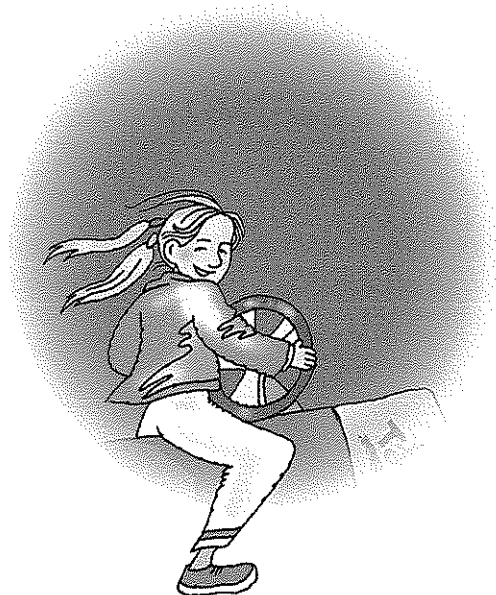

Taalleesland

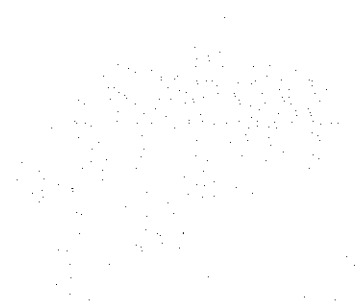
**Spelspoor
Groep 6
Handleiding**

Auteur
Tseard Veenstra

Eindredactie
Geert Woldman

Bekadidact

Spelspoor

Illustratie omslag

Anjo Mutsaars

Vormgeving

Studio Eric Wondergem BNO, Baarn

Zetwerk

GrafiData, Deventer

Eerste druk, eerste oplage 2006

© 2006 Uitgeverij Bekadidact Baarn

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN-10: 90 262 3094 X

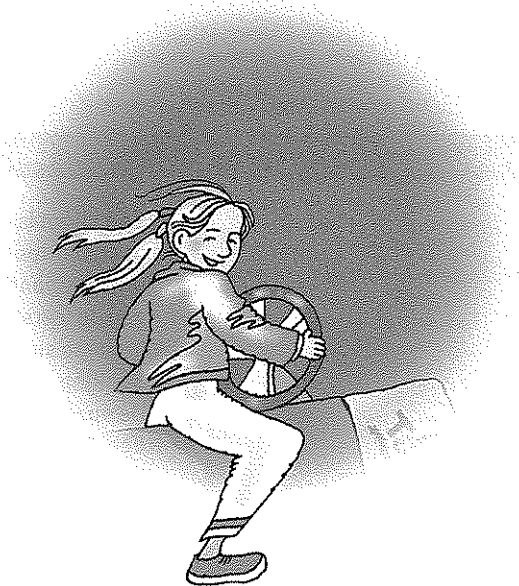
ISBN-13: 978 90 262 3094 3

Deze handleiding maakt deel uit van het softwarepakket *Spelspoor – groep 6*.

ISBN-gegevens van dit pakket:

ISBN-10: 90 262 4085 6

ISBN-13: 978 90 262 4085 0

INHOUD

Bijzondere inleiding	4
Wat is Spelspoor?	4
Doel	4
Doelgroep	4
Spelspoor en Taalleesland Spelling	4
Spelspoor groep 6	5
Strategieën	5
Begrippenlijst	6
Overzicht lesdoelen	7
Hoe gebruik je Spelspoor?	8
Model Directe instructie	8
Organisatie	9
Materialen	10
Handleiding	10
Kopieerbladen	10
Software	11
Software	11
Installatie	11
Leerkrachtmodule	12
Methode Monitor	18
Leerlingprogramma Spelspoor	19
Motivering	23
Lesbeschrijvingen	24
Kopieerbladen	83

WAT IS SPELSPOOR?

Spelspoor is een preventief programma, afgestemd op Taalleesland Spelling en is bestemd voor de zwakke spellers. Het is een programma waarin vorm is gegeven aan het principe voorinstructie. Met Spelspoor bereidt u voor een geselecteerde groep leerlingen de leerstof voor uit de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling. Dit programma sluit in didactisch en organisatorisch opzicht nauw aan bij Taalleesland Spelling.

De opzet van Spelspoor is eenvoudig en eenduidig. Spelspoor kent als hoofdbestanddeel 34 instructielessen per leerjaar, één bij elke leseenheid uit Taalleesland Spelling. In iedere les, die ongeveer dertig minuten in beslag neemt, krijgen de leerlingen in een klein groepje instructie over één van de lesdoelen van de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling. Naast deze instructielessen bestaat Spelspoor uit een computerprogramma waarmee de geleerde strategieën nog eens extra geoefend worden. Hiermee zorgt Spelspoor ervoor dat de zwakke spellers goed mee kunnen komen bij de reguliere spellinglessen van Taalleesland.

Spelspoor bevat geen toetsen. Omdat het een voorinstructieprogramma is, is dat ook niet nodig. Het gaat er immers om dat de deelnemende leerlingen goed mee kunnen komen bij de reguliere spellinglessen en daarin voldoende resultaten behalen. Spelspoor draagt bij aan dat doel.

Wel begint de eerste oefensessie op de computer met een dictee. Behaalt de leerling een onvoldoende resultaat bij het dictee dan moet hij vervolgens de oefeningen op de computer maken. Spelspoor is geen remediërend pakket. Het bevat dan ook geen ortho-didactische werkwijzen en technieken. De doelen en strategieën zijn gelijk aan de doelen en strategieën van Taalleesland Spelling. Het programma is bedoeld om leerlingen die zwak zijn in spelling voor te bereiden op de leerstof die komen gaat.

Doel

Het doel van Spelspoor is dat *voorkomen* wordt dat de leerlingen die aan het programma Taalleesland Spelling deelnemen, uitvallen bij de reguliere lessen en onvoldoende zullen scoren op de toetsen van Taalleesland Spelling of op de relevante Cito SVS-toetsen. Door de inzet van Spelspoor zullen de deelnemende leerlingen succeservaringen opdoen op het moment dat de behandelde stof opnieuw aan de orde komt in de reguliere spellinglessen. Bovendien wordt met de inzet van Spelspoor de instructie- en oefentijd voor de spellingzwakke leerlingen uitgebreid.

Doelgroep

Spelspoor is bedoeld als voorinstructie voor een geselecteerde groep leerlingen. Het gaat hierbij om leerlingen die:

- regelmatig de reguliere herhalingslessen in Taalleesland Spelling moeten volgen en zwakke spellers zijn, of
- op de relevante CITO SVS-toets een D- of E-score hebben behaald of een DLE kleiner dan 75 % van het DL hebben behaald.

Spelspoor kan ook ingezet worden voor leerlingen die moeite hebben met een *bepaalde* spellingmoeilijkheid. Bijvoorbeeld met de open en gesloten lettergrepen. Op het moment dat een dergelijk doel aan de orde is, kunnen deze leerlingen worden ingedeeld bij de voorinstructiegroep.

Spelspoor en Taalleesland Spelling

Vanuit de aard en het doel van Spelspoor is het vanzelfsprekend dat Spelspoor en Taalleesland Spelling nauwkeurig op elkaar zijn afgestemd. Zo correspondeert het leseenheidsnummer in Spelspoor met het leseenheidsnummer van Taalleesland Spelling. Dit maakt de relatie tussen beide direct heel duidelijk. Ook is er koppeling in doelen. Het lesdoel in Spelspoor is een van de doelen van de bijpassende leseenheid in Taalleesland Spelling. Het betreft vaak het 'moeilijkste' lesdoel van die leseenheid. Per leerjaar is een nauwkeurig afgewogen selectie van lesdoelen gekozen, zodanig dat alle doelen van het betreffende leerjaar ten minste één keer aan de orde komen in Spelspoor.

De nadruk bij die keuze van doelen lag in groep 4 en 5 op de woorden die door middel van de auditieve herkenningstrategie (de *hoorweetwoorden*) of door middel van de regelstrategie (de *regelwoorden*) aangeleerd worden. Vanaf groep 6 worden ook regelmatig doelen gekozen waarbij woorden door middel van de visuele inprentingsstrategie (de *kijkweetwoorden*) aangeleerd worden.

Ook wat betreft de inhoud is er veel overeenkomst. In Spelspoor worden hoofdzakelijk woorden aangeboden die ook in Taalleesland Spelling voorkomen. Dit betreft in ieder geval de *kijkweetwoorden*.

En de spellingstrategie die past bij het Spelspoordoel is dezelfde als bij het overeenkomstige doel in Taalleesland Spelling. Dit geldt ten slotte ook voor de gehanteerde begrippen, de formulering van regels, en dergelijke.

SPELSPOOR GROEP 6

Strategieën

In Spelspoor worden, evenals in Taalleesland Spelling, vier spellingstrategieën onderscheiden. Deze zijn algemeen toepasbaar op de betreffende spellingcategorieën. Het betreft de volgende strategieën:

De fonologische strategie

Deze strategie wordt gebruikt voor de klankzuivere en bijna-klankzuivere woorden. De strategie kent vier deelhandelingen die achtereenvolgens moeten worden uitgevoerd:

- analyse van het woord in afzonderlijke klanken;
- aan elke klank het bijbehorende teken koppelen;
- deze tekens in de juiste volgorde opschrijven;
- controle door het geschreven woord weer te verklanken.

De woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie worden geschreven worden **luisterwoorden** genoemd. In groep 3 hebben de leerlingen deze strategie geleerd tot het niveau van mmkmm. En in groep 4 is hier nog een beperkte uitbreiding aan gegeven (mmm- of -mmm). Vanaf groep 5 wordt ervan uitgegaan dat de leerlingen deze strategie beheersen.

De visuele inprentingstrategie

Deze strategie is erop gericht om leerlingen vanuit herhaald zien vaste woordbeelden te leren. Het gaat hierbij vooral om woorden waarbij een keuze gemaakt moet worden tussen twee of meer schrijfwijzen met eenzelfde uitspraak. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **kijkweetwoorden**.

In Spelspoor groep 6 gebruiken we deze strategie voor het aanleren van:

- woorden die met ei of ij worden geschreven;
- woorden die met au worden geschreven;
- woorden die met i geschreven worden;
- woorden met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken;
- woorden die met ch worden geschreven.

De auditieve herkenningstrategie

Bij de auditieve herkenningstrategie gaat het om de vaste schrijfwijze van veel voorkomende combinaties van letters (of lettergroepen). Er is een vaste koppeling tussen uitspraak en schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **hoorweetwoorden**.

Voor Spelspoor groep 6 leidt dit tot de volgende invullingen:

- je hoort in onbeklemtoonde woorddelen:
 - /u/, je schrijft e;
 - /ju/ of /tju/, je schrijft je of tje;
 - /bu/ of /gu/ of /vur/, je schrijft be of ge of ver;
 - /ul/ of /ur/ of /un/, je schrijft el of er of en;
 - /ug/ of /luk/, je schrijft ig of lijk.
- je hoort /sg/ of /sgr/, je schrijft sch of schr;
- je hoort /aaj/, /ooj/ of /oej/, je schrijft aai, ooi of oei;
- je hoort /tsie/ of /sie/ aan het eind van een woord, je schrijft tie.

De regelstrategie

De regelstrategie heeft betrekking op woorden waarbij het gebruiken van een regel leidt tot de juiste schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **regelwoorden**.

In Spelspoor groep 6 komen de volgende regels aan de orde:

- Als een woord eindigt op een korte klank + /gt/, dan wordt het woord altijd met cht geschreven, behalve bij ligt, legt, zegt en vlagt.
'Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht. Behalve bij ligt, legt, zegt en vlagt.'
- Een woord eindigt op d of t als in de verlengde vorm de d of t wordt gehoord. (verlengingsregel)
'Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer. Als je dan een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een d.'
- 'Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je hem met één klinker.' (verenkelingsregel)
- 'Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker.' (verdubbelingsregel)
- Als er een w aan het einde van een woord of woorddeel staat, komt er altijd een u voor.

De Persoonsvorm-kaart

In groep 6 wordt de 'Persoonsvorm-kaart groep 6' geïntroduceerd. Met behulp van deze kaart leren de leerlingen de regels met betrekking tot een /t/-klank aan het einde van een woord. Indien het woord geen persoonsvorm is, moet de verlengingsregel worden gebruikt. Indien het woord wel een persoonsvorm is, mag de verlengingsregel niet worden gebruikt. Er wordt dan altijd een t geschreven, behalve bij de frequente uitzonderingen had, deed en stond.

Begrippenlijst

In Spelspoor worden de volgende begrippen gehanteerd:

klankzuiver: Er bestaat een eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is klankzuiver als je het schrijft zoals je het hoort (bijvoorbeeld: mast). Hiertoe rekenen we ook de s en z en de f en v. Maar omdat in bepaalde delen van het land de s en de z en ook de f en de v aan het begin van een woord vrijwel identiek klinken, worden de woorden die met z, f of v beginnen ingeprent.

niet-klankzuiver: Er bestaat geen eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is niet-klankzuiver als het niet geschreven wordt zoals je het hoort (bijvoorbeeld: brand, heerlijk, meisje).

korte klank: /a/, /e/, /i/, /o/, /u/.

lange klank: /aa/, /ee/, /oo/, /uu/.

klinker: a, e, i, o, u. Als symbool voor een klinker gebruiken we het open rondje (○).

NB: In het onderscheid met 'dubbele klinker' wordt klinker in de lessen ook wel 'enkele klinker' genoemd.

medeklinker: Iedere andere letter. Als symbool voor een medeklinker gebruiken we het gesloten rondje (●).

dubbele klinker: aa, ee, oo, uu. Als symbool voor een dubbele klinker gebruiken we het 'brilletje' (○-○).

tweetekenklank: /ie/, /ei/, /oe/, /eu/, /ui/, /ou/.

Bij de klank /ei/ horen de schrijfwijzen ei en ij. Bij de klank /ou/ horen de schrijfwijzen ou en au.

Als symbool voor een tweetekenklank gebruiken we twee open rondjes naast elkaar (○○).

/u/-klank: De klank die je hoort in woorden als heerlijk, aardig, betekenen (onbeklemtoonde lettergrepen).

lettergroep: Een veel voorkomende combinatie van letters.

We onderscheiden vanaf groep 4 de volgende lettergroepen:

- sch, schr
- cht
- ng, nk
- eer/eren, oor/oren, eur/euren
- aai, ooi, oei
- lijk, ig
- eeuw, ieuw, ouw, uw, auw
- tie.

kabouteramen: Namen van kabouters die corresponderen met middenstukjes van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle namen staan op de abbe-kaart en op de abe-kaart. In de loop van groep 4 wordt het begrip kabouteramen vervangen door kmk-middenstukje of kmmk-middenstukje.

middenstukje: Een van de kabouteramen van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle middenstukjes staan op de abe-kaart en op de abbe-kaart.

lettergreep: Een eenheid van letters waarin een woord kan worden verdeeld met het oog op het afbreken aan het eind van een regel. Dit afbreken gebeurt op basis van regels. We onderscheiden de open lettergreep (met aan het eind een lange klank) en de gesloten lettergreep (de klinker wordt omsloten door medeklinkers).

Het begrip wordt in groep 4 en groep 5 uitsluitend in de handleiding gebruikt. En vanaf groep 6 ook in het leerlingmateriaal.

voorvoegsel: Het onbeklemtoonde deel voorin een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: **ge**vangen, **be**vragen, **vers**preken).

NB: Taalkundig is genoemde omschrijving te beperkt. Er zijn immers ook andere voorvoegsels, zoals **on**nodig, **ex**-wethouder.

achtervoegsel: Het onbeklemtoonde deel achterin een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: paaltje, perkje).

NB: Gezien de omschrijving horen woorden op lijk en ig hier ook bij. In de methode brengen we woorden op lijk en ig onder in een aparte categorie.

enkelvoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om één exemplaar, zaak, persoon of handeling verricht door één persoon.

meervoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om meer dan één exemplaar, zaak, persoon, begrip of handeling.

regel: Een regel is algemeen toepasbaar en is een aanwijzing voor leerlingen hoe bepaalde woorden te schrijven. Zowel bij de regelstrategie als bij de auditieve herkenningstrategie spreken we van regels.

Overzicht lesdoelen

Leseenheid 1	Meerlettergrepige woorden schrijven met uw, eeuw of ieuw.
Leseenheid 2	Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op ig of lijk.
Leseenheid 3	Meerlettergrepige woorden schrijven met sch(r) of cht.
Leseenheid 4	Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
Leseenheid 5	Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
Leseenheid 6	Woorden en woorddelen schrijven die eindigen op d of t.
Leseenheid 7	Woorden schrijven met een /u/-klank (be-, ge-, ver-, -el, -en, -er).
Leseenheid 8	Zelfstandig nakijken van meerlettergrepige woorden met een /u/-klank op de lage stemtrap.
Leseenheid 9	Woorden schrijven met ou of au.
Leseenheid 10	Zelfstandig nakijken met behulp van de volgende twee stappenplannen: - Woorden met ei of ij.- Open en gesloten lettergrepen.
Leseenheid 11	Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
Leseenheid 12	De persoonsvorm vinden in zinnen met één werkwoord door de tijd van de zinnen te veranderen.
Leseenheid 13	Meerlettergrepige woorden schrijven met aai, ooi of oei.
Leseenheid 14	De persoonsvorm vinden in zinnen met één werkwoord door de tijd van de zinnen te veranderen.

- Leseenheid 15 Meerlettergrepige woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
- Leseenheid 16 Samenstellingen schrijven waarbij de laatste letter van het eerste woorddeel en de eerste letter van het tweede woorddeel gelijk zijn: bijvoorbeeld dikkop, handdoek.
- Leseenheid 17 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.
- Leseenheid 18 Meerlettergrepige woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
- Leseenheid 19 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.
- Leseenheid 20 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op t of d.
- Leseenheid 21 Meerlettergrepige woorden schrijven met ch.
- Leseenheid 22 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op tie (/tsie/ of /sie/).
- Leseenheid 23 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.
- Leseenheid 24 Regelmatige persoonsvormen en frequente uitzonderingen (had, deed, stond) schrijven.
- Leseenheid 25 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.
- Leseenheid 26 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op ig of lijk.
- Leseenheid 27 Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.
- Leseenheid 28 Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.
- Leseenheid 29 Meerlettergrepige woorden schrijven met ou of au.
- Leseenheid 30 Werkwoordsvormen herleiden tot het hele werkwoord.
- Leseenheid 31 Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.
- Leseenheid 32 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op tie (/tsie/ of /sie/).
- Leseenheid 33 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.
- Leseenheid 34 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie aan het eind van een lettergreep.

HOE GEBRUIK JE SPELSPOOR?

Model Directe instructie

Spelspoor is vormgegeven overeenkomstig het model Directe instructie. Dit betekent dat in de instructielessen van Spelspoor de volgende stappen zijn te onderscheiden:

Stap 1 De oriëntatie op het spellingprobleem.

Naast een eventuele korte terugblik op voorgaande lessen of activiteiten wordt in deze stap aangegeven wat het doel van de les is en worden voorbeeldwoorden gegeven. De benodigde voorkennis wordt op deze manier geactiveerd.

Stap 2 De presentatie / instructie van de nieuwe leerstof.

Belangrijk hierbij is dat dit in kleine stappen gebeurt in een interactieve setting. U geeft passende concrete voorbeelden, u demonstreert, u doet voor en u legt uit. Ook het hardop voordragen van de spellingstrategie door u is in deze fase heel effectief, evenals het geven van feedback aan de leerlingen.

Stap 3 De begeleide inoefening.

In deze fase oefenen de leerlingen onder uw leiding. Hiervoor zijn korte en duidelijke opdrachten noodzakelijk. U noemt een woord en vraagt de leerlingen de regel of oplossingswijze toe te passen. Ook in deze fase is de feedback die u aan de leerlingen geeft van groot belang.

Stap 4 De zelfstandige inoefening.

De leerlingen oefenen nu zelfstandig. Het betreft altijd een kort oefendictiee. Dit oefenen hoeft niet altijd individueel, maar kan ook in duo's worden gedaan.

Organisatie

Stap 5 De terugblik.

Hierin vindt een reflectie plaats op de zelfstandige inoefening. De antwoorden worden besproken, evenals de aanpak of de toepassing van de spellingstrategie. De kern van de les wordt tot slot nog eens door u samengevat.

Bij Spelspoor wordt het model Directe instructie toegepast in de vorm van modelleren. De leerkracht verwoordt op een eenduidige manier de aanpak bij een gegeven spellingprobleem. Dit gebeurt steeds in interactie met de leerlingen en door consequent voor- en nadoen. De aanpak wordt op deze manier door de leerlingen ingeprent. De zelfstandige inoefening krijgt een vervolg door middel van de software-oefeningen.

Spelspoor sluit aan bij de leseenheden van Taalleesland Spelling. Spelspoor bestaat per leseenheid uit drie onderdelen:

- 1 Instructieles
- 2 Computersessie 1
- 3 Computersessie 2

Instructieles

Spelspoor is bedoeld voor een geselecteerde groep leerlingen. Deze groep krijgt bij voorkeur op de vrijdag voorafgaand aan de week dat het doel in Taalleesland Spelling aan de orde komt een *instructieles* van maximaal dertig minuten. Deze les moet, als het enigszins mogelijk is, gegeven worden door de eigen leerkracht. Indien dit niet mogelijk is, kan de les ook gegeven worden door de intern begeleider of remedial teacher. De instructielessen staan volledig beschreven in deze Handleiding. Het is belangrijk dat de stappen zoals die in de lessen beschreven staan, volledig uitgevoerd worden. Hierbij dient u veel aandacht te schenken aan de interactie en daarbij het activeren van de leerling(en). Ook is het van belang dat u vaste formules en ondersteunende gebaren gebruikt, evenals een directe en inhoudsgerichte feedback.

Computersessies

In de week die volgt, en waarin hetzelfde doel ook in Taalleesland Spelling wordt behandeld, voeren de leerlingen de bijbehorende oefeningen op de computer uit.

Dit gebeurt als volgt:

- **Computersessie 1** maximaal twintig minuten.
Deze sessie begint met een dictee. Scoort de leerling hierop 90% of meer goed dan hoeft hij de oefeningen van de beide computerlessen niet te maken en kan hij als beloning direct naar het beloningsspel. Indien de leerling op het dictee een lagere score dan 90% behaalt, dan oefent hij verder met oefening A.
Het gebeurt soms dat in een dicteewoord naast het spellingprobleem zoals dat in het doel is aangegeven nog een tweede spellingprobleem voorkomt. Bijvoorbeeld: het woord *beter* is opgenomen in het dictee bij de les waarin het gaat om open en gesloten lettergrepen. Het tweede spellingprobleem in *beter* is de /u/. Daar waar iets dergelijks het geval is, is er van uitgegaan dat het bijkomende spellingprobleem door de leerlingen beheerst wordt.
- **Computersessie 2** maximaal twintig minuten.
Deze sessie is alleen bedoeld voor de leerlingen die op het dictee aan het begin van computersessie 1 een lagere score behaalden dan 90%. De leerlingen doen eerst oefening B. Indien er tijd over is, kunnen ze nog aan de slag met het beloningsspel.

Hieronder staan de twee organisatorische varianten die zich kunnen voordoen:

variant A

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheid 1. Hij behaalt een score van 90% of meer goed op het dictee. Het beloningsspel wordt gespeeld.

week 1 vrijdag Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.
Enzovoort.

variant B

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheid 1. Hij behaalt een score van minder dan 90% goed op het dictee. Oefening 1 wordt gemaakt.
week 1	donderdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 2 bij leseenheid 1. Oefening 2 wordt gemaakt, eventueel gevolgd door het belonings-spel.
week 1	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Enzovoort.

De momenten voor de computersessies moeten zo worden gepland dat ze niet samen-vallen met de momenten waarop de leerkrachtgebonden lessen van Taalleesland Spelling worden aangeboden. De leerlingen dienen mee te doen aan de reguliere les-sen.

MATERIALEN

Spelspoor kent een aantal materialen. Dit zijn:

Handleiding

De Handleiding bevat de Bijzondere inleiding, de beschrijving van de oefeningen op de computer en de lesbeschrijvingen. In de **lesbeschrijvingen** staan de uitgewerkte instructielessen met verwijzingen naar de software en soms naar kopieerbladen.

Kopieerbladen

De te kopiëren materialen zijn achter in deze Handleiding opgenomen. Het betreft de volgende kopieerbladen:

Stappenplannen

In groep 4 en 5 hebben de leerlingen geleerd spellingproblemen op te lossen volgens een vast stappenplan. In vervolg hierop zijn in groep 6 een aantal specifieke stappenplannen ontwikkeld die de leerlingen helpen bijpassende spellingproblemen op te lossen. Het is aan te bevelen de stappenplannen voor de leerlingen te kopiëren en deze bij de lessen te laten gebruiken. Ze zijn ook te gebruiken bij andere relevante spellingoefenin-gen en bij eventueel huiswerk.

au-woorden

De woorden met au die de leerlingen in groep 6 leren zijn opgenomen in zinnen (de au-zinnen). Deze zinnen leren de leerlingen uit het hoofd. Ter ondersteuning kunt u de au-zinnen op een kaart plakken en deze bij de lessen gebruiken. U kunt ook een kopie op de tafel van de leerling plakken of ergens in de buurt van de leerling aan de muur hangen.

Persoonsvorm-kaart

In groep 6 wordt een begin gemaakt met het schrijven van persoonsvormen. Hiervoor is een klassikale kaart ontwikkeld. Deze kaart is opgenomen in het Spellingboek van groep 6. Ook kunt u de Spelspoor-leerlingen een kopie ter beschikking stellen.

Ouderbrief

Indien u, of een van de ouders, het wenselijk acht dat de leerlingen ook thuis oefenen, is het van het grootste belang dat dit op dezelfde manier gebeurt als op school. Goede afspraken daarover zijn noodzakelijk. Daarvoor is een voorbeeld-ouderbrief opgenomen.

Software

De software bestaat uit een leerlinggedeelte en een leerkrachtgedeelte met een registratiesysteem. Hieronder vindt u meer informatie over de software.

SOFTWARE

Installatie

Spelspoor kan zowel op een standalone-computer als op een netwerk draaien. Met een netwerkinstallatie kan vanuit elke (netwerk)computer administratie verricht worden. Bijvoorbeeld groepen samenstellen, per leerling oefeningen toewijzen, resultaten bekijken. Ook leerlingen kunnen dan op elke beschikbare (netwerk)computer aan de slag. Scholen die geen netwerk hebben of waarvan de centrale computer of het netwerk niet beschikbaar is of niet altijd aanstaat, kunnen ook prima werken met de standalone-toepassing, ofwel installatie voor individuele computers.

Minimale systeemeisen

Beeldschermformaat:	800 x 600
Aantal kleuren:	16-bits videokaart
Audio:	16-bits, 22.050 kHz
Processor:	vanaf Pentium III / IBM compatible
Cd-romdrive:	vanaf 8-speed
Geheugen:	vanaf 64 Mb
Besturingssystemen:	Windows 98, Windows 2000, Windows XP en Windows NT4, Internet Explorer 6.0 of hoger waarin de Flash plug-in is geïnstal- leerd (versie 7 of hoger).
Netwerkvereisten:	Windows NT4- Server, Windows 2000-Server, Windows 2003 (XP)-Server, Linux-Server, Novell 5-Server, 100 Mb T-base-net- werk.

Installeren

Zodra de cd-rom in de cd-romdrive wordt geplaatst, wordt de installatie doorgaans automatisch gestart. Als dit niet gebeurt, kunt u de cd-rom op een van de twee volgende manieren handmatig installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\SETUP (als D uw cd-romdrive is).
- 4 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Setup*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

NB! Netwerkinstallatie en -gebruik is mogelijk indien:

- de centrale computer (altijd) aan staat en beschikbaar is,
- de netwerkverbindingen intact en operationeel zijn,
- de server minstens 300 Mb vrije ruimte heeft,
- andere computers in het netwerk lees- en schrijfrechten hebben in de map waarin Spelspoor wordt geïnstalleerd.

Bij standalone-installatie krijgt u de keuze tussen minimale of optimale installatie. In het laatste geval worden alle bestanden naar uw harde schijf gekopieerd. In geval van netwerkinstallatie wordt standaard het hele programma inclusief data (geluid en illustraties) in een map op de server geplaatst.

Netwerkinstallatie

Wanneer het programma op een netwerk wordt geïnstalleerd, voert u allereerst een van de twee bovengenoemde installaties uit op de server. Vervolgens moet de clientinstallatie op de computers voor de leerlingen worden uitgevoerd. Dit doet u als volgt:

- 1 Zorg dat de computer een netwerkverbinding ('mapping') met de server heeft.
- 2 Start de Verkenner en zoek in de netwerkomgeving op de server het programmabestand 'Spelspoor client.exe' op, dit bevindt zich in de Spelspoormap.
- 3 Dubbelklik op dit bestand en volg de aanwijzingen op het scherm.

Opstarten

Na installatie start u het programma als volgt:

- 2 Kies in het Startmenu de optie *Programma's*.
- 2 Open de map *Spelspoor*.
- 3 Start het programma door *Spelspoorte* te selecteren en volg de aanwijzingen op het scherm.

LET OP: Vóór de leerlingen met Spelspoor kunnen gaan oefenen, dienen eerst de instellingen van het programma en de leerlingenadministratie op orde te zijn. Dit doet u met de Leerkrachtmodule (zie volgend hoofdstuk).

Verwijderen

- 1 Kies in het Startmenu de optie *Configuratiescherm*.
- 2 Kies vervolgens *Installeren en Verwijderen*.
- 3 Selecteer Spelspoor en klik op *Verwijderen*.

De leerkrachtmodule en de leerlingresultaten worden niet automatisch verwijderd. Deze kunt u dus nog bekijken als het programma is verwijderd.

De Leerkrachtmodule is bestemd voor de leerkracht, begeleider of remedial teacher. Het is een systeem waarin de administratie voor het computerprogramma Spelspoor wordt gevoerd. Binnen de Leerkrachtmodule kunt u onder andere gegevens van de leerlingen invoeren, instellingen wijzigen voor groepen of voor individuele leerlingen en de resultaten van de leerlingen bekijken.

Opstarten

U kunt de Leerkrachtmodule openen via het Startmenu waar u de Spelspoor-programmagroep selecteert. Maar u kunt deze module ook openen vanuit het leerlingprogramma. Hiervoor drukt u tegelijkertijd de toetsen 'Ctrl' + 'L' in. Vervolgens vraagt het systeem om uw wachtwoord. Vul het wachtwoord 'leerkracht' in en druk op *OK*. U bevindt zich nu in de Leerkrachtmodule.

Vorbereiding

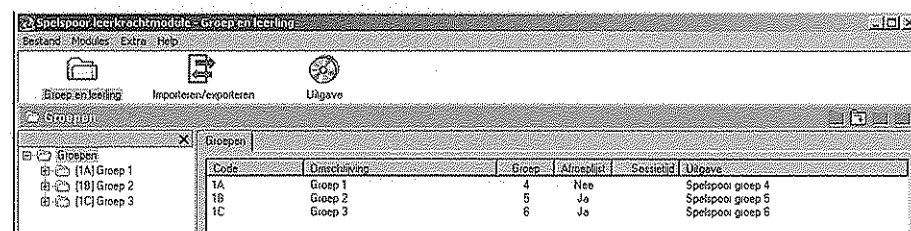
Voordat leerlingen aan de slag kunnen met de Spelspoor-software dient u in ieder geval de volgende handelingen te verrichten:

- 1 Maak een groep aan. NB: een 'groep' kan ook een subgroepje zijn in een klas.
- 2 Selecteer de groep en koppel deze aan een uitgave van Spelspoor.
- 3 Maak (indien gewenst) een afroeplijst (een lijst waarin u zelf de volgorde waarin de leerlingen in het programma worden genoemd, kunt bepalen) en stel de sessietijd in (de tijd die een leerling maximaal over een computersessie mag doen).
- 4 Voeg leerlingen toe aan de groep. U kunt eventueel eerst leerlingen importeren uit een EDEX-bestand.

In de beschrijvingen hierna kunt u vinden hoe u deze handelingen verricht.

Leerkrachtmodule

Beschrijving scherm

Menubalk

De menubalk is de grijze balk boven in uw scherm. In de menubalk staan de onderdelen Bestand, Modules, Extra en Help. Elk van deze onderdelen kunt u activeren door het woord aan te klikken. Het submenu dat vervolgens verschijnt, wordt hieronder toegelicht.

Bestand

- Printerinstellingen: hier kunt u uw printer en papierkeuze opgeven.
- Sluiten: afsluiten van het programma.

Modules

- Groep en leerling: openen van het werkveld Groep en leerling.
- Importeren/exporteren: openen van het werkveld Importeren/exporteren.
- Oefeningen per uitgave: openen van het werkveld Geïnstalleerde uitgaven.

Extra

- Beeld verversen: in beeld brengen van de meest recente databasegegevens.
- Lay-out: hiermee kunt u de Modulebalk en Statusbalk aan- of uitzetten. Met een vinkje ervoor is de desbetreffende balk zichtbaar in uw scherm.

Help

- Info: colofon en versienummer.

Modulebalk

In deze balk bevinden zich de iconen Groep en leerling, Importeren/exporteren en Uitgave. Door een icoon aan te klikken, verschijnt het werkveld dat bij de icoon hoort.

Werkveld

Zodra u via de menubalk of via de modulebalk een optie aanklikt, verschijnen in het werkveld gegevens waar u mee aan de slag kunt. Elke module staat hieronder beschreven.

Tip

De lijst op de linkerhelft van het werkveld kunt u wegklikken door op het kruisje rechts boven de lijst te klikken. De linkerhelft van het werkveld verdwijnt waardoor de rechterhelft groter wordt. Om de lijst vervolgens weer terug te krijgen, klikt u links op de grijze balk vlak boven het werkveld. De lijst verschijnt weer. Klik nu op de punaise om beide velden weer te fixeren.

Module Groep en leerling

Met deze module kunt u groepen en leerlingen aanmaken en verwijderen of de gegevens van groepen of leerlingen invoeren of bewerken.

Groepen

Via de lijst links in het werkveld, kunt u groepen aanmaken, bewerken en verwijderen.

Groep toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Door onderaan op de knop Toevoegen te klikken, ziet u het volgende scherm

- 4 In dit scherm dient u de volgende gegevens in te vullen:
 - Code: bijvoorbeeld 4A (code van een klas leerlingen).
 - Omschrijving: bijvoorbeeld de naam van de leerkracht.
 - Groep: de groep waar de leerlingen in zitten.
- 5 Door op de knop OK te klikken, is de nieuwe groep toegevoegd.

Groep bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt aanpassen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de knop Bewerken.
- 5 U kunt nu de gegevens van Code, Omschrijving of Jaargroep aanpassen.
- 6 Kies nu de knop OK. De bewerkte gegevens leest u nu in de regel van de groep op het tabblad.

Groep verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt verwijderen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de knop Verwijderen.
- 5 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de groep wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

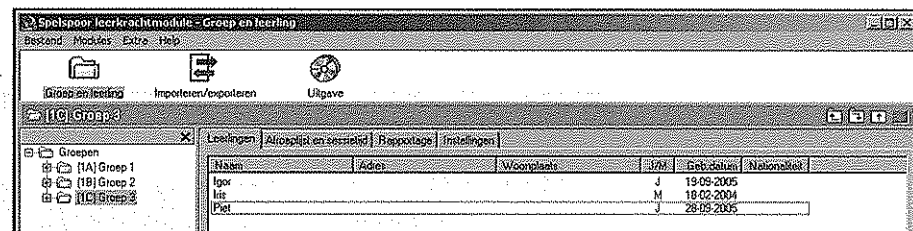
Bewerkingen als toevoegen, bewerken en verwijderen kunnen ook met behulp van de rechtermuisknop uitgevoerd worden, waarbij de muisaanwijzer in het desbetreffende werkveld moet staan.

Tabblad 'Leerlingen'

U ziet hier een overzicht van de leerlingen in een bepaalde groep. Van hieruit kunt u leerlinggegevens toevoegen, bewerken en verwijderen.

Leerling toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst groepen, links in het werkveld, op de groep waar u een leerling aan wilt toevoegen. U komt dan in onderstaand scherm. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep vermeld.

- 3 Klik onderaan op dit tabblad op de knop Toevoegen. U krijgt nu het volgende scherm te zien.

- 4 Vul de gewenste leerlinggegevens in en druk op OK. De leerling is nu toegevoegd aan de lijst op het tabblad Leerlingen.

Leerling bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt bewerken. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u gegevens wilt bewerken. Kies onderaan in het tabblad de knop Bewerken.
- 4 Bewerk de gewenste gegevens.
- 5 Kies OK. Op het tabblad Leerlingen leest u nu de bewerkte gegevens van de leerling.

Leerling verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen.
- 4 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de leerling wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

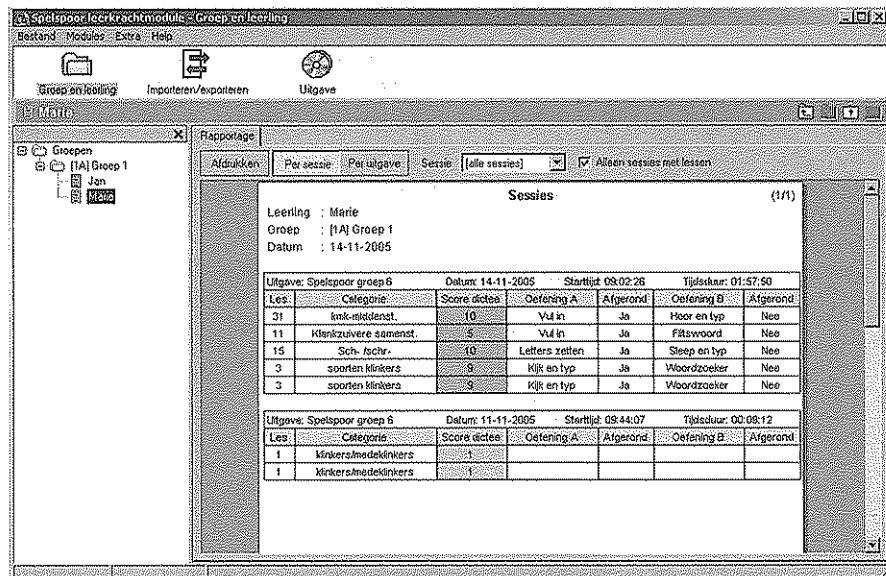
U kunt met behulp van de rechtermuisknop een leerling door middel van 'Verplaatsen naar groep' verplaatsen naar een andere groep.

Dit is ook mogelijk via 'drag and drop'. Klik op een leerling (of op meerdere leerlingen tegelijk in combinatie met de Shift- of Ctrl-toets) in het rechtervenster en versleep de leerling(en) met de ingedrukte muisknop naar het linkervenster. Laat de muisknop los boven de nieuwe groep.

Bekijken rapportage leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U ziet op het tabblad Leerlingen (rechts van de lijst) een overzicht van de leerlingen in deze groep.

- 3 Dubbelklik op de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U krijgt het volgende scherm te zien.

Hier kunt u kiezen voor:

- Afdrukken: hiermee print u de rapportage van de leerling.
- Per sessie: door op deze knop te klikken, ziet u welke score de leerling gehaald heeft bij de dictees, welke oefeningen de leerling heeft gedaan en of deze zijn afgerond. Bij elke sessie staat de datum, starttijd en sessietijd vermeld. Bij de score op de dictees staat het aantal fouten dat de leerling heeft gemaakt. Als hij het dictee onvoldoende heeft gemaakt, is het aantal fouten rood, anders groen.
- Per uitgave: als u op deze knop klikt, ziet u een overzicht van spellingcategorieën, leseenheden, het aantal keren dat de leerling de desbetreffende les gedaan heeft en de score op het dictee.
- Alleen sessies met lessen: door dit hokje al dan niet aan te vinken, geeft u aan of u een overzicht wilt van sessies waarin dictee en/of oefeningen zijn gedaan, of van alle sessies (dus ook die waarin geen dictee en/of oefeningen zijn uitgevoerd).

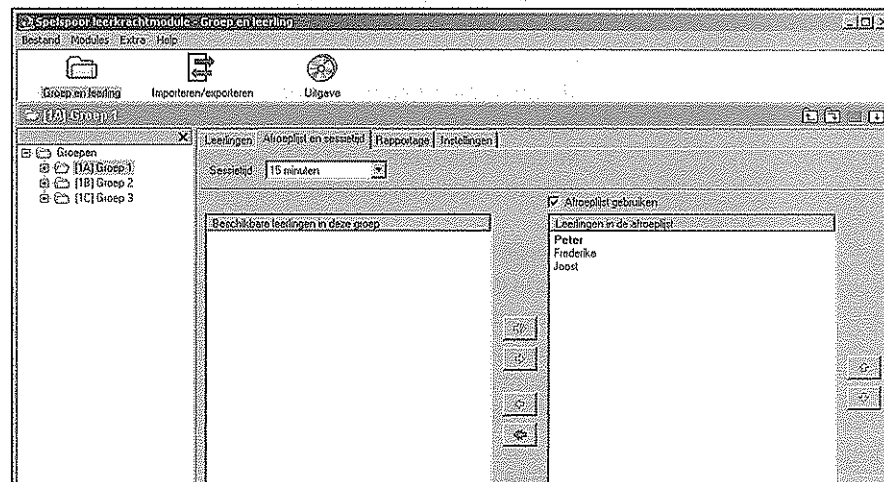
Tip

Door links in het werkveld op een andere leerling te klikken, scrolt u door de resultaten van de leerlingen.

Tabblad 'Afroeplijst en sessietijd'

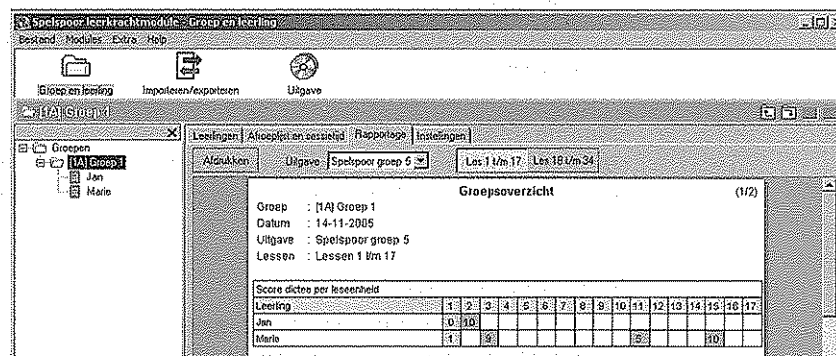
De afroeplijst biedt u de mogelijkheid leerlingen van een groep in een door u ingestelde volgorde aan het werk te zetten. Daarnaast kunt u de sessietijd per groep instellen.

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Groepen. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 Dubbelklik in de lijst op het tabblad Groepen op de gewenste groep.
- 4 Klik op het tabblad Afroeplijst en sessietijd. U ziet twee kolommen: de eerste kolom geeft de leerlingen in de groep weer, de tweede kolom de leerlingen in de afroeplijst.
- 5 De afroeplijst kan worden opgesteld door de leerlingen in de gewenste volgorde van de eerste kolom naar de tweede kolom te slepen. Ook kunt u gebruikmaken van de groene pijltjestoetsen in het midden. Klik vervolgens op het hokje Afroeplijst gebruiken.
- 6 U kunt de sessietijd bepalen door in het keuzemenu op het gewenste aantal minuten te klikken. De sessietijd kan variëren van vijf tot dertig minuten. De sessietijd is standaard ingesteld op 15 minuten.

Tabblad 'Rapportage': groepsoverzicht resultaten

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waarvan u een resultatenoverzicht wilt bekijken.
- 3 Klik rechts in het werkveld op het tabblad Rapportage: u krijgt een overzicht van de score op de dictees van de lessen die de leerlingen gedaan hebben.

Hier worden de volgende opties geboden:

Afdrukken: Met deze knop geeft u opdracht om het groepsoverzicht te printen.

Uitgave: Mocht een groep aan meerdere uitgaven gekoppeld zijn, dan kunt u hier kiezen van welke uitgave het groepsoverzicht getoond dient te worden.

Lessen: Het overzicht van 34 lessen is weergegeven. Het groepsoverzicht bestaat uit twee pagina's. De knop 'Les 1 t/m 17' geeft de eerste helft van de lessen weer en 'Les 18 t/m 34' de tweede helft van de lessen.

Tabblad 'Instellingen': Leerling koppelen aan Spelsoor-uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waar u een uitgave aan wilt koppelen. Klik rechts in het werkveld op het tabblad Instellingen. Door het rondje vóór een uitgave aan de klikken, koppelt u deze geïnstalleerde uitgave aan de groep.

Module Importeren/exporteren van groep en leerling

Binnen deze module kunt u gegevens importeren vanuit en exporteren naar EDEX, het administratiesysteem voor basisscholen. Dit kunnen bestanden van groepen en van leerlingen zijn. Met Importeren importeert u gegevens vanuit EDEX in de Leerkraftmodule, met Exporteren exporteert u gegevens vanuit de Leerkraftmodule naar EDEX.

U heeft de volgende mogelijkheden:

Importeren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de knop Groepen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de groep van uw keuze importeren door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Importeren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de knop Leerlingen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de leerling van uw keuze importeren door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Exporteren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren, de knop Groepen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de groep van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Exporteren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren de knop Leerlingen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de leerling van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Module Uitgave

Deze module informeert u over de uitgaven van de reeks Spelspoor die op uw systeem geïnstalleerd staan. Daarnaast krijgt u per uitgave een overzicht van alle lessen/spellingcategorieën.

Geïnstalleerde uitgaven

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Geïnstalleerde uitgaven.
- 3 In het rechterscherm, het tabblad Uitgaven, ziet u nu welke uitgaven op uw systeem geïnstalleerd zijn.

Overzicht leseenheden per uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de uitgave waarvan u de leseenheden wilt bekijken.
- 3 In het rechterscherm, het tabblad Leseenheden, ziet u nu een lijst met alle lessen die de uitgave bevat, met een omschrijving van de behandelde spellingcategorie per leseenheid.

Tip

Bij technische problemen kunt u een beroep doen op de ICT-helpdesk van de uitgeverij. Dit kan telefonisch (035 - 54 82 496) of via e-mail (icthelpdesk@bekadidact.nl).

De software van Spelspoor biedt ondersteuning voor de Methode Monitor, het digitale leerlingvolgsysteem van Cockpit BV. Als u gebruik wilt maken van deze ondersteuning, dient u de extra software te installeren – de zogenaamde 'reader' – die op de Spelspoor cd-rom staat.

U kunt de reader op de volgende twee manieren installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\READER (als D uw cd-romdrive is).

Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Reader*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Na installatie

Als de reader voor Spelspoor is geïnstalleerd, kunt u op de gebruikelijke wijze de leerlinggegevens uit Spelspoor importeren in de Methode Monitor. Voor het gebruik van readers in de Methode Monitor verwijzen wij u naar de gebruiksaanwijzing die u heeft gekregen bij de Methode Monitor.

Inloggen

Na het titelscherm dient de leerling in te loggen.

Het titelscherm is overigens te onderbreken, door op het scherm te klikken.

De leerling selecteert eerst zijn groep in een keuzemenu en vervolgens zijn naam.

Afhankelijk van de instelling 'wel of geen afroeplijst gebruiken', staat de naam van een leerling vermeld en dient de leerling alleen op de pijl verder te klikken, of kan de leerling zijn naam zoeken in het keuzemenu.

Met een klik op de rode pijl verschijnt het vorige scherm en met een klik op de blauwe pijl verschijnt het volgende scherm.

Startscherm

Spelspoor sluit aan bij de 34 leseenheden van Taalleesland Spelling. Het is noodzakelijk dat de leerkracht aan het einde van de instructieles het nummer aangeeft van de leseenheid waarmee de leerlingen op de computer moeten oefenen.

De kleuren van de leseenheden in het startscherm geven de status aan:

- Wit: leerling heeft oefeningen van leseenheid nog niet gedaan.
- Oranje: leerling heeft aan de oefeningen gewerkt, maar leseenheid is nog niet afgerond.
- Blauw: leerling heeft oefeningen van leseenheid afgerond.

De leerling klikt op het nummer van een leseenheid om te starten met de computersessie die bij die leseenheid hoort.

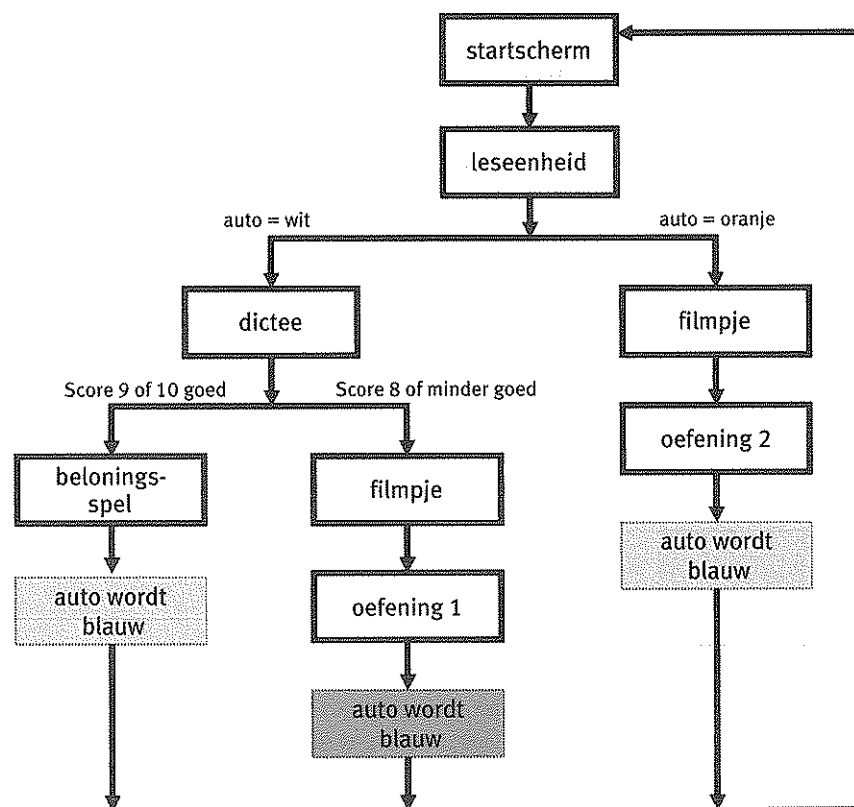
Opbouw

Elke les start met een dictee met tien opdrachten over de spellingcategorie die in de instructieles aan de orde was. Spelspoor is zo opgebouwd, dat leerlingen alleen tijd besteden aan spellingcategorieën waarmee zij moeite hebben. Zodra zij de stof beheersen, kunnen zij hun tijd aan andere zaken besteden.

- Bij een score op het dictee van 90% of meer goed, volgt een beloningsspel. De leerling kan kiezen uit twee beloningsspellen.
- De leerling hoeft die week niet terug te komen voor een tweede computersessie.
- Bij een score op het dictee van minder dan 90% goed, krijgt de leerling twee oefeningen aangeboden, verdeeld over twee sessies die in dezelfde week gedaan moeten worden.

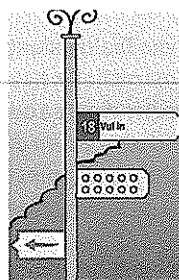
De computersessie is afgelopen als de oefeningen zijn afgerond of als de ingestelde sessietijd is verstreken.

Als de leerling het dictee van een bepaalde leseenheid voldoende heeft gemaakt of hij heeft beide oefeningen voltooid, wordt de leseenheid in het startscherm blauw. De leseenheid blijft echter toegankelijk. Het is dus mogelijk een leerling op een later moment nog eens te laten oefenen met een leseenheid die hij eerder al heeft afgerond.

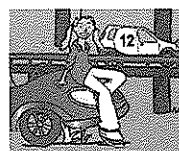
Hulp en navigatie

In elk scherm zijn de volgende navigatie-elementen aanwezig:

De wegwijzer

Aan de wegwijzer hangen telkens drie bordjes. Aan de linkerkant hangt de 'terug-knop'. Hiermee komt de leerling altijd terug in het vorige scherm en de oefening wordt daarmee meteen beëindigd. In het bordje bovenaan de wegwijzer is te zien met welk onderdeel de leerling op dat moment bezig is. Het bordje met de rondjes geeft aan hoeveel onderdelen van de oefening de leerling al heeft gedaan (blauwe bolletjes) en hoeveel er nog volgen (witte bolletjes).

Het navigatiefiguur

Het meisje op de auto geeft bij ieder scherm een korte uitleg bij de oefening. De uitleg kan worden herhaald door op het meisje te klikken.

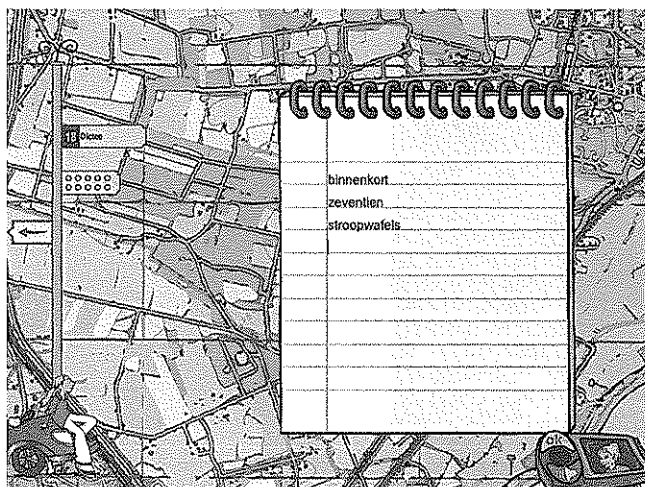

De gps

De gps bevat drie knoppen. Met de OK-knop bevestigt de leerling de antwoorden die hij intypt. Door op de luidsprekerknop te klikken laat de leerling de auditieve opdracht nog eens herhalen. Als de leerling op de knop met de lerares klikt, wordt het instructiefilmpje bij de oefening nog eens getoond.

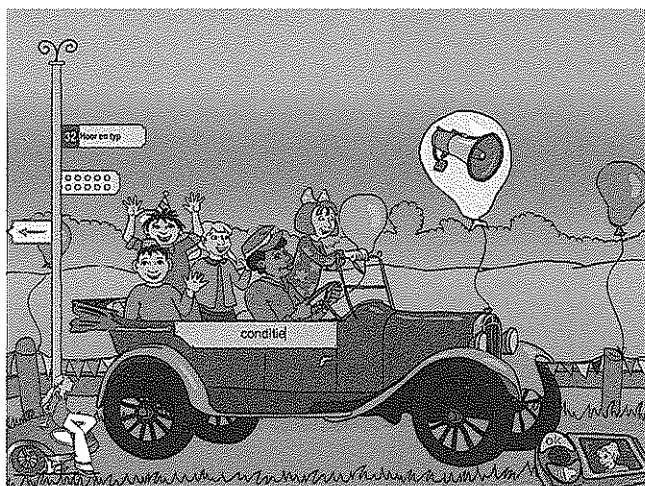
Oefeningen

Elke oefening start met een instructiefilmpje, waarin de lesstof uit de instructieles wordt herhaald. De leerling kan dit filmpje tijdens een oefening ook altijd opvragen. Spelgroep Groep 6 kent acht verschillende oefenvormen. Bij elke spellingcategorie is gekozen voor de oefenvormen die er het best bij passen. Iedere leseenheid begint met een dictee.

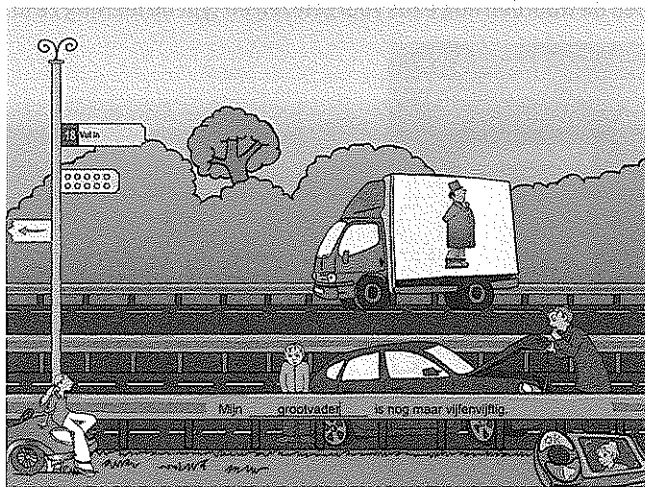
Dictee

Een zin wordt voorgelezen en het woord dat de leerling moet intypen wordt na afloop herhaald.

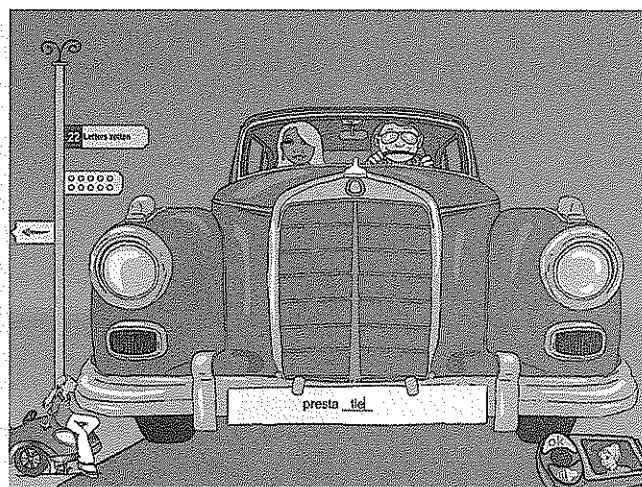
Oefentype 1 – Hoor en typ

Het dictee als oefentype.

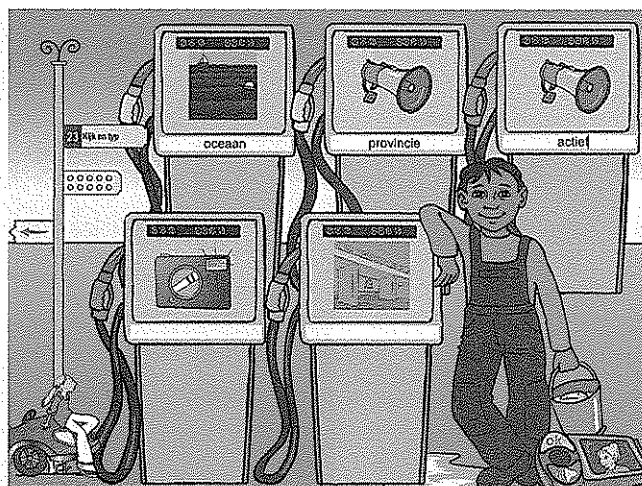
Oefentype 2 – Vul in

De leerling bedenkt welk woord er wordt gezocht en typt dit in. Als de leerling op het plaatje (van de luidspreker) klikt, wordt het woord auditief aangeboden.

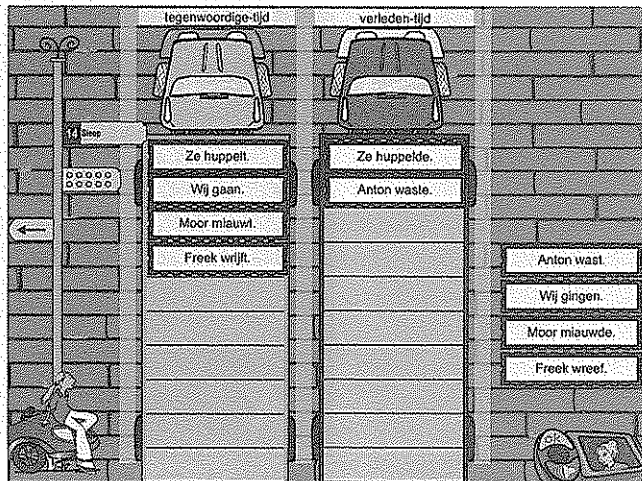
Oefentype 3 – Letters zetten

De leerling bedenkt welke letters er ontbreken in het woord en maakt het woord af.

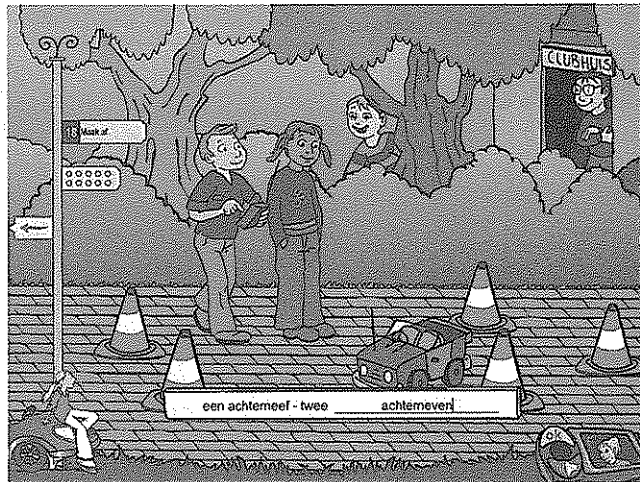
Oefentype 4 – Kijk en typ

De leerling typt het woord in dat bij het plaatje hoort. Als de leerling op een plaatje klikt, wordt het woord ook auditief aangeboden.

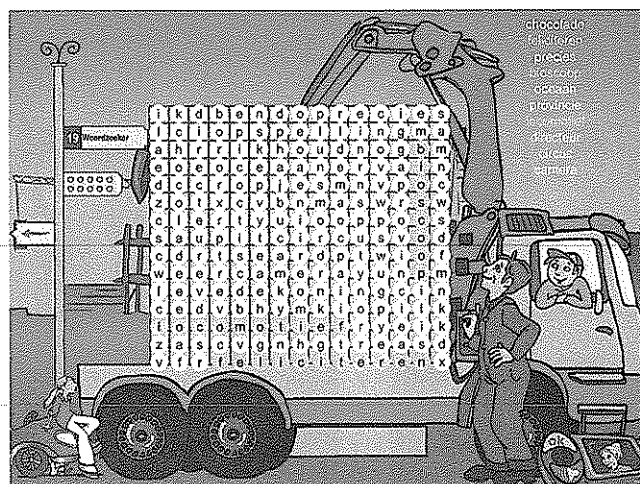
Oefentype 5 – Sleep en typ

In het eerste deel van de oefening sleept de leerling een woord naar de juiste kolom. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

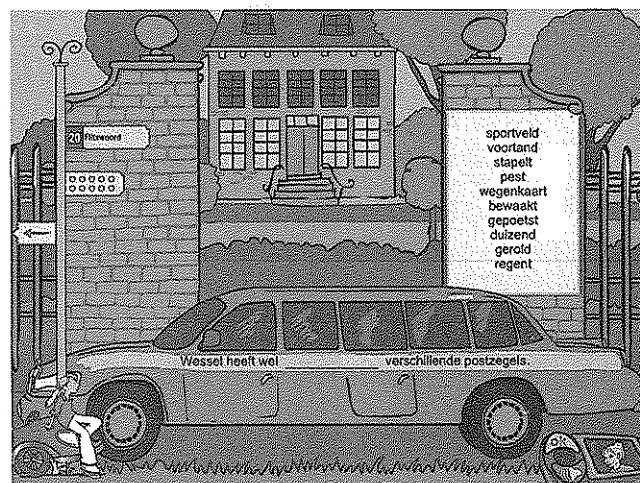
Oefentype 6 – Maak af

Er wordt een zin voorgelezen waarin een woord is vervangen door een geluidje. De leerling typt het woord dat ontbreekt.

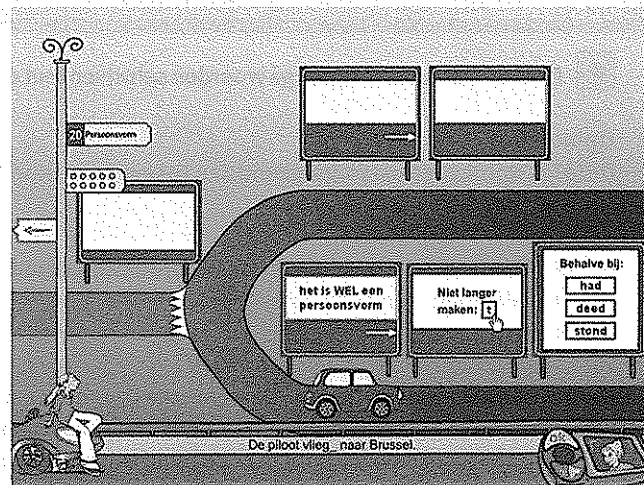
Oefentype 7 – Woordzoeker

In het eerste deel van de oefening klikt de leerling de gezochte woorden letter voor letter aan in de woordzoeker. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

Oefentype 8 – Flitswoord

De leerling zoekt het juiste woord in de lijst. Door op een woord te klikken, wordt het voorgelezen.

Oefentype 9 – Persoonsvorm

De leerling klikt op de interactieve persoonsvormkaart die weg aan die bewandeld moet worden om tot de juiste spelling van een persoonsvorm in een zin te komen.

Beloningsspellen

Als de leerling het dictee voldoende heeft gemaakt, of als hij de tweede oefening van de leseenheid heeft afgerond, mag hij een beloningsspel spelen. Hij kan hierbij kiezen uit twee spellen en mag het gekozen spel maximaal drie minuten spelen.

In het ene spel schiet de leerling met een kanon zoveel mogelijk muggen weg. Het kanon beweegt naar links en rechts met de pijltjestoetsen en met de spatiebalk vuurt het kanon een kogel af. Als de hommel geraakt wordt, dan dient de bloem opgevangen te worden met het kanon. De speler krijgt daarmee een dubbel kanon.

In het andere spel moet de leerling met de pijltjestoetsen een rups naar een appel leiden die telkens op een andere plaats op het scherm verschijnt. Als de rups de zijkant van het scherm raakt of met zijn kop tegen zijn eigen lijf botst, is de leerling af.

Motivering

De leerling wordt op diverse manieren gemotiveerd:

- **Zelfcorrectie:** Het dictee biedt na het intypen van de tien opdrachtwoorden de gelegenheid het eigen werk na te kijken en eventueel te corrigeren. Door op het ingetypete woord te klikken, wordt de opdracht nogmaals auditief aangeboden en hierna kan de leerling het ingetypete woord aanpassen. Met OK bevestigt de leerling dat hij zijn eigen werk heeft nagekeken en dat alle woorden juist geschreven zijn. Het programma laat vervolgens zien welke woorden wel en niet goed geschreven zijn. Bij een onjuiste spelling wordt de juiste spelling van de woorden in blauw getoond.
- **Beloningsspel:** Met een goede score op het dictee, 'verdient' de leerling een beloningsspel. Ter afwisseling kan de leerling per uitgave kiezen uit twee verschillende spellen. Ook het voltooiën van twee oefeningen wordt 'beloond' met een van deze spellen.
- **Aantrekkelijke vormgeving:** Elke uitgave van Spelspoor werkt met acht tot tien verschillende oefentypen, die aantrekkelijk zijn vormgegeven met hier en daar verrassende animaties.
- **Geen tijdsdruk:** Spelspoor werkt niet met tijdsdruk. Na een onvoldoende score op het dictee is het de bedoeling dat de leerling in eigen tempo oefent met de leerstof. Om deze reden wordt ook geen score bijgehouden van de oefeningen. In het leerkrachtendeel is wel aangegeven welke oefening de leerling gedaan heeft en of de oefening wel of niet is afgerond. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij de beschrijving van het leerkrachtendeel.

LESEENHEID 1

STAPPENPLAN 1

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met uw, eeuw of ieuw.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'Vandaag gaan we oefenen met woorden en woorddelen met uw, eeuw of ieuw.' U schrijft deze lettergroepen op het bord.

'Als er een w aan het einde van een woord of een woorddeel staat, komt er altijd een u voor.' U omcirkelt hierbij elke u van de lettergroepen op het bord. 'Geschreeuw is zo'n woord. Aan het eind staat een w. Daarom schrijf je voor de w een u. Stuwmeer is zo'n woord. Aan het eind van het woorddeel stuw staat een w. Daarom schrijf je voor de w een u. En ook nieuwste is zo'n woord. Aan het eind van het woorddeel nieuw staat een w. Daarom schrijf je voor de w een u.'

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen de volgende zin nazeggen: 'Bij woorden of woorddelen die aan het einde een w hebben, schrijf je voor de w altijd een u.' U wijst hierbij zelf de omcirkelde u in de lettergroepen op het bord aan.

U zegt: 'Ook bij langere woorden waarin je een woorddeel hoort met een w aan het eind, staat voor de w altijd een u. Bijvoorbeeld in het woord vernieuwen. In vernieuwen zit het woorddeel nieuw. Nieuw heeft een w aan het eind. Die hoor je goed als je het woord langer maakt: nieuw – nieuwe. Je hoort de w nu goed. En voor de w schrijf je een u.' U schrijft vernieuwen op het bord, waarbij u uw met een andere kleur schrijft.

U zegt: 'Schreeuwde. In schreeuwde, zit het woorddeel schreeuw. Schreeuw heeft een w aan het eind. Die hoor je goed als je het woord langer maakt: schreeuw – schreeuwen. Je hoort de w nu goed. En voor de w schrijf je een u.' U schrijft schreeuwde op het bord, waarbij u uw met een andere kleur schrijft.

U zegt: 'Stuwmeer. In stuwmeer, zit het woorddeel stuw. Stuw heeft een w aan het eind. Die hoor je goed als je het woord langer maakt: stuw – stuwen. Je hoort de w nu goed. En voor de w schrijf je een u.' U schrijft stuwmeer op het bord, waarbij u uw met een andere kleur schrijft.

Laat de volgende zinnen nu afmaken: 'Bij woorden of woorddelen die aan het einde een w hebben, schrijf je voor de w (altijd een u).'

'Als je deze woorden langer maakt, (hoor je de w in het woord goed).'

Nu laat u de leerlingen aanvullen. U schrijft op het bord: vernieuwen.

U zegt: 'Vernieuwen, in vernieuwen zit het woorddeel (nieuw).'

'Bij woorden die aan het einde een w hebben, schrijf je (voor de w altijd een u).'

'Als je deze woorden langer maakt, (hoor je de w in het woord goed).'

'Nieuw, ik maak het woord langer: (nieuwe).'

'Vernieuwen. Ook bij langere woorden staat voor de w (altijd een u).'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan twee kolommen maken. Het korte woord met uw, eeuw of ieuw komt in de eerste kolom en in de tweede kolom komt het langere woord.' U tekent beide kolommen op het bord en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

Woorddeel met uw, eeuw of ieuw

Hele woord met uw, eeuw of ieuw

U zegt: 'Duwboot. Bij woorddelen die aan het einde een w hebben, schrijf je (voor de w altijd een u).'

'Duwboot. Het woorddeel met een w aan het eind is (duw).'

'Als je deze woorden langer maakt, hoor je (de w in het woord goed).'

'Duw, ik maak het woord langer (duwen).'

'Duw schrijf ik aan het eind met (een w).'

'Voor de w schrijf ik (een u).' U schrijft de woorden **duw** en **duwboot** in de kolommen op het bord en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Eeuwig. Bij woorddelen die aan het einde een w hebben, schrijf je (voor de w altijd een u).'

'Eeuwig. Het woorddeel met een w aan het eind is (eeuw).'

'Als je deze woorden langer maakt, hoor je (hoor je de w in het woord goed).'

'Eeuw, ik maak het woord langer (eeuwen).'

'Eeuw schrijf ik aan het eind met (een w).'

'Voor de w schrijf ik (een u).' U schrijft de woorden **eeuw** en **eeuwig** in de kolommen op het bord en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

Op deze manier behandelt u ook de woorden **vernieuwd** en **bespuwen**.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De vissen in het **stuwmeer** hebben rode **kieuwen**.
- 2 De **meeuwen** vliegen over de **besneeuwde** vlakte.
- 3 Het leek wel **eeuwen** te duren voor onze **nieuwe** auto kwam.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 1 (Woorden met uw, eeuw of ieuw). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 1 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 2

STAPPENPLAN 2

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op ig of lijk.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind /ug/ of /luk/ hoort. Eindelijk is zo'n woord: /ein/ /du/ /luk/ (spreek /ein/ nadrukkelijk uit en /du/ en /luk/ minder nadrukkelijk). Je hoort /luk/ op een lage stemtrap (u laat dit met handgebaren zien). Je schrijft het dan als lijk. Hetzelfde geldt voor woorden die eindigen op /ug/. Angstig is zo'n woord: /ang/ /stug/ (spreek /ang/ nadrukkelijk uit en /stug/ minder nadrukkelijk). Je hoort /stug/ op een lage stemtrap (u laat dit met handgebaren zien). Daarom schrijf je angstig met ig.'

Stap 2 Instructie

Op het bord schrijft u: **aardig**.

U zegt: 'Aardig' en u herhaalt het langzaam in lettergrepen (/aar/ /dug/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /dug/ op een lage stemtrap. Daarom schrijf ik aardig met ig.'

U schrijft op het bord: **gehorig**.

'Gehorig, ik spreek het woord langzaam uit (/gu/ /hoo/ /rug/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /rug/ op een lage stemtrap. Ik weet dan dat ik gehorig met ig moet schrijven.'

U laat de leerlingen de volgende zinnen een paar keer nazeggen: 'Als ik een woord met /ug/ aan het eind hoor, spreek ik het woord langzaam uit. Als ik /ug/ op een lage stemtrap hoor, dan schrijf ik ig.'

interactie

Op het bord schrijft u: **moeilijk**.

U zegt: 'Moeilijk' en u herhaalt het langzaam in lettergrepen (/moej/ /luk/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /luk/ op een lage stemtrap. Daarom schrijf ik moeilijk met lijk.'

Op het bord schrijft u: **natuurlijk**.

'Natuurlijk, ik spreek het woord langzaam uit (/na/ /tuur/ /luk/).' U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /luk/ op een lage stemtrap. Ik weet dan dat ik natuurlijk met lijk moet schrijven.'

U laat de leerlingen de volgende zinnen een paar keer nazeggen: 'Als ik een woord met /luk/ hoor, spreek ik het woord langzaam uit. Als ik /luk/ op een lage stemtrap hoor, dan schrijf ik lijk.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Onschuldig, spreek het woord langzaam uit: (on/ /sgul/ /dug).'

'Ik hoor /dug/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /dug/ als (dig).'

'Ik schrijf onschuldig met (dig).' U schrijft **onschuldig** op het bord.

U zegt: 'Onmogelijk, spreek het woord langzaam uit: (on/ /moo/ /gu/ /luk).'

'Ik hoor /luk/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /luk/ als (lijk).'

'Ik schrijf onmogelijk met (lijk).' U schrijft **onmogelijk** op het bord.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: dagelijks, gehorig, wekelijks, haastig.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden met /luk/ en /ug/ schrijven.'

'Ik zeg: Gezellig, /gu/ /ze/ /lug/. Zeg maar na: (/gu/ /ze/ /lug/).'

'Ik hoor /lug/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /lug/ als (lig).'

'Ik schrijf gezellig met (lig).' U schrijft **gezellig** op het bord en laat de leerlingen het woord in hun schrift schrijven.

U zegt: 'Geweldig, /gu/ /wel/ /dug/. Zeg maar na: (/gu/ /wel/ /dug/).'

'Ik hoor /dug/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /dug/ als (dig).'

'Ik schrijf geweldig met (dig).' U schrijft **geweldig** op het bord en laat de leerlingen het woord in hun schrift schrijven.

U zegt: 'Gemakkelijk, /gu/ /ma/ /ku/ /luk/. Zeg maar na: (/gu/ /ma/ /ku/ /luk/).'

'Ik hoor /luk/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /luk/ als (lijk).'

'Ik schrijf gemakkelijk met (lijk).' U schrijft **gemakkelijk** op het bord en laat de leerlingen het woord in hun schrift schrijven.

Bij de volgende woorden laat u de leerlingen de stappen steeds zelf verwoorden: moeilijk, schuldig, bochtig, behoorlijk.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 We gaan **tijdelijk** in een **aardig** huisje wonen.
- 2 Dat paard is erg **gewillig** en **gemakkelijk** te berijden.
- 3 Doe niet zo **melig**!
- 4 Ik kan **nauwelijks** bij die hoge tafel.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 2 (Woorden waarbij je aan het eind /ug/ of /luk/ hoort). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 2 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 3

STAPPENPLAN 3

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met sch(r) of cht.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 3 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden met /sg/ of /sgr/ aan het begin van een woord of een woorddeel. En we gaan oefenen met woorden met /gt/ aan het eind. Beeldscherm is zo'n woord. Je hoort /sg/ aan het begin van het woorddeel scherm. De regel is: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort dan schrijf je sch of schr. Bericht is een woord met /gt/ aan het eind. De regel is: Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht. Behalve bij ligt, legt en zegt.'

Stap 2 Instructie

Op het bord schrijft u: sch of schr.

U zegt: 'Schreeuwen, ik hoor /sgr/ aan het begin. Ik weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort, dan schrijf je sch of schr. Ik schrijf schreeuwen dus met schr aan het begin.' U schrijft schreeuwen op het bord en schrijft schr met een andere kleur.

'Schaduw, ik hoor /sg/ aan het begin. Ik weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort, dan schrijf je sch of schr. Ik schrijf schaduw met sch aan het begin.' U schrijft schaduw op het bord en schrijft sch met een andere kleur.

Nu laat u de leerlingen aanvullen: 'Schuiven, ik hoor (/sg/ aan het begin).'

'Ik weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort, dan schrijf je (sch of schr).'

'Ik schrijf schuiven met (sch aan het begin).'

 U schrijft schuiven op het bord en schrijft sch met een andere kleur.

'Houtschroef, het tweede woorddeel is schroef. Schroef, ik hoor (/sgr/ aan het begin).'

'Ik weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort dan schrijf je (sch of schr).'

'Ik schrijf schroef met (schr aan het begin).'

 U schrijft houtschroef op het bord en schrijft schr met een andere kleur.

U zegt: 'Nu gaan we woorden of woorddelen schrijven met /gt/ aan het eind.'

'Zachtjes, ik hoor /gt/ aan het eind van het woorddeel zacht.'

'Ik weet: Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht.'

'Zachtjes, de /a/ is een korte klank.'

'Daarachter hoor ik /gt/.'

'Ik schrijf zachtjes met cht.'

 U schrijft zachtjes op het bord en schrijft cht met een andere kleur.

Nu laat u de leerlingen aanvullen: 'Nagerecht, ik hoor het woorddeel (gerecht).'

'Aan het eind van gerecht hoor ik (/gt/).'

'Ik weet: Als je na een korte klank /gt/ hoort dan (schrijf je cht).'

'Gerecht, de /e/ is een (korte klank).'

'Daarachter hoor ik (/gt/).'

'Ik schrijf gerecht met (cht).'

U schrijft gerecht op het bord en schrijft cht met een andere kleur.

U zegt dat er drie uitzonderingen op deze regel zijn. Dat zijn de woorden **ligt**, **legt** en **zegt**. U schrijft deze drie woorden op het bord en laat met elk van de woorden een zin bedenken. Ook wijst u hierbij op het verschil tussen ligt en licht.

Stap 3 Begeleide inoefening

Nu gaat u samen met de leerlingen woorden schrijven.

U zegt: 'Schrikdraad.'

'Je weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort (dan schrijf je sch of schr).'

'Aan het begin van schrikdraad hoor je (/sgr/).'

'Je schrijft schrikdraad met (schr aan het begin).'

'Schrijf het woord in je schrift en schrijf /sgr/ met een andere kleur.'

U zegt: 'Scheldwoord.'

'Je weet: Als je aan het begin van een woord of een woorddeel /sg/ of /sgr/ hoort (dan schrijf je sch of schr).'

'Aan het begin van scheldwoord hoor je (/sg/).'

'Scheldwoord schrijf je dus met (sch aan het begin).'

'Schrijf het woord in je schrift en schrijf /sg/ met een andere kleur.'

'Buitenlucht, ik hoor (/gt/ aan het eind).'

'Je weet: Als je na een korte klank /gt/ hoort dan (schrijf je cht).'

'Buitenlucht, de /u/ is een (korte klank).'

'Daarachter hoor je (/gt/).'

'Buitenlucht schrijf je dus met (cht).'

'Schrijf het woord in je schrift en schrijf /gt/ met een andere kleur.'

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: schroeven, vlechten, schommelstoel, gewichtheffer, weegschaal, vrachtwagen.

Laat de leerlingen zelf ook woorden bedenken en verwoorden hoe ze moeten worden geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 We **schrijven** de woorden in ons **schrijfschrift**.

2 Door de **verlichting** van links zie je mijn **schaduw** op de **rechter** muur.

3 'Ga eens **achteruit!**', **schreeuwde** de **stadswacht**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 3 (Woorden met /sg/ of /sgr/ aan het begin en woorden met /gt/ aan het eind). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

LESEENHEID 4

STAPPENPLAN 4

Doel 1 Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 4 van Taalleesland Spelling. Extra aandacht wordt besteed aan woorden met -ss- of -z- (vissen, glazen) en woorden met -ff- of -v- (schoffel, snavel). Er zijn enkele uitzonderingen die in Leseenheid 4 van Taalleesland Spelling worden benoemd. In Spelspoor gebeurt dat in een later stadium.

interactie**Stap 1 Oriëntatie**

'In Leseenheid 3 van Taalleesland Spelling hebben jullie nieuwe regels geleerd over middenstukjes. Je hebt nu geleerd woorden in klankgroepen te verdelen. En je hebt de regels geleerd die daar bij horen.'

'De eerste regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je hem met één klinker. Bijvoorbeeld bij: /haa/ /vun/. De tweede regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker. Bijvoorbeeld bij: /ta/ /sun/. We gaan zulke woorden weer oefenen, en dan vooral woorden met /v/ of /z/ na een klankgroep die eindigt op een lange klank en woorden met /s/ of /f/ na een klankgroep die eindigt op een korte klank.' U laat hierbij duidelijk het verschil horen tussen de stemhebbende /v/ en /z/ en de stemloze /s/ en /f/.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Tussen. Het woord tussen bestaat uit twee klankgroepen: /tu/ en /sun/. De eerste klankgroep /tu/ eindigt op de korte klank /u/. En na een korte klank volgt een dubbele medeklinker. Je schrijft tussen dus met ss.' U schrijft tussen op het bord en schrijft de dubbele s met een andere kleur.

U zegt: 'Straffen. Het woord straffen bestaat uit twee klankgroepen: /stra/ en /fun/. De eerste klankgroep /stra/ eindigt op de korte klank /a/. En na een korte klank volgt een dubbele medeklinker. Je schrijft straffen dus met ff.' U schrijft straffen op het bord en schrijft de dubbele f met een andere kleur.

U zegt: 'Dozen. Het woord dozen bestaat uit twee klankgroepen: /doo/ en /zun/. De eerste klankgroep /doo/ eindigt op de lange klank /oo/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft dozen dus met één o.' U schrijft dozen op het bord en schrijft de o met een andere kleur.

U zegt: 'Brave. Het woord brave bestaat uit twee klankgroepen: /braa/ en /vu/. De eerste klankgroep /braa/ eindigt op de lange klank /aa/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft brave dus met één a.' U schrijft brave op het bord en schrijft de a met een andere kleur.

U zegt: 'Na een korte klank volgt er bijna nooit zz of vv, maar bijna altijd ss of ff. En na een lange klank volgt er bijna nooit een s of f, maar bijna altijd een z of v.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift. Boven de kolommen schrijft u **verenkelingsregel** en **verdubbelingsregel**.

U laat de leerlingen steeds aanvullen.

U zegt: 'Draven.'

'Draven. De klankgroepen zijn (/draa/) en (/vun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: a).' U schrijft **draven** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Kazen.'

'Kazen. De klankgroepen zijn (/kaa/) en (/zun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: a).' U schrijft **kazen** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Schoffel.'

'Schoffel. De klankgroepen zijn (/sgo/) en (/ful/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /o/).'

'Na een korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ff).' U schrijft **schoffel** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Missen.'

'Missen. De klankgroepen zijn (/mi/) en (/sun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'

'Na een korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ss).' U schrijft **missen** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: boze, stoffer, leven, vissen. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 De **matrozen kregen flinke straffen**.

2 De **boze** meester zei **tegen** het **brave** meisje: 'Deel jij de **atlassen** maar uit.'

3 De **Chinezen** dansten op een **luchtkussen**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 4 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 5

STAPPENPLAN 4

Doel 1 Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 5 van Taalleesland Spelling.

Voorbereiding

Bij deze les wordt ervan uitgegaan dat u de spellingregels met betrekking tot de open en gesloten lettergreep aan de wand hebt hangen.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan ook deze week oefenen met woorden waarbij je de verenkkelingsregel of de verdubbelingsregel moet gebruiken.' U wijst hierbij op de beide regels aan de wand.

'Stappen, /sta/ /pun/. Dit is zo'n woord waarbij je de verdubbelingsregel moet toepassen. Aan het eind van /sta/ hoor je een korte klank. Je schrijft dan twee medeklinkers. Stralen, /straa/ /lun/. Dit is een woord waarbij je de verenkkelingsregel moet toepassen. Aan het eind van /straa/ hoor je een lange klank. Je schrijft deze dan met één klinker.'

interactie

Stap 2 Instructie

U tekent twee kolommen op het bord en schrijft er **verenkelingsregel** en **verdubbelingsregel** boven.

U zegt: 'We gaan oefenen met de vijf stappen. Ik zeg brommer.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /bro/ /mur/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen: /bro/ en /mur/.'
- 3 'Aan het eind van /bro/ hoor je de korte klank /o/.'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft brommer dus met een dubbele m.' U schrijft **brommer** in de tweede kolom.

U zegt: 'Likken.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/li/ /kun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/li/ en /kun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan (schrijf je een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft likken dus met (een dubbele k).' U schrijft **likken** in de tweede kolom.

U zegt: 'Sturen.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /stuu/ /run/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen: /stuu/ en /run/.'
- 3 'Aan het eind van /stuu/ hoor je de lange klank /uu/.'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je die met één klinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft sturen dus met één u.' U schrijft **sturen** in de eerste kolom.

U zegt: 'Schalen.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/sgaa/ /lun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/sgaa/ en /lun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft schalen dus met (één a).' U schrijft **schalen** in de eerste kolom.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen.' U laat de leerlingen de twee kolommen met de vier woorden van het bord overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Manen.' Met de leerlingen neemt u de stappen door:

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/maa/ /nun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/maa/ en /nun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft manen dus met (één a).'

De leerlingen schrijven manen in de juiste kolom.

U zegt: 'Mannen.' Met de leerlingen neemt u de stappen door:

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/ma/ /nun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/ma/ en /nun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /a/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan (schrijf je een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft mannen dus met (een dubbele n).' De leerlingen schrijven mannen in de juiste kolom.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: beker, palen, pennen, potten, tenen, mikken, muren, wakker, zijwegen, luchtbedden.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Aan de **brommer** hangen twee **sloten**.
- 2 De **houthakkers** **kappen** de **bomen** om.
- 3 We **mikken** de **ballen** tegen de **ramen**.
- 4 Daar zijn de **buren** niet blij mee.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 5 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 6

STAPPENPLAN 5

Doel 1 Woorden en woorddelen schrijven die eindigen op d of t.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 6 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord of een woorddeel een /t/ hoort. Sommige van deze woorden schrijf je met een t aan het eind. Maar er zijn ook woorden waarbij je een /t/ hoort, maar een d aan het eind moet schrijven. Je kunt zelf uitvinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d. Dat doe je door het woord langer te maken.'

'Bijvoorbeeld: tandpasta. Je hoort een /t/ aan het eind van het woorddeel tand. Je maakt het woord langer: tand – tanden. Je hoort in tanden een d. Daarom schrijf je tand ook met een d aan het eind. En in tandpasta schrijf je dan ook een d aan het eind van het woorddeel tand.'

'Een ander voorbeeld: schriftje. Je hoort een /t/ aan het eind van het woorddeel schrift. Je maakt het woord langer: schrift – schriften. Je hoort in schriften een t. Daarom schrijf je schrift ook met een t. En in schriftje schrijf je dan ook een t aan het eind van het woorddeel schrift.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: **brandweer**.

U zegt: 'Brandweer. Ik hoor een /t/ aan het eind van het woorddeel brand. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord een /t/ dan maak je het woord langer. Dan hoor je of je een t of een d moet schrijven. Brand, ik hoor een /t/ aan het eind, dus ik maak het woord langer: branden. Ik hoor in branden een /d/, daarom schrijf ik brand in brandweer met een d aan het eind.'

U schrijft op het bord: **paspoort**.

U zegt: 'Paspoort. Ik hoor een /t/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord een /t/ dan maak je het woord langer. Dan hoor je of je een t of een d moet schrijven. Paspoort, ik hoor een /t/ aan het eind, dus ik maak het woord langer: paspoorten. Ik hoor in paspoorten een t, daarom schrijf ik paspoort met een t aan het eind.'

U laat de leerlingen de volgende zinnen een paar keer nazeggen: 'Als ik een woord of een woorddeel met een /t/ aan het eind hoor, dan maak ik het langer. Dan hoor ik of ik een t of een d aan het eind van het woord of het woorddeel moet schrijven.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U schrijft op het bord: **rondvlucht**.

U zegt: 'Rond-vlucht. Rondvlucht bestaat uit twee delen die elk apart ook een woord zijn. Rond en vlucht. Elk deel eindigt op een /t/-klank. Eerst kijken we naar rond.'

'Ik hoor een /t/ aan het eind van het eerste deel van het woord: rond. De regel is dan: Hoor ik aan het eind een /t/ dan (maak ik het woord langer).'

'Dan hoor ik of ik een (t of een d moet schrijven).'

'Rond, ik hoor aan het eind een (/t/), dus ik maak het woord langer: (ronde).'

'Ik schrijf rond met een (d aan het eind), omdat je (in ronde ook een d hoort).'

'Nu gaan we naar het tweede woorddeel kijken: vlucht.'

'Ik hoor een /t/ aan het eind van het tweede deel van het woord: vlucht. De regel is dan: Hoor ik aan het eind een /t/ dan (maak ik het woord langer).'

'Dan hoor ik of ik een (t of een d moet schrijven).'

'Vlucht, ik hoor aan het eind een (/t/), dus ik maak het woord langer: (vluchten).'

'Ik schrijf vlucht met een (t aan het eind), omdat (je in vluchten ook een t hoort).'

'Rondvlucht, rond schrijf ik met een d en vlucht met een t aan het eind.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven. Woorden en woorddelen waarbij je een /t/ aan het eind hoort maar een d schrijft en woorden waarbij je een /t/ aan het eind hoort en ook een t schrijft.'

U zegt steeds een zin en vraagt de leerlingen of ze het woord of woorddeel met de /t/-klank aan het eind horen. U laat de leerlingen bij de aanpak steeds aanvullen.

'We zitten op de stoeprand.'

'Het woord met een /t/-klank aan het eind is (stoeprand).'

U zegt: 'Stoeprand, het woorddeel met een /t/-klank aan het eind is (rand).'

'Rand, ik hoor (een /t/ aan het einde).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind een /t/ dan maak ik het woord langer).'

'Dan hoor ik (of ik een t of een d moet schrijven).'

'Rand, ik hoor (een /t/ aan het eind), dus ik (maak het woord langer).'

'Ik hoor (randen). Ik schrijf rand (met een d aan het eind), omdat je in randen (ook een d hoort).'

U schrijft stoeprand op het bord, waarbij u de d met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'De postbode bestelde een frikandel.'

'Het woord met een /t/-klank aan het eind is (postbode).'

U zegt: 'Postbode, het woorddeel met een /t/-klank aan het eind is (post).'

'Post, ik hoor (een /t/ aan het einde).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind een /t/ dan maak ik het woord langer).'

'Dan hoor ik (of ik een t of een d moet schrijven).'

'Post, ik hoor (een /t/ aan het eind), dus ik (maak het woord langer).'

'Ik hoor (posten). Ik schrijf post (met een t aan het eind), omdat (je in posten ook een t hoort).'

U schrijft postbode op het bord, waarbij u de t met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

U behandelt op dezelfde wijze de volgende woorden: verplicht, vrachtwagen, eiland, gesmeerd.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 We schrijven de woorden in ons **kladschrift**.

2 Deze zinnen beginnen toch wel met **hoofdletters**?

3 Er liggen twee **straatstenen** in de tuin.

4 Voor het **postkantoor** staan een motor en een **vrachtauto**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 5 (Woorden waarbij je een /t/ aan het einde hoort). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 6 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 7

STAPPENPLAN 6

Doel 1 Woorden schrijven met een /u/-klank (be-, ge-, ver-, -el, -en, -er).**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 7 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan meerlettergrepige woorden schrijven met een /u/-klank. De /u/-klank komt steeds voor in het woorddeel op de lage stemtrap. Je schrijft de /u/ dan met een e. Bedacht is zo'n woord: /budagt/. Je hoort /bu/, maar je schrijft be aan het begin van bedacht. Je hoort /bu/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort, schrijf je dan een e. Het gaat om woorden met /bu/, /gu/, /tu/ of /vur/ aan het begin. Begin, gemis, teveel en verlies zijn zulke woorden. Het gaat ook om woorden met /ul/, /ur/ of /un/ aan het eind. Wortel, emmer en boren zijn zulke woorden.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Terecht' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil tussen de woorddelen horen. Daarbij schrijft u het woord op een stemtrap op het bord:

te recht

U zegt: 'Terecht. Je hoort /tu/, maar je schrijft te aan het begin van terecht. Je hoort /tu/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dan een e.'

U zegt: 'Beleefd' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil tussen de woorddelen horen. Daarbij schrijft u het woord op een stemtrap op het bord:

be leefd

U zegt: 'Beleefd. Je hoort /bu/, maar je schrijft be aan het begin van beleefd. Je hoort /bu/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dan een e.'

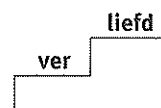
U zegt: 'Gedacht' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil tussen de woorddelen horen. Daarbij schrijft u het woord op een stemtrap op het bord:

ge dacht

U zegt: 'Gedacht. Je hoort /gu/, maar je schrijft ge aan het begin van gedacht. Je hoort /gu/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dan een e.'

U zegt 'Verliefd' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil tussen de woorddelen horen.

Daarbij schrijft u het woord op een stemtrap op het bord:

U zegt: 'Verliefd. Je hoort /vur/, maar je schrijft ver aan het begin van verliefd. Je hoort /vur/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dan een e.'

U zegt: 'Er is geen zuchtje wind vandaag.' En u schrijft het woord **zuchtje** op het bord. 'Het woord bestaat uit twee woorddelen: /zugt/ en /ju/.'

Op het bord schrijft u:

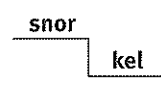

'Wat is de moeilijkheid bij het woorddeel /ju/?' (Je hoort een /u/, maar je schrijft een e.)
'Dat komt doordat je op de lage stemtrap staat.'

U zegt: 'Danny speelt met zijn snorkel in het zwembad.' En u schrijft het woord **snorkel** op het bord.

'Het woord bestaat uit twee woorddelen: /snor/ en /kul/.'

Op het bord schrijft u:

'Wat is de moeilijkheid met het woorddeel /kul/?' (Je hoort een /u/, maar je schrijft een e.)

'Dat komt doordat kel op de lage stemtrap staat.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we twee kolommen maken. In de ene kolom komen woorden met een /u/-klank op de lage stemtrap aan het begin van een woord. In de andere kolom komen woorden met een /u/-klank op de lage stemtrap aan het eind van een woord.'

U tekent de beide stemtrappen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Gebouwd' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil horen.

'Gebouwd. Je hoort /gu/, maar je schrijft ge aan het begin van gebouwd. Je hoort /gu/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dus een e. Schrijf gebouwd in de goede kolom in je schrift.'

U schrijft het woord vervolgens in de goede kolom op het bord en de leerlingen controleren of ze het goed hebben gedaan.

U zegt: 'Tanden' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil horen.

'Tanden. Je hoort /dun/, maar je schrijft den aan het eind van tanden. Je hoort /dun/ op de lage stemtrap. Waar je de /u/ hoort schrijf je dus een e. Schrijf tanden in de goede kolom in je schrift.'

U schrijft het woord vervolgens in de goede kolom op het bord en de leerlingen controleren of ze het goed hebben gedaan.

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Erger' en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil horen.

'Ik hoor de /u/ op (de lage stemtrap).'

‘Daarom schrijf ik /gur/ van erger met (een e).’
 ‘In welke kolom schrijf je erger?’ (In de tweede kolom.)

U zegt: ‘Verlies’ en laat daarbij duidelijk het klemtoonverschil horen.
 ‘Ik hoor de /u/ op (de lage stemtrap).’
 ‘Daarom schrijf ik /vur/ van verlies met (een e).’
 ‘In welke kolom schrijf je verlies?’ (In de eerste kolom.)

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: meester, manden, gevoel, verdacht. U laat ze steeds in de goede kolom in het schrift schrijven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Wat **bedoel** je met dat **verzinsel**?
- 2 Op de **gevel** staat een **getal**.
- 3 De **boter** is **gemaakt** van melk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 6 (Woorddelen op een lage stemtrap en met een /u/-klank). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 7 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 8

STAPPENPLAN 6

Doel 1 Zelfstandig nakijken van meerlettergrepige woorden met een /u/-klank op de lage stemtrap.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 8 van Taalleesland Spelling. De les is bedoeld om leerlingen die net met Spelspoor beginnen, te laten oefenen met het zelfstandig nakijken met behulp van een stappenplan. Leerlingen die er in groep 5 al mee gewerkt hebben, zijn bekend met de werkwijze en hoeven deze les niet te doen. Bij de meeste spellingcategorieën die in Spelspoor behandeld worden, is een stappenplan gemaakt. De Spelspoor-leerlingen kunnen deze stappenplannen gebruiken bij het nakijken van hun eigen werk. Dit betreft niet alleen de Spelspoor-lessen, maar ook de lessen van Taalleesland Spelling en alle andere geschreven teksten. Op elk moment kunnen de leerlingen met behulp van de stappenplannen eigen teksten beoordelen op spellingcategorieën die ze in de Spelspoor-les hebben geoefend. Aan het eind van elke Spelspoor-les geeft u een kopie van het stappenplan van de betreffende categorie aan de leerlingen mee.

In deze les wordt geoefend met een stappenplan dat past bij een spellingprobleem dat in week 7 is behandeld en in week 8 in de herhalingsles nogmaals wordt geoefend. Omdat in de vorige Spelspoor-les ook al gewerkt is met woorden met de /u/-klank op de lage stemtrap, kan deze les vooral gericht zijn op het gebruik van het stappenplan.

Stap 1 Oriëntatie

‘We gaan vandaag oefenen met het zelfstandig nakijken met behulp van een stappenplan. Het stappenplan is bedoeld om je eigen werk na te kijken. Als je een spelling- of een taalles hebt gedaan, een verhaaltje hebt geschreven of een andere opdracht hebt gemaakt, kun je het stappenplan gebruiken om te kijken of je de woorden die erbij horen goed hebt geschreven. Het helpt je dus bij het kijken of je geen fouten hebt geschreven. In deze les oefenen we nog eens met het stappenplan: Woorddelen op de lage stemtrap en met een /u/-klank.’

interactie

Stap 2 Instructie

U geeft de leerlingen een kopie van Stappenplan nummer 6: Woorddelen op de lage stemtrap en met een /u/-klank.

U zegt: 'Met dit stappenplan gaan we zinnen nakijken.' U schrijft de volgende zin op het bord: **De kleine jongen is erg verkouden**

'Nu gaan we de zin nakijken met het stappenplan.'

U laat een van de leerlingen Stap 1 voorlezen.

U zegt: 'Kijk naar de zin op het bord. Begint de zin met een hoofdletter?' (ja) 'Dan is het goed.'

'Is het een vraagzin of een gewone zin?' (Een gewone zin.)

'Staat er een punt achter de zin?' (nee) 'Ik zet een punt achter de zin.'

U laat een van de leerlingen Stap 2 voorlezen. De leerlingen lezen de zin zachtjes voor zichzelf.

'Hoor je lange woorden met een woorddeel waarin je een /u/-klank hoort?' (ja)

'Welke woorden zijn dat?' (kleine, jongen, verkouden)

'Dan gaan we naar Stap 3.'

U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen: Hoor je de /u/-klank op de lage stemtrap? Schrijf deze /u/-klank dan als een e.

Het gaat bij dit stappenplan uitsluitend om /u/-klanken die als e worden geschreven. Woorden met /ug/ of /luk/ op een lage stemtrap blijven bij dit stappenplan buiten beschouwing.

'Kleine. Verdeel het woord in klankgroepen: /klei/ /nu/.'

'Hoor je de /u/ op de lage stemtrap?' (ja) 'Dan schrijf je deze /u/ als een e.'

'Dan gaan we nu naar Stap 4.'

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor: Hoor je op een lage stemtrap een /u/ en heb je deze als e geschreven?

'Kijk of de /u/-klank als e geschreven is. Ja? Dan is het goed.'

'Is er nog een woord met een /u/-klank op de lage stemtrap?' (Jongen, verkouden)

U behandelt bij beide woorden de stappen 3 en 4 zoals hiervoor. Bij verkouden zijn er twee klankgroepen met een /u/. Beide staan op een lage stemtrap.

'Alle lange woorden uit de zin met een /u/-klank hebben we nu gecontroleerd. Dan kunnen we naar Stap 5: Ga nu naar de volgende zin. Voer alle stappen opnieuw uit. Kijk naar de volgende zin.'

U schrijft op het bord: **mijn zusje komt terug van school.**

U laat een van de leerlingen Stap 1 voorlezen.

U zegt: 'Kijk naar de zin op het bord. Begint de zin met een hoofdletter?' (nee) 'Ik moet mijn met een hoofdletter schrijven.'

'Is het een vraagzin of een gewone zin?' (Een gewone zin.)

'Staat er een punt achter de zin?' (ja)

U laat een van de leerlingen Stap 2 voorlezen. De leerlingen lezen de zin zachtjes voor zichzelf.

'Hoor je lange woorden met een woorddeel waarin je een /u/-klank hoort?' (ja)

'Welke woorden zijn dat?' (zusje, terug)

'Dan gaan we naar Stap 3.'

U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen: Hoor je de /u/-klank op de lage stemtrap? Schrijf deze /u/-klank dan als een e.

'Zusje: verdeel het woord in klankgroepen: /zus/ /ju/.'

'Hoor je de /u/ op de lage stemtrap?' (ja) 'Dan schrijf je deze /u/ als een e.'

'Dan gaan we naar Stap 4.'

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor: Hoor je op een lage stemtrap een /u/ en heb je deze als e geschreven?

‘Kijk of de /u/-klank als e geschreven is. Ja? Dan is het goed.’

‘Is er nog een woord met een /u/-klank op de lage stemtrap?’ (terug)

U behandelt bij terug de stappen 3 en 4 zoals hiervoor. De eerste klankgroep staat hier op een lage stemtrap.

‘Alle lange woorden uit de zin met een /u/-klank hebben we nu gecontroleerd. Dan kunnen we naar Stap 5: Ga nu naar de volgende zin. Voer alle stappen opnieuw uit.’

‘Zo ga je zin voor zin langs om te kijken of je alle u-klanken goed hebt geschreven. Als dat niet zo is, dan verbeter je de fouten.’

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft de volgende zin op het bord: **ton heeft pluzier in zijn werk.**

U zegt: ‘We gaan de zin nakijken met het stappenplan.’

U laat een van de leerlingen Stap 1 voorlezen.

U zegt: ‘Kijk naar de zin op het bord. Begint de zin met een hoofdletter?’ (nee) ‘Ik moet Ton met een hoofdletter schrijven.’

‘Is het een vraagzin of een gewone zin?’ (Een gewone zin.)

‘Staat er een punt achter de zin?’ (ja) ‘Dan is het goed.’

U laat een van de leerlingen Stap 2 voorlezen. De leerlingen lezen de zin zachtjes voor zichzelf.

‘Hoor je lange woorden met een woorddeel waarin je een /u/-klank hoort?’ (ja)

‘Welke woorden zijn dat?’ (plezier)

‘Dan gaan we naar Stap 3.’ U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen.

‘Plezier: verdeel het woord in klankgroepen: /plu/ /zier/.’

‘Hoor je de /u/ op de lage stemtrap?’ (ja) ‘Dan schrijf je deze /u/ als een e.’

Dan gaan we naar Stap 4. Een van de leerlingen leest Stap 4 voor.

De leerlingen kijken of de /u/-klank met een e geschreven is.

‘Nee? Ik verbeter pluzier in plezier.’ U verbetert de fout op het bord.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 Wat een **druk**te op straat.

2 De **oude** man **moppert** de **hele** dag.

3 Onder de **tafel** hoor ik **gefluister**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 6 (Woorddelen op de lage stemtrap en met een /u/-klank). Hiermee controleren ze zelf of de woorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

Leg nog eens uit dat de leerlingen bij eigen taalwerk steeds het stappenplan gebruiken om hun eigen werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 8 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 9

STAPPENPLAN 7

interactie

Doel 1 Woorden schrijven met ou of au.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 9 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarin je /ou/ hoort. Deze woorden schrijf je meestal met ou, maar soms ook met au. De woorden met au moet je leren en onthouden door ze veel te lezen en te schrijven. We hebben in groep 5 negen zinnen geleerd, waarin een heleboel woorden met au voorkwamen. Daar komen nu in groep 6 nog twee zinnen bij.'

Stap 2 Instructie

U leest de zinnen met au-woorden zin voor zin voor en laat de leerlingen deze steeds nazeggen. Dan zegt u steeds zelf het begin van een zin en laat u deze afmaken door een leerling. Daarna leest u de zin voor zonder de au-woorden te noemen en laat u de au-woorden door de leerlingen invullen. Tot slot vraagt u wie één of meer van de zinnen uit het hoofd kan opzeggen.

Het gaat om de volgende zinnen:

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** auto.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn **klaauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit me veel te **nauw**.
- 6 'Haal een glas **lauwe** melk voor me!', **snauwt** de man.
- 7 De poes **klauterde** in een hoge boom, waar ze de hele dag bleef **miauwen**.
- 8 Oma vindt het erg **benauwd** in de **sauna**.
- 9 'Ik heb een **kabeljauw** gevangen met een stukje **kauwgom**!', roept de visser.

De twee nieuwe zinnen zijn:

- 10 De dirigent trok zijn **wenkbrauwen** op toen er **nauwelijks applaus** klonk uit de zaal.
- 11 Grijze wolken en **grauwe** luchten zie je niet in de maand **augustus**.

U zegt: 'Om te weten of de /ou/ in een woord met au of ou moet worden geschreven, moet je steeds aan de au-zinnen denken. Bijvoorbeeld: Benauwd, ik ken het woord van de au-zinnen: "Oma vindt het erg **benauwd** in de **sauna**". Ik schrijf benauwd dus met au.' U schrijft benauwd op het bord.

'Augustus, ik ken het woord van de au-zinnen: "Grijze wolken en **grauwe** luchten zie je niet in de maand **augustus**." Ik schrijf augustus dus met au.' U schrijft augustus op het bord.

"De boer verbouwt koren op de akker." Verbouwt, ik ken dit woord **niet** van de au-zinnen. Dus schrijf ik verbouwt met ou.' U schrijft verbouwt op het bord.

U zegt: 'Soms staat een andere vorm van een au-woord in een zin. Dan schrijf je het woord ook met au. Bijvoorbeeld: "Wat ben jij een **flauwerd**." In de au-zinnen staat: "Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over." Flauwerd is een andere vorm van flauw uit de au-zinnen. Je schrijft flauwerd dan ook met au. Nog een voorbeeld: "We gaven de clown een klein **applausje**." In de au-zinnen staat: "De dirigent trok zijn **wenkbrauwen** op toen er nauwelijks applaus klonk uit de zaal." Applausje is een andere vorm van applaus uit de au-zinnen. Je schrijft applausje dan ook met au.'

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord schrijft u twee kolommen. Boven de ene kolom schrijft u au en boven de andere ou. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

‘We gaan nu woorden opschrijven met au of ou. We vragen steeds eerst of we het woord kennen uit de au-zinnen of niet. Daarna schrijven we het in de goede kolom.’

U zegt: ‘Onthouden, kennen we dit woord uit de au-zinnen?’ (nee) ‘Dan schrijven we het in de ou-kolom.’

‘Wenkbrauwen, kennen we dit woord uit de au-zinnen?’ (ja) ‘Dan schrijven we het in de au-kolom.’

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: nauwelijks, landbouw, toeschouwers, augustus, grauw, inhoud, mevrouw, augurk, klauw, oerwoud.

U laat de leerlingen nog enkele au- of ou-woorden bedenken. U behandelt deze woorden op dezelfde wijze als hiervoor. Mocht een van de leerlingen een au-woord noemen dat niet in de au-zinnen voorkomt, dan legt u uit dat er nog een paar andere au-woorden zijn. Deze worden in groep 7 geleerd.

U herhaalt nog eens de au-zinnen. De leerlingen zeggen ze steeds hardop na.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Ik weet **nauwelijks** hoe een **oerwoud** eruitziet.
- 2 De **vrachtauto** rijdt over de **landbouwweg**.
- 3 Die **mevrouw** is in **augustus** in een **blauwe** auto getrouwd.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 7 (Woorden met au of ou). Hiermee controleren ze zelf of de woorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 9 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 10

SPELLINGBOEK BLZ. 182
STAPPENPLAN 4
STAPPENPLAN 8

Doel 1 Zelfstandig nakijken met behulp van de volgende twee stappenplannen:

- **Woorden met ei of ij.**
- **Open en gesloten lettergrepen.**

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 10 van Taalleesland Spelling. De les is bedoeld om leerlingen die net met Spelspoor beginnen, te laten oefenen met het zelfstandig nakijken met behulp van meer stappenplannen. In les 8 is aandacht besteed aan het werken met één stappenplan. In deze les wordt geoefend met twee stappenplannen. In deze les wordt geoefend met stappenplannen die passen bij de spellingcategorieën die in week 10 aan de orde zijn.

Stap 1 Oriëntatie

‘We gaan vandaag oefenen met twee stappenplannen. Elk stappenplan is bedoeld om je eigen werk na te kijken. Als je een spelling- of een taalles hebt gedaan, een verhaaltje hebt geschreven of een andere opdracht hebt gemaakt, kun je het stappenplan gebruiken om te kijken of je de woorden die erbij horen goed hebt geschreven. Het helpt je dus bij het kijken of je geen fouten hebt geschreven. In deze les oefenen we nog eens met twee stappenplannen. De ene gaat over woorden met ei of ij. En de andere over open en gesloten lettergrepen.’

interactie

Stap 2 Instructie

U geeft de leerlingen een kopie van Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen) en Stappenplan nummer 8 (Woorden met ei of ij). U zegt: 'Met deze stappenplannen gaan we zinnen nakijken.'

U schrijft de volgende zin op het bord: **De rozen komen uit Frankrijk**

'We gaan de zin nakijken met de stappenplannen. Bij elk stappenplan is Stap 1 hetzelfde. Kijk naar de zin op het bord.'

'Begint de zin met een hoofdletter?' (ja) 'Dan is het goed.'

'Is het een vraagzin of een gewone zin?' (Een gewone zin.)

'Staat er een punt achter de zin?' (nee) 'Ik zet een punt achter de zin.'

U laat een van de leerlingen Stap 2 van Stappenplan nummer 8 voorlezen.

'Hoor je een woord met een /ei/-klank?' (ja) 'Welke woord is dat?' (Frankrijk)

'Dan gaan we naar Stap 3.' U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen: Als je in een woord /ei/ hoort, kijk dan of het in de ei-lijst of in de ij-lijst staat. Staat het woord in de ei-lijst, dan schrijf je het met ei. Staat het woord in de ij-lijst, dan schrijf je het met ij.

'Staat Frankrijk in een van beide lijsten?' (Frankrijk staat in de ij-lijst.)

'Dan gaan we nu naar Stap 4.' Een van de leerlingen leest Stap 4 voor: Heb je het woord met de /ei/-klank opgezocht in een van de lijsten? Heb je het gevonden en goed overgenomen uit de lijst? Ja? Dan is het goed.

'Kijk of de /ei/-klank met ij geschreven is. Nee? Dan moet het verbeterd worden.' U verbetert de zin op het bord.

'Kijk nog eens naar de zin op het bord.'

U laat een van de leerlingen Stap 2 van Stappenplan nummer 4 voorlezen: Hoor je woorden met een klankgroep met een lange klank aan het eind? Of met een korte klank aan het eind?

'Welke woorden zijn dat?' (In rozen en komen hoor ik een klankgroep met een lange klank aan het eind.)

'Dan gaan we naar Stap 3.'

U laat een van de leerlingen Stap 3 voorlezen: Als je in een woord een klankgroep met een lange klank aan het eind hoort, dan schrijf je die met één klinker.

U wijst op de klankgroep /roo/ in rozen en op de klankgroep /koo/ in komen.

'Dan gaan we nu naar Stap 4.'

Een van de leerlingen leest Stap 4 voor: Heb je de lange klank aan het eind van een klankgroep met één klinker geschreven? Ja? Dan is het goed.

'Stap 5 is bij alle stappenplannen hetzelfde: Ga nu naar de volgende zin. Voer alle stappen opnieuw uit. Kijk naar de volgende zin.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft de volgende zin op het bord: **bij het ontbijt staan altijd twee flessen water.**

U laat een van de leerlingen Stap 1 voorlezen en daarna de vragen die bij deze stap horen beantwoorden. Ook wordt de noodzakelijke correctie uitgevoerd. (Bij moet met een hoofdletter worden geschreven.)

U laat een van de leerlingen Stap 2 van Stappenplan nummer 8 voorlezen.

'Om welke woorden gaat het?' (ontbijt, altijd)

'Dan gaan we naar Stap 3.'

Een van de leerlingen leest Stap 3 voor.

'Staan ontbijt en altijd in de ij-lijst of in de ei-lijst?' (Ze staan beide in de ij-lijst.)

Een van de leerlingen leest nu Stap 4 voor. De leerlingen kijken of ontbijt en altijd beide met ij geschreven zijn. (Ontbijt is goed geschreven en alteid moet verbeterd worden.)

U laat een van de leerlingen Stap 2 van Stappenplan nummer 4 voorlezen.
‘Hoor je woorden met een klankgroep met een lange klank aan het eind?’ (Ja, water.) ‘En hoor je woorden met een klankgroep met een korte klank aan het eind?’ (Ja, flessen.)

Een van de leerlingen leest Stap 3 voor.
‘Is water met één klinker geschreven? Is flessen met een dubbele medeklinker geschreven?’

Bij Stap 4 laat u de leerlingen nogmaals controleren of beide woorden goed zijn geschreven.

U herhaalt tot slot dat je met de stappenplannen het eigen werk kunt nakijken.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De reizigers tekenen de fonteinen op het plein.
- 2 De schoffel ligt bij de vijver van de bureu.
- 3 Lezen en slapen gaan niet tegelijk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na door de stappen van de stappenplannen te volgen zoals bij de begeleidde inoefening beschreven staat. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen de stappenplannen mee om eventueel ander werk na te kijken.

Leg nog eens uit dat de leerlingen bij eigen taalwerk steeds de stappenplannen gebruiken om hun eigen werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 10 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 11

STAPPENPLAN 4

Doel 1 Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.

Voorbereiding

Bij deze les wordt ervan uitgegaan dat u de spellingregels met betrekking tot de open en de gesloten lettergreep aan de wand hebt hangen.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 11 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

‘We gaan deze week weer oefenen met woorden waarbij je de verenkeliingsregel of de verdubbelingsregel moet gebruiken.’ U wijst hierbij op de beide regels aan de wand.
‘Vlaggen, /vla/ /gun/. Dit is zo’n woord waarbij je de verdubbelingsregel moet toepassen. Aan het eind van /vla/ hoor je een korte klank. Je schrijft dan twee medeklinkers.’
‘Schalen, /schaa/ /lun/. Dit is een woord waarbij je de verenkeliingsregel moet toepassen. Aan het eind van /schaa/ hoor je een lange klank. Je schrijft deze dan met één klinker.’

Stap 2 Instructie

U tekent twee kolommen op het bord en schrijft er verenkeliingsregel en verdubbelingsregel boven.

U zegt: ‘We gaan weer oefenen met de vijf stappen. Ik zeg grommen.’

interactie

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /gro/ /mun/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen: /gro/ en /mun/.'
- 3 'Aan het eind van /gro/ hoor je de korte klank /o/.'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft grommen dus met een dubbele m.' U schrijft **grommen** in de tweede kolom.

U zegt: 'Strikken.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/stri/ /kun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/stri/ en /kun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan schrijf je (een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft strikken dus met (een dubbele k).' U schrijft **strikken** in de tweede kolom.

U zegt: 'Hotel.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /hoo/ /tel/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen: /hoo/ en /tel/.'
- 3 'Aan het eind van /hoo/ hoor je de lange klank /oo/.'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je die met één klinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft hotel dus met één o.' U schrijft **hotel** in de eerste kolom.

U zegt: 'Schaken.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/sgaa/ /kun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/sgaa/ en /kun/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft schaken dus met (één a).' U schrijft **schaken** in de eerste kolom.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen.' U laat de leerlingen de twee kolommen met de vier woorden van het bord overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Zware.'

Met de leerlingen neemt u de stappen door:

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/zwaa/ /ru/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/zwaa/ en /ru/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft zware dus met (één a).' De leerlingen schrijven zware in de juiste kolom.

U zegt: 'Sterren.'

Met de leerlingen neemt u de stappen door:

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/ste/ /run/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/ste/ en /run/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /e/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan (schrijf je een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft sterren dus met (een dubbele r).' De leerlingen schrijven sterren in de juiste kolom.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: verhuren, namen, vallen, winnen, oma, drama, knikkeren.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Op de **tafel** staan twee **mokken**.
- 2 De vaas met **rozen** is **geval**len.
- 3 De **stuk**ken glas **lig**gen op de grond.
- 4 Waar **wa**ren de **bure**n gisteren?

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 11 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 12

Doel 1 De persoonsvorm vinden in zinnen met één werkwoord door de tijd van de zinnen te veranderen.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 12 van Taalleesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Luister goed naar de zinnen die ik zeg: "Jim loopt naar school." "Jim liep naar school." Je hoort in deze zinnen dat er een woord verandert: loopt wordt liep. Dat komt omdat de eerste zin een nu-zin is en de tweede zin een vroeger-zin. Als je een nu-zin in een vroeger-zin verandert, of andersom, dan verandert er een woord. In deze les gaan we op zoek naar woorden die veranderen als we een zin veranderen net zoals in het voorbeeld.'

Stap 2 Instructie

U schrijft de volgende zin op het bord: **Jim koopt een computerspel.**

U zegt: 'Ik zeg deze zin twee keer, één keer met nu erin en één keer met vroeger erin: "Jim koopt **nu** een computerspel." En: "Jim koopt **vroeger** een computerspel." De zin met nu klinkt goed en de zin met vroeger klinkt niet goed. "Jim koopt een computerspel" is een nu-zin. Ik maak er een vroeger-zin van: "Jim kocht een computerspel." Als ik de zin verander van een nu-zin in een vroeger-zin, verandert het woord koopt. "Jim koopt een computerspel" wordt "Jim kocht een computerspel." Het woord dat verandert noemen we de persoonsvorm. In "Jim koopt een computerspel" is koopt dus de persoonsvorm. En in "Jim kocht een computerspel" is kocht de persoonsvorm.'

U schrijft de volgende zin op het bord: **Wij schrijven een verhaal.**

U vraagt: 'Is dit een nu-zin of een vroeger-zin?' (Een nu-zin.)

'Ik zeg de zin twee keer, één keer met nu erin en één keer met vroeger erin: "Wij schrijven **nu** een verhaal." "Wij schrijven **vroeger** een verhaal." De zin met nu klinkt goed en de zin met vroeger klinkt niet goed. "Wij schrijven een verhaal" is een nu-zin. Ik maak er een vroeger-zin van: "Wij schreven een verhaal."

'Als ik de zin verander van een nu-zin in een vroeger-zin, verandert het woord schrijven. "Wij schrijven een verhaal" wordt "Wij schreven een verhaal." Nu weet ik dat schrijven in "Wij schrijven een verhaal" de persoonsvorm is. En in "Wij schreven een verhaal" is schreven de persoonsvorm.'

'Nu-zinnen gebeuren nu (op dit moment) en vroeger-zinnen zijn al eerder (vroeger) gebeurd. En het woord dat verandert als je van een nu-zin een vroeger-zin maakt of als je van een vroeger-zin een nu-zin maakt noemen we de persoonsvorm.'

Stap 3 Begeleide oefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met nu-zinnen en een kolom met vroeger-zinnen.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

Nu-zinnen Vroeger-zinnen

U zegt: "Bas gaat naar de tandarts." Is dit een nu-zin of een vroeger-zin? (Een nu-zin.)

'Waarom denk je dat?' (Het gebeurt nu. Bij een vroeger-zin is het al gebeurd.)

'Hoe wordt de zin als je er een vroeger-zin van maakt?' (Bas ging naar de tandarts.)

'Welk woord is veranderd?' (Gaat is veranderd in ging.)

"Bas gaat naar de tandarts." Ik schrijf de zin bij de nu-zinnen. "Bas ging naar de tandarts." Ik schrijf de zin bij de vroeger-zinnen.'

'Gaat is veranderd in ging. Nu weet ik dat gaat de persoonsvorm is. Ik zet een rondje om gaat en om ging.'

U zegt: "In de winkel was het erg druk." Is dit een nu-zin of een vroeger-zin? (Een vroeger-zin.)

'Waarom denk je dat?' (Het is al gebeurd, de drukte is al voorbij.)

'Hoe wordt de zin als je er een nu-zin van maakt?' (In de winkel is het erg druk.)

'Welk woord is veranderd?' (Was is veranderd in is.)

"In de winkel was het erg druk." Ik schrijf de zin bij de vroeger-zinnen. "In de winkel is het erg druk." Ik schrijf de zin bij de nu-zinnen. Was is veranderd in is. Nu weet ik dat was de persoonsvorm is. Ik zet een rondje om was en om is.'

U zegt: "Thomas blijft in de klas." Is dit een nu-zin of een vroeger-zin? (Een nu-zin.)

'Waarom denk je dat?' (Het gebeurt nu. Bij een vroeger-zin is het al gebeurd.)

'Hoe wordt de zin als je er een vroeger-zin van maakt?' (Thomas bleef in de klas.)

'Welk woord is veranderd?' (Blijft is veranderd in bleef.)

"Thomas blijft in de klas." Ik schrijf de zin bij (de nu-zinnen).'

"Thomas bleef in de klas." Ik schrijf de zin bij (de vroeger-zinnen).'

'Blijft is veranderd in (bleef). Nu weet ik dat blijft (de persoonsvorm is). Ik zet een rondje om (blijft) en om (bleef).'

Op dezelfde manier behandelt u de zinnen:

1 Zij **houden** van Chinees eten.

2 Waar **ging** jij naar toe?

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet. De leerlingen schrijven de zin eerst volledig op en zetten daarna een rondje om de persoonsvorm. U gebruikt de volgende zinnen:

1 Het geld **zit** in de la.

2 Iwan **gaat** op vakantie naar Duitsland.

3 Waar **bewaart** jij je zakgeld?

4 Op de snelweg **reden** veel vrachtwagens.

Stap 5 Reflectie

U controleert samen met de leerlingen of de juiste woorden zijn omcirkeld. Bij elke zin laat u de leerlingen de stappen verwoorden:

1 Ik verander de zin van een nu-zin in een vroeger-zin of andersom.

2 Het woord dat verandert, is de persoonsvorm.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 12 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 13

STAPPENPLAN 9

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met aai, ooi of oei.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 13 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je /aaj/, /ooj/ of /oej/ hoort. Papegaai, strooien en moeite zijn zulke woorden. De moeilijkheid is dat je in deze woorden een /j/ hoort, maar een i schrijft.'

'/Papugaaaj/ schrijf je dus zo: papegaai.' U schrijft papegaai op het bord en u schrijft aai met een andere kleur.

'/Stroojun/ schrijf je dus zo: strooien.' U schrijft strooien op het bord en u schrijft ooi met een andere kleur.

'/Moejtu/ schrijf je zo: moeite.' U schrijft moeite op het bord en u schrijft oei met een andere kleur.

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: lawaai. U zegt: '/lawaaaj/. Ik hoor aai met een /j/, maar ik schrijf aai met een i.'

U schrijft op het bord: hooiberg. U zegt: '/hoojberg/. Ik hoor ooi met een /j/, maar ik schrijf ooi met een i.'

U schrijft op het bord: snoeimes. U zegt: '/snoejmes/. Ik hoor oei met een /j/, maar ik schrijf oei met een i.'

U laat de leerlingen de volgende zin een paar keer nazeggen: 'Bij /aaj/, /ooj/ en /oej/ hoor ik een /j/, maar ik schrijf een i.'

Nu laat u de leerlingen steeds aanvullen.

U schrijft op het bord: verstrooien. U zegt: '/vurstroojun/. Ik hoor ooi (met een /j/), maar ik schrijf ooi (met een i).'

U schrijft op het bord: kraaienpoot. U zegt: '/kraajunpoot/. Ik hoor aai met (een /j/), maar ik schrijf aai (met een i).'

Op dezelfde manier laat u de schrijfwijze van de volgende woorden verwoorden: handboeien, toernooien, verdraaien.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan drie kolommen maken. Een kolom met woorden waarin je /aaj/ hoort, een kolom met woorden waarin je /ooj/ hoort en een kolom met woorden waarin je /oej/ hoort.'

U schrijft drie kolommen op het bord en zet erboven: aai, ooi, oei. U laat de leerlingen dit in hun schrift overnemen.

U noemt steeds een woord. Bij de eerste woorden laat u de leerlingen een aantal keren aanvullen, totdat ze de hele aanpak zelf kunnen verwoorden: Ik hoor een /j/, maar ik schrijf een i.

Vervolgens laat u de leerlingen de hele aanpak steeds volledig verwoorden.

U behandelt de volgende woorden: zaaizaad, strooigoed, vermoeid, moeite, zwaaien, ooievaar, dooier, moeilijkheden, bezaaid.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemt u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De ooievaar zit op het hoge nest.
- 2 Het heeft hard gewaaid vannacht.
- 3 De sommen zijn erg moeilijk.
- 4 Onze poes draagt altijd een vlooiendoek.
- 5 Sinterklaas zwaait naar de Kerstman.

zelfstandig

 Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 9 (Woorden met aai, ooi of oei). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 13 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 14

interactie

 Doel 1 De persoonsvorm vinden in zinnen met één werkwoord door de tijd van de zinnen te veranderen.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 14 van Taalleesland Spelling.

 Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we zinnen veranderen van nu-zinnen in vroeger-zinnen. Of vroeger-zinnen veranderen in nu-zinnen. Jullie leren zo wat de persoonsvorm in een zin is. Een voorbeeld van een nu-zin is: "Opa rookt stiekem een sigaretje." Als je er een vroeger-zin van maakt, wordt het: "Opa rookte stiekem een sigaretje." In de nu-zin hoor je rookt. In de vroeger-zin hoor je rookte. Rookt is het woord dat verandert. Dat noemen we de persoonsvorm. Nu-zinnen staan in de tegenwoordige tijd en vroeger-zinnen staan in de verleden tijd.'

 Stap 2 Instructie

U schrijft de volgende zin op het bord: **Tessa breekt de punt van haar potlood.**

U zegt: 'Is dit een nu-zin of een vroeger-zin?' (Een nu-zin.)

'Het is een nu-zin. De zin staat in de tegenwoordige tijd.'

'Ik maak er een vroeger-zin van. Ik zet de zin in de verleden tijd. "Tessa brak de punt van haar potlood."

'Breekt is het woord dat verandert als ik de zin van tijd verander.'

'Nu weet ik dat breekt de persoonsvorm is.'

U schrijft de volgende zin op het bord: **Alma en Jerome zaten naast elkaar.**

U zegt: 'Is dit een nu-zin of een vroeger-zin?' (Een vroeger-zin.)

'Het is een vroeger-zin. De zin staat in de (verleden tijd).'

'Ik maak er een nu-zin van. Ik zet de zin in de (tegenwoordige tijd).'

'Alma en Jerome (zitten) naast elkaar.'

'Zaten is het woord dat verandert als ik de zin van tijd verander.'

'Nu weet ik dat zaten de persoonsvorm is.'

U schrijft de volgende zin op het bord: **Ik gooide de bal door het raam.**

U zegt: 'Is dit een nu-zin of een vroeger-zin?' (Een vroeger-zin.)

'Het is een vroeger-zin. De zin staat in de (verleden tijd).'

'Ik maak er een nu-zin van. Ik zet de zin in de (tegenwoordige tijd).'

'Ik (gooi) de bal door het raam.'

'Het woord dat verandert als ik de tijd verander is (gooide).'

'Gooide noemen we (de persoonsvorm).'

 Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met nu-zinnen en een kolom met vroeger-zinnen. De nu-zinnen noemen we de (tegenwoordige tijd). De vroeger-zinnen noemen we de (verleden tijd).'

U maakt twee kolommen op het bord en schrijft erboven: **tegenwoordige tijd** en **verleden tijd**. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: "Papa is bang voor de tandarts." Is dit een nu-zin of een vroeger-zin? Het is een (nu-zin).'

'De zin staat in de (tegenwoordige tijd).'

'Ik maak er een vroeger-zin van. Ik zet de zin in de verleden tijd. "Papa (was bang voor de tandarts)."

'Als ik de tijd van de zin verander, verandert er één woord. In deze zin is dat (is).'

'Het woord dat verandert noemen we de (persoonsvorm).'

"Papa is bang voor de tandarts." Ik schrijf de zin bij de (tegenwoordige tijd).'

"Papa was bang voor de tandarts." Ik schrijf de zin bij de (verleden tijd).'

U zegt: "Wij wilden naar de kermis." Is dit een nu-zin of een vroeger-zin? Het is een (vroeger-zin).'

'De zin staat in de (verleden tijd).'

'Ik maak er een nu-zin van. Ik zet de zin in de tegenwoordige tijd. "Wij (willen naar de kermis)."

'Als ik de tijd verander, verandert het woord (wilden).'

'Dit woord noemen we de (persoonsvorm).'

"Wij wilden naar de kermis." Ik schrijf de zin bij de (verleden tijd).'

"Wij willen naar de kermis." Ik schrijf de zin bij de (tegenwoordige tijd).'

Op dezelfde manier behandelt u de zinnen:

- 1 Het nieuwe jasje **scheurde** kapot.
- 2 De burens **kregen** een nieuwe hond.
- 3 Waar **zijn** jullie in de vakantie?

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet. De leerlingen schrijven de zin eerst volledig op en zetten daarna een rondje om de persoonsvorm. U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 Op de tafel **staan** drie soepborden.
- 2 Ik **schreef** heel erg netjes.
- 3 Hans **verdient** geld met klusjes.
- 4 De olifanten **stonden** bij het meer.

Stap 5 Reflectie

U controleert samen met de leerlingen of de juiste woorden zijn omcirkeld. Bij elke zin laat u de leerlingen de stappen verwoorden:

- 1 Ik verander de zin van een nu-zin in een vroeger-zin of andersom.
- 2 Het woord dat verandert is de persoonsvorm.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 14 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 15

STAPPENPLAN 4

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 15 van Taalleesland Spelling. Extra aandacht wordt besteed aan woorden met -ss- of -z- (vissen, glazen) en woorden met -ff- of -v- (schoffel, snavel).

Stap 1 Oriëntatie

'Dit schooljaar hebben jullie in Taalleesland Spelling en ook in Spelspoor geleerd om woorden in klankgroepen te verdelen. Bijvoorbeeld: /loo/ /pun/ en /ku/ /sun/.'

interactie

'En je hebt de regels geleerd die daar bij horen. De eerste regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je hem met één klinker. Bijvoorbeeld bij: /loo/ /pun/. U schrijft lopen op het bord en schrijft de o met een andere kleur. De tweede regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker. Bijvoorbeeld bij: /ma/ /pun/. U schrijft mappen op het bord en schrijft de dubbele p met een andere kleur. We gaan zulke woorden weer oefenen, en dan vooral woorden met /v/ of /z/ na een klankgroep die eindigt op een lange klank en woorden met /s/ of /f/ na een klankgroep die eindigt op een korte klank.' U laat hierbij duidelijk het verschil horen tussen de stemhebbende /v/ en /z/ en de stemloze /s/ en /f/.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Klussen. Het woord klussen bestaat uit twee klankgroepen: /klu/ en /sun/. De eerste klankgroep /klu/ eindigt op de korte klank /u/. En na een korte klank volgt een dubbele medeklinker. Je schrijft klussen dus met ss.' U schrijft klussen op het bord en schrijft de dubbele s met een andere kleur.

U zegt: 'Giraffen. Het woord giraffe bestaat uit drie klankgroepen: /sjie/, /ra/ en /fu/. De tweede klankgroep /ra/ eindigt op de korte klank /a/. En na een korte klank volgt een dubbele medeklinker. Je schrijft giraffe dus met ff.' U schrijft giraffe op het bord en schrijft de dubbele f met een andere kleur.

U zegt: 'Blozen. Het woord blozen bestaat uit twee klankgroepen: /bloo/ en /zun/. De eerste klankgroep /bloo/ eindigt op de lange klank /oo/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft blozen dus met één o.' U schrijft blozen op het bord en schrijft de o met een andere kleur.

U zegt: 'Draven. Het woord draven bestaat uit twee klankgroepen: /draa/ en /vun/. De eerste klankgroep /draa/ eindigt op de lange klank /aa/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft draven dus met één a.' U schrijft draven op het bord en schrijft de a met een andere kleur.

U zegt: 'Na een korte klank volgt er bijna nooit zz of vv, maar bijna altijd ss of ff. En na een lange klank volgt er bijna nooit een s of f, maar bijna altijd een z of v.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift. Boven de kolommen schrijft u **oven** en **vissen**.

U zegt: 'Slaven.' U laat de leerlingen steeds aanvullen.

'Slaven. De klankgroepen zijn (/slaa/) en (/vun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: a).' U schrijft **slaven** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Gazon.'

'Gazon. De klankgroepen zijn (/gaa/) en (/zon/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: a).' U schrijft **gazon** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Pantoffel.'

'Pantoffel. De klankgroepen zijn (/pan/) en (/to/) en (/ful/).'

'De tweede klankgroep eindigt op (de korte klank /o/).'

'Na de korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ff).' U schrijft **pantoffel** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Wissen.'

'Wissen. De klankgroepen zijn (/wi/) en (/sun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'

'Na de korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ss).' U schrijft **wissen** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: verhuisdozen, hutkoffer, opgeschreven, beslissen. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Leg de **jassen** maar **over** de verwarming.
- 2 **Mussen blaffen** niet, ze **tijlpen**.
- 3 Er staan **zeven flessen** in de koelkast.
- 4 We **boffen** dat de juf zo mooi kan **voorlezen**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 15 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 16

STAPPENPLAN 10

Doel 1 Samenstellingen schrijven waarbij de laatste letter van het eerste woorddeel en de eerste letter van het tweede woorddeel gelijk zijn: bijvoorbeeld dikkop, handdoek.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 16 van Taalleesland Spelling. Bij een beperkt aantal samenstellingen levert Stap 4 van het stappenplan problemen op. Bijvoorbeeld bij woorden als rondtoeren en graszaad. Omdat het risico dat de leerlingen dergelijke samenstellingen moeten schrijven vrij gering is, besteden we er geen aandacht aan.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'Er zijn woorden die zijn samengesteld uit twee andere woorden. We noemen dit samenstellingen. Handschoen is zo'n samenstelling. Het woord is samengesteld uit hand en schoen. Handschoen is niet zo moeilijk om te schrijven. Lastiger is het bij samenstellingen waarbij de laatste letter van het eerste deel dezelfde is als de eerste letter van het tweede deel. Dikkop is zo'n woord. Dikkop is samengesteld uit de woorden dik en kop. De laatste letter van dik is een k. En de eerste letter van kop is ook een k. Je schrijft dikkop dan ook met twee keer een k in het midden.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Waterrat. Waterrat is een woord dat is samengesteld uit twee andere woorden: water en rat.'

U laat de leerlingen nazeggen: 'Water-rat.'

'De laatste letter van water is een r.' (U schrijft water op het bord met de r in een afwijkende kleur.)

'De eerste letter van rat is ook een r.' (U schrijft rat achter water. De r van rat schrijft u in dezelfde kleur als de r van water.)

'Als ik de woorden aan elkaar plak, staat er waterrat met twee keer een r in het midden.'

U wijst hierbij op waterrat op het bord.

interactie

U zegt: 'Feesttent. Feesttent is een woord dat is samengesteld uit twee andere woorden: feest en tent.'

U laat de leerlingen nazeggen: 'Feest-tent.'

'De laatste letter van feest is een t.' U schrijft feest op het bord met de t in een afwijkende kleur.

'De eerste letter van tent is ook een t.' U schrijft tent achter feest. De t van tent schrijft u in dezelfde kleur als de t van feest.

'Als ik de woorden aan elkaar plak, staat er feesttent met twee keer een t in het midden.'

U wijst hierbij op feesttent op het bord.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We gaan samenstellingen opschrijven.'

U maakt drie kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

Eerste woorddeel	Tweede woorddeel	Samenstelling
------------------	------------------	---------------

U zegt: 'Ooring. Ooring is een woord dat is samengesteld uit twee andere woorden: oor en ring.'

U laat de leerlingen nazeggen: 'Oor-ring.'

'De laatste letter van oor is een r.' U schrijft oor in de eerste kolom, waarbij u de r met een andere kleur schrijft.

'De eerste letter van ring is ook een r.' U schrijft ring in de tweede kolom, waarbij u de r met een andere kleur schrijft.

'Ooring schrijf ik met twee keer een r in het midden.' U schrijft ooring in de derde kolom, waarbij u de dubbele r met een andere kleur schrijft.

U zegt: 'Nagellak. Nagellak is een woord dat is samengesteld uit twee andere woorden: nagel en lak.'

U laat de leerlingen nazeggen: 'Nagel-lak.'

'De laatste letter van nagel is een l.' U schrijft nagel in de eerste kolom, waarbij u de l met een andere kleur schrijft.

'De eerste letter van lak is ook een l.' U schrijft lak in de tweede kolom, waarbij u de l met een andere kleur schrijft.

'Nagellak schrijf ik met twee keer een l in het midden.' U schrijft nagellak in de derde kolom, waarbij u de dubbele l met een andere kleur schrijft.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: fietsstuur, sneeuw wit, handdoek.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemt u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Er zitten **acht**tiën kinderen in het **schoo**llokaal.
- 2 De kinderen lezen **muis**stil in hun **bieb**boek.
- 3 Mijn **nagellak** is **vuur**rood.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 10 (Samenstellingen zoals dikkop). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 16 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 17

SPELLINGBOEK BLZ. 182
STAPPENPLAN 11

introduc tie

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 17 van Taalleesland Spelling.

U wijst de leerlingen erop dat ze bij deze les de woordenlijst op bladzijde 182 in het Spellingboek van groep 6 moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met i of met ie geschreven moet worden.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /ie/-klank. Soms schrijf je die klank met ie, maar soms ook met i.'

'Gitaar (u schrijft dit woord op het bord), je hoort /ie/, maar je schrijft een i.'

'Gieter (u schrijft dit woord op het bord), je hoort /ie/, en je schrijft ie.'

'Er is geen regel voor of je de /ie/-klank met ie of met i schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat op bladzijde 182 een lijst met /ie/-woorden die je met i schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 182 van het Spellingboek van groep 6 voor zich.

U leest de lijst woorden met /ie/ = i voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Een woord waarin je /ie/ hoort schrijf je met een i als het in deze lijst staat. En je schrijft het woord met ie als het niet in deze lijst staat. Nu gaan we oefenen.'

'Ik moet schrijven: benzine. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie benzine in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in benzine met een i geschreven wordt.'

'Ik moet schrijven: fabriek. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie fabriek niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in fabriek met ie geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met /ie/ = i en een kolom met /ie/ = ie.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Februari, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie februari in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in februari met een i geschreven wordt. Ik schrijf februari in de goede kolom op het bord.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Muziek, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie muziek niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in muziek met ie geschreven wordt.' U schrijft muziek in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Minuut, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie minuut in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in minuut met een i geschreven wordt.' U schrijft minuut in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Gieter, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie gieter niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in gieter met ie geschreven wordt.' U schrijft gieter in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen aanvullen.

'Taxi, ik kijk of het woord (in de lijst staat).'

'Zie ik taxi in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in taxi met (een i geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven taxi in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Elastiek, ik kijk (of het woord in de lijst staat).'

'Zie ik elastiek in de lijst staan?' (nee)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in elastiek met (ie geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven elastiek in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: abrikoos, bediening, iedereen, etiket. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Lex vult de **gieter** met water.
- 2 Wie kan in één **minuut** wel tachtig woorden lezen?
- 3 De **abrikoos** smaakt heel lekker.
- 4 Ik denk dat **iedereen** wel zo'n lekkere vrucht wil.
- 5 Het **elastiek** van mijn broek is gesprongen.
- 6 Ik ben in **februari** jarig.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 11 (Woorden met een /ie/-klank). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 17 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 18

STAPPENPLAN 4

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.

Vorbereiding

Bij deze les wordt ervan uitgegaan dat u de spellingregels met betrekking tot de open en de gesloten lettergreep aan de wand hebt hangen.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 18 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan deze week weer oefenen met woorden waarbij je de verenkingsregel of de verdubbelingsregel moet gebruiken.' U wijst hierbij op de beide regels aan de wand. 'Regendruppels, /ree/ /gun/. Dit is een woord waarbij je de verenkingsregel moet toepassen. Aan het eind van /ree/ hoor je een lange klank. Je schrijft deze dan met één klanker. Regendruppels, /dru/ /puls/. Dit is zo'n woord waarbij je de verdubbelingsregel moet toepassen. Aan het eind van /dru/ hoor je een korte klank. Je schrijft dan twee medeklinkers.'

Stap 2 Instructie

U tekent twee kolommen op het bord en schrijft er **verenkingsregel** en **verdubbelingsregel** boven.

U zegt: 'We gaan weer oefenen met de vijf stappen. Ik zeg grootvader.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /groot/ /vaa/ /dur/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen van vader: /vaa/ en /dur/.'
- 3 'Aan het eind van /vaa/ hoor je de lange klank /aa/.'

interactie

- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je die met één klinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft vader dus met één a.' U schrijft **grootvader** in de eerste kolom.

U zegt: 'Stropdassen.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/strop/ /da/ /sun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/strop/ /da/ /sun/)
- 3 'De tweede klankgroep eindigt op (de korte klank /a/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan (schrijf je een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft dassen dus met (een dubbele s).' U schrijft **stropdassen** in de tweede kolom.

U zegt: 'Roomboter.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /room/ /boo/ /tur/.'
- 2 'Je hoort de twee klankgroepen van boter: /boo/ /tur/.'
- 3 'Aan het eind van /boo/ hoor je de lange klank /oo/.'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je die met één klinker.' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft boter dus met één o.' U schrijft **roomboter** in de eerste kolom.

U zegt: 'Zeventien.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit: /zee/ /vun/ /tien/.'
- 2 'U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/zee/ /vun/ /tien/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /ee/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft zeven dus met (één e).' U schrijft **zeventien** in de eerste kolom.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen.' U laat de leerlingen de twee kolommen van het bord met daarin de vier woorden overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Kerkhoven.' Met de leerlingen neemt u de stappen door:

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/kerk/ /hoo/ /vun/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/kerk/ /hoo/ /vun/)
- 3 'De tweede klankgroep eindigt op (de lange klank /oo/).'
- 4 'Je weet: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan (schrijf je die met één klinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft hoven dus met (één o).' De leerlingen schrijven kerkhoven in de juiste kolom.

U zegt: 'Binnenkort.'

- 1 'Spreek het woord duidelijk en langzaam uit.' (/bi/ /nun/ /kort/)
- 2 U vraagt: 'Welke klankgroepen hoor je?' (/bi/ /nun/ /kort/)
- 3 'De eerste klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'
- 4 'Je weet: Als je aan het eind van een klankgroep een korte klank hoort, dan (schrijf je een dubbele medeklinker).' U wijst hierbij op de betreffende regel aan de wand.
- 5 'Je schrijft binnen dus met (een dubbele n).' De leerlingen schrijven binnenkort in de juiste kolom.

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: klaarwakker, waterstraal, regenton, biertonnen, koffiebonen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De goudstaven liggen onder mijn bed.
- 2 De walvissen zwemmen in het bubbelbad.
- 3 Die regenjas staat jou best leuk.
- 4 Stroopwafels zijn vaak plakkerig.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 18 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 19

SPELLINGBOEK BLZ. 181
STAPPENPLAN 12

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 19 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden die je schrijft met een c, terwijl je een /s/ of een /k/ hoort. Actief is zo'n woord. Je hoort een /k/, maar je schrijft een c. Centraal is ook zo'n woord. Je hoort een /s/, maar je schrijft een c. Er is geen regel voor om te weten of woorden met een /s/-klank of een /k/-klank met een c moeten worden geschreven. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat een lijst met woorden met een /k/-klank die je als c schrijft. En er staat een lijst met woorden met een /s/-klank die je als c schrijft.'

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen bladzijde 181 van het Spellingboek voor zich nemen. U leest de woorden uit de lijst /k/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Een woord met een /k/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan samen oefenen. Ik zeg het woord clown. Ik hoor een /k/ en ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie clown in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in clown met een c geschreven wordt. Ik zeg het woord kus. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie kus niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in kus gewoon met een k geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook de woorden: reclame, kruis, viaduct.

U leest nu de woorden uit de lijst /s/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen.

U zegt: 'Een woord met een /s/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan samen weer enkele woorden oefenen. Ik zeg het woord cijfer. Ik hoor een /s/ en kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie cijfer in de lijst staan. Nu weet ik dat de /s/ in cijfer met een c geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook: lucifer, centrum, verstand, december.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen.' U maakt twee kolommen op het bord en schrijft boven de linkerkolom /k/ = c. Boven de rechterkolom schrijft u /s/ = c. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Macaroni. Ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie macaroni in de lijst van /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in macaroni met een c geschreven wordt. Ik schrijf macaroni in de linkerkolom.'

'Bioscoop. Ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie bioscoop in de lijst van /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in bioscoop met een c geschreven wordt. Ik schrijf bioscoop in de linkerkolom.'

'Provincie. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie provincie in de lijst van /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in provincie met een c geschreven wordt. Ik schrijf provincie in de rechterkolom.'

'Cent. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie cent in de lijst van /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in cent met c geschreven wordt. Ik schrijf cent in de rechterkolom.'

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Club. Ik hoor (een /k/). Ik kijk of het woord (in de lijst van /k/ = c staat).'

'Zie je club in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /k/ in club met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf club in de goede kolom.'

'Citroen. Ik hoor (een /s/). Ik kijk of het woord (in de lijst van /s/ = c staat).'

'Zie je citroen in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /s/ in citroen met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf citroen in de goede kolom.'

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: oceaen, dictee, precies, seconde. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet. De leerlingen kijken steeds zelf of de woorden die moeten worden geschreven in een van beide lijsten staan.

- 1 Op het plein is een **cirkel** getekend.
- 2 De **officier** loopt met de soldaten door het bos.
- 3 We **feliciteren** de jarige.
- 4 De **directeur** doet dat ook.
- 5 Onze klas is heel **actief** met het verzamelen van statiegeldflessen.
- 6 Ik vind **citroenen** heerlijk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 12 (Woorden met een c). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht. U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 19 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 20

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op t of d.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 20 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord of een woorddeel een /t/ hoort. Sommige van deze woorden of woorddelen schrijf je ook met een t aan het eind. Maar er zijn ook woorden en woorddelen waarbij je een /t/ hoort, maar een d aan het eind moet schrijven. Je kunt zelf uitvinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d.'

interactie

'Bijvoorbeeld: brood. Je hoort een /t/ aan het eind van het woord brood. Je maakt het woord langer: brood – broden. Je hoort in broden een d. Daarom schrijf je brood ook met een d aan het eind.'

'Bijvoorbeeld: lift. Je hoort een /t/ aan het eind van het woord lift. Je maakt het woord langer: lift – liften. Je hoort in liften een t. Daarom schrijf je lift ook met een t.'

'Er zijn ook woorden waarbij je deze regel niet mag toepassen. Dat is bij de persoonsvorm. Een voorbeeld: "Gijs deelt de schriften uit." Deelt is een woord waarbij je een /t/ aan het eind hoort. Maar deelt is ook de persoonsvorm in deze zin. Dat weet ik omdat deelt verandert in deelde als ik de zin in de verleden tijd zet: "Gijs deelde de schriften uit." De regels zijn dan: Hoor je bij de persoonsvorm een /t/-klank aan het einde, dan moet je het woord niet langer maken. Als je aan het einde van een persoonsvorm een /t/ hoort, dan schrijf je een t.'

'Als je wilt weten of een woord met een /t/ aan het eind met een t of een d geschreven moet worden, kijk je eerst of het de persoonsvorm is. En als het de persoonsvorm is, schrijf je het met een t. Is het niet de persoonsvorm, dan maak je het woord langer. Je hoort dan of het met een t of een d moet worden geschreven.'

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen de Persoonsvorm-kaart achter in hun Spellingboek opzoeken.

U zegt: "De burgemeester danst op straat." Danst, ik hoor een /t/-klank aan het eind van het woord. Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is danst een persoonsvorm?"

'Ik maak er een verledentijd-zin van: "De burgemeester danste op straat."' "

'Danst is het woord dat verandert in danste. Danst is dus de persoonsvorm.'

'Ik mag danst dan niet langer maken, maar schrijf een t aan het eind.'

"De burgemeester danst op straat." Straat, ik hoor een /t/-klank aan het eind van het woord. Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is straat een persoonsvorm?"

'Ik maak er een verledentijd-zin van: "De burgemeester danste op straat." Straat verandert niet, dus is het geen persoonsvorm.'

'Als het geen persoonsvorm is, dan maak ik het woord langer: straat – straten. Ik hoor een /t/ in straten en schrijf straat dan ook met een t aan het eind.'

U zegt: "Marthe steekt haar hand uit." Steekt, ik hoor een /t/-klank aan het eind van het woord. Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is steekt een persoonsvorm?"

'Ik maak er een verledentijd-zin van: "Marthe stak haar hand uit." Steekt is het woord dat verandert in stak. Steekt is dus de persoonsvorm.'

'Ik mag steekt dan niet langer maken, maar schrijf een t aan het eind.'

"Marthe steekt haar hand uit." Hand, ik hoor een /t/-klank aan het eind van het woord. Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is hand een persoonsvorm?"

'Ik maak er een verledentijd-zin van: "Marthe stak haar hand uit." Hand verandert niet, dus is het geen persoonsvorm.'

'Als het geen persoonsvorm is, dan maak ik het woord langer: hand – handen. Ik hoor een /d/ in handen en schrijf hand dan ook met een d aan het eind.'

Stap 3 Begeleide inoefening

'Nu gaan we samen woorden schrijven. Kijk mee op de Persoonsvorm-kaart. We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord of een woorddeel een /t/ hoort. We vragen steeds eerst bij zo'n woord of het wel of niet een persoonsvorm is. Die vinden we door de zin in de andere tijd te zetten. Het woord dat verandert is de persoonsvorm. Een persoonsvorm die eindigt op een /t/-klank, schrijven we met een t, behalve bij had, deed en stond.'

U laat de leerlingen nu steeds aanvullen.

U zegt: "Bas slaat met zijn vuist op het toetsenbord." Slaat, ik hoor een (/t/-klank aan het einde).'

'Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is slaat een (persoonsvorm)?'

'Ik zet de zin in (de verleden tijd).'

'“Bas slaat met zijn vuist op het toetsenbord” wordt (“Bas sloeg met zijn vuist op het toetsenbord”).'

'Het woord dat verandert is (slaat).'

'Slaat is dus (de persoonsvorm).'

'Ik maak slaat (niet langer), maar schrijf (een t aan het eind).'

'“Bas slaat met zijn vuist op het toetsenbord.” Vuist, ik hoor een /t/-klank aan het einde.

Ik kijk (op de Persoonsvorm-kaart).'

'Is vuist een persoonsvorm? Ik zet de zin in (de verleden tijd).'

'“Bas slaat met zijn vuist op het toetsenbord” wordt (“Bas sloeg met zijn vuist op het toetsenbord”).'

'Vuist verandert niet. Wat moet ik nu doen? dus' (Vuist langer maken: vuist – vuisten.)'

'Ik hoor een /t/ in vuisten en schrijf vuist dus (met een t aan het eind).'

U behandelt op dezelfde wijze de vetgedrukte woorden in de volgende zinnen:

- 1 Wie gaat er met mij mee?
- 2 Esther zoekt haar pen in de kast.
- 3 Moeder **pompt** mijn fietsband op.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Er zit een **barst** in het glas.
- 2 Het **stokbrood** **ligt** al een week op het **aanrecht**.
- 3 Het **beest** **staat** al een week in de kou.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de kinderen na. Hierbij gebruiken ze de Persoonsvorm-kaart achter in het Spellingboek.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 20 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 21

SPELLINGBOEK
STAPPENPLAN 13

BLZ. 181

introduce

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met ch.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 21 van Taalleesland Spelling.

U wijst de leerlingen erop dat zij bij het oefenen de woordenlijst en de zinnen op bladzijde 181 in het Spellingboek van groep 6 moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met ch geschreven moet worden.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /g/-klank of een /sj/-klank die je schrijft met ch.'

'Soms schrijf je ch als je /g/ hoort. Pech is zo'n woord.' U schrijft dit woord op het bord.

'Je hoort een /g/, maar je schrijft ch. Er is geen regel voor of je de /g/ met g of met ch schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven.'

'Soms schrijf je ch als je /sj/ hoort. Chocolade is zo'n woord.' U schrijft dit woord op het bord. 'Je hoort een /sj/-klank, en je schrijft ch. Er is geen regel voor of je de /sj/ met sj of met ch schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven.'

'In je Spellingboek staat een lijst met woorden met /g/ die je als ch schrijft en er staan twee zinnen met daarin woorden met /sj/ die je met ch schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 181 van het Spellingboek van groep 6 voor zich. U leest de lijst woorden met /g/ = ch voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen. Ook laat u de lijst enkele keren in koor lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Een woord waarin je /g/ hoort, schrijf je met ch als het in deze lijst staat. En je schrijft het woord met g als het niet in deze lijst staat. Nu gaan we oefenen.'

'Ik zeg: juichen. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie juichen in de lijst staan. Nu weet ik dat de /g/ in juichen met ch geschreven wordt.'

'Ik zeg: negen. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie negen niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /g/ in negen met g geschreven wordt.'

'Nu gaan we kijken naar de woorden met /sj/ die je als ch schrijft. Deze woorden staan in twee zinnen. Deze zinnen vind je ook op bladzijde 181 van het Spellingboek.'

U leest de twee zinnen voor en laat de leerlingen beide zinnen een paar keer nazeggen. Vervolgens laat u ze door enkele leerlingen hardop voorlezen.

U zegt: 'Een woord waarin je /sj/ hoort, schrijf je met ch als het in deze zinnen staat. En je schrijft het woord met sj als het niet in deze zinnen staat. Nu gaan we oefenen.'

'Ik zeg: parachute. Ik kijk of het woord in de zinnen staat. Ik zie parachute in de zinnen staan. Nu weet ik dat de /sj/ in parachute met ch geschreven wordt.'

'Ik zeg: sjouwen. Ik kijk of het woord in de zinnen staat. Ik zie sjouwen niet in de zinnen staan. Nu weet ik dat de /sj/ in sjouwen met sj geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. Eerst de woorden met een /g/ die je als ch schrijft. We maken twee kolommen, een kolom met /g/ = ch en een kolom met /g/ = g.' U maakt twee kolommen op het bord en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Belachelijk, ik hoor een /g/ in belachelijk. Ik kijk of het woord in de lijst woorden met /g/ = ch staat. Ik zie belachelijk in de lijst staan. Nu weet ik dat ik de /g/ in belachelijk met ch moet schrijven.' U schrijft **belachelijk** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Zagen, ik hoor een /g/ in zagen. Ik kijk of het woord in de lijst woorden met /g/ = ch staat. Ik zie zagen niet in de lijst staan. Nu weet ik dat ik de /g/ in zagen met g moet schrijven.' U schrijft **zagen** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Buigen, ik hoor een /g/ in buigen. Ik kijk of het woord in de lijst woorden met /g/ = ch staat. Ik zie buigen niet in de lijst staan. Nu weet ik dat ik de /g/ in buigen met g moet schrijven.' U schrijft **buigen** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Lichaam, ik hoor een /g/ in lichaam. Ik kijk of het woord in de lijst woorden met /g/ = ch staat. Ik zie lichaam in de lijst staan. Nu weet ik dat ik de /g/ in lichaam met ch moet schrijven.' U schrijft **lichaam** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Kuchen, ik hoor (een /g/ in kuchen).'

'Ik kijk of het woord (in de lijst staat).'

'Zie ik kuchen in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat ik de /g/ in kuchen met (ch moet schrijven).' De leerlingen schrijven kuchen in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Zwoegen, ik hoor (een /g/ in zwoegen).'

'Ik kijk of het woord (in de lijst staat).'

'Zie ik zwoegen in de lijst staan?' (nee)

'Nu weet ik dat ik de /g/ in zwoegen met (g moet schrijven).' De leerlingen schrijven zwoegen in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op dezelfde wijze behandelt u nog de woorden: kachel, hijgen, gekregen, goochelaar.

U zegt: 'En nu gaan we nog eens oefenen met woorden met /sj/ die als ch wordt geschreven. Lees beide zinnen op bladzijde 181 in het Spellingboek nog eens een paar keer voor jezelf.'

'Bij welke woorden hoor je /sj/, maar schrijf je ch?' (chef, parachute, machine, douchen, chocolade, chips) De leerlingen herhalen deze woorden enkele keren hardop in koor.

U zegt: 'Als je een woord met /sj/ moet schrijven kijk je steeds in de zinnen om te weten of je het met ch moet schrijven. Dit gaan we even oefenen.'

U zegt: 'Machine.'

'Machine, ik hoor /sj/ in machine.'

'Ik kijk (of het woord in de zinnen met /sj/ = ch staat).'

'Zie ik machine in de zinnen staan?' (ja)

'Nu weet ik dat ik de /sj/ in machine met (ch moet schrijven).' De leerlingen schrijven machine in hun schrift. U controleert of dit juist is gebeurd.

U zegt: 'Chef.'

'Chef, ik hoor (/sj/ in chef).'

'Ik kijk (of het woord in de zinnen met /sj/ = ch staat).'

'Zie ik chef in de zinnen staan?' (ja)

'Nu weet ik (dat ik de /sj/ in chef met ch moet schrijven).' De leerlingen schrijven chef in hun schrift. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: chips, parachute, sjouwen, sjaal, douchen, chocolade.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Dat **joch** doet echt belachelijk.
- 2 Onder de **douche** kun je beter geen **chips** eten.
- 3 De **goochelaar** heeft een **machine** uitgevonden waarmee hij **chocolade** kan maken.
- 4 Jordy doet zich pijn, maar moet er **toch** om lachen.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 13 (Woorden met ch). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 21 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 22

STAPPENPLAN 14

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op tie (/tsie/ of /sie/).

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 22 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord /tsie/ of /sie/ hoort. Deze woorden schrijf je met tie aan het eind. Operatie is zo'n woord. Je hoort /tsie/, maar je schrijft operatie met tie aan het eind. Vakantie is ook zo'n woord. Je hoort /sie/, maar je schrijft vakantie met tie aan het eind.'

interactie

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Prestatie. /pres/ /taa/ /tsie/. Ik hoor /tsie/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /tsie/ dan schrijf je tie. Prestatie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **prestatie** op het bord.

U zegt: 'Operatie. /oo/ /pu/ /raa/ /tsie/. Ik hoor /tsie/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /tsie/ dan schrijf je tie. Operatie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **operatie** op het bord.

U zegt: 'Advertentie. /ad/ /vur/ /ten/ /sie/. Ik hoor /sie/ aan het eind van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /sie/ dan schrijf je tie. Advertentie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **advertentie** op het bord.

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Demonstratie.'

'Het woord eindigt op (/tsie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/tsie/), dan schrijf je (tie).'

'Demonstratie schrijf je dus met (tie aan het eind).' U schrijft **demonstratie** op het bord.

U zegt: 'Advertentie.'

'Het woord eindigt op (/tsie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/tsie/), dan schrijf je (tie).'

'Advertentie schrijf je dus met (tie aan het eind).' U schrijft **advertentie** op het bord.

U zegt: 'Reactie.'

'Het woord eindigt op (/sie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/sie/), dan schrijf je (tie).'

'Reactie schrijf je dus met (tie aan het eind).' U schrijft **reactie** op het bord.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven. Woorden waarbij je aan het eind /tsie/ of /sie/ hoort.'

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met /sie/ of /tsie/. U laat de leerlingen bij de aanpak steeds aanvullen.

'“Later wil ik bij de politie.” Om welk woord gaat het?’ (politie)

'Politie is een woord met (/tsie/ aan het eind).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /tsie/ dan schrijf ik tie).'

U schrijft **politie** op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'“We hebben bijna vakantie.” Om welk woord gaat het?’ (vakantie)

'Vakantie is een woord met (/sie/ aan het eind).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /sie/ dan schrijf ik tie).'

U schrijft **vakantie** op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'“Attentie, attentie. Wil iedereen even luisteren?” Om welk woord gaat het?’ (attentie)

U zegt: 'Attentie is een woord met (/sie/ aan het eind).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /sie/ dan schrijf ik tie).'

U schrijft **attentie** op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

'“Ik wil een dubbele portie mayonaise bij de patat.” Om welk woord gaat het?’ (portie)

'Portie is een woord met (/sie/ aan het eind).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /sie/ dan schrijf ik tie).'

U schrijft **portie** op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 In de **vakantie** gaan we naar Texel.
- 2 Mijn zus had een **operatie** aan haar arm.
- 3 In de **advertentie** staat waar je die tv kunt kopen.
- 4 De **politie** kwam snel in actie.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 14 (Woorden met tie aan het einde). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

U geeft de leerlingen het stappenplan mee om eventueel ander werk na te kijken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 22 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 23

SPELLINGBOEK BLZ. 181
STAPPENPLAN 12

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 23 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met die je schrijft met een c, terwijl je een /s/ of een /k/ hoort. Directeur is zo'n woord. Je hoort een /k/, maar je schrijft een c. Centrum is ook zo'n woord. Je hoort een /s/, maar je schrijft een c. Er is geen regel voor om te weten of woorden met een /s/-klank of een /k/-klank met een c moeten worden geschreven. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat een lijst met woorden met een /k/ die je als c schrijft. En er staat een lijst met woorden met een /s/ die je als c schrijft.'

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen bladzijde 181 van het Spellingboek voor zich nemen. U leest de woorden uit de lijst /k/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Een woord met een /k/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan samen oefenen. Ik zeg het woord actief. Ik hoor een /k/ en ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie actief in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in actief met een c geschreven wordt.'

'Ik zeg het woord kwartier. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie kwartier niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in kwartier gewoon met k geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook de woorden: kwaliteit, reclame, viaduct.

U leest nu de woorden uit de lijst /s/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen.

U zegt: 'Een woord met een /s/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan samen weer enkele woorden oefenen. Ik zeg het woord cent. Ik hoor een /s/ en kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie cent in de lijst staan. Nu weet ik dat de /s/ in cent met een c geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook: citroenen, sieraad, cijfer, ambulance.

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken weer twee kolommen.'

U maakt twee kolommen op het bord en schrijft boven de linkerkolom /k/ = c. Boven de rechterkolom schrijft u /s/ = c. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Actief. Ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie actief in de lijst woorden met /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in actief met een c geschreven wordt. Ik schrijf actief in de linkerkolom.'

'Viaduct. Ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie viaduct in de lijst woorden met /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in viaduct met een c geschreven wordt. Ik schrijf viaduct in de linkerkolom.'

'Centrum. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie centrum in de lijst woorden met /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in centrum met een c geschreven wordt. Ik schrijf centrum in de rechterkolom.'

'Cirkel. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie cirkel in de lijst woorden met /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in cirkel met c geschreven wordt. Ik schrijf cirkel in de rechterkolom.'

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Microfoon. Ik hoor (een /k/). Ik kijk of het woord (in de lijst woorden met /k/ = c staat).'

'Zie je microfoon in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /k/ in microfoon met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf microfoon in de goede kolom.'

'Lucifer. Ik hoor (een /s/). Ik kijk of het woord (in de lijst woorden met /s/ = c staat).'

'Zie je lucifer in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /s/ in lucifer met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf lucifer in de goede kolom.'

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: succes(!), locomotief, centraal, provincie. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet. De leerlingen kijken steeds zelf of de woorden die moeten worden geschreven in een van beide lijsten staan.

- 1 Wie lust er wel een **citroen**?
- 2 Limburg is een **provincie** in Zuid-Nederland.
- 3 Je moet de **clown** heel **precies** tekenen.
- 4 Je krijgt er een **cijfer** voor.
- 5 Dit **dictee** is niet moeilijk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 12 (Woorden met een c). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 23 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 24

SPELLINGBOEK

BLZ. 192

interactie**Doel 1** Regelmatige persoonsvormen en frequente uitzonderingen (had, deed, stond) schrijven.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 24 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan weer persoonsvormen zoeken en schrijven waarbij je aan het eind een /t/ hoort. Meestal schrijf je dan ook een t. Maar je weet dat er een paar uitzonderingen zijn: had, deed en stond. Deze schrijf je met een d aan het eind. We gaan ook oefenen met de Persoonsvorm-kaart. Eerst een voorbeeld: "Ben speelt met mij." Bij speelt hoor je een /t/ aan het eind. Speelt is de persoonsvorm in deze zin, want als je de tijd verandert, wordt het: "Ben speelde met mij." Speelt verandert in speelde en is dus de persoonsvorm. De regels zijn dan: Hoor je bij de persoonsvorm een /t/-klank aan het einde, dan mag je het woord niet langer maken. Als je aan het einde van een persoonsvorm een /t/ hoort, dan schrijf je een t, behalve bij had, deed en stond. Je schrijft speelt dus met een t aan het eind.'

'Nog een voorbeeld: "Peter deed zijn best." Bij deed hoor je een /t/ aan het eind. Deed is de persoonsvorm in deze zin, want als je de tijd verandert, wordt het: "Peter doet zijn best." Deed verandert in doet en is dus de persoonsvorm. De regels zijn dan: Hoor je bij de persoonsvorm een /t/-klank aan het einde, dan mag je het woord niet langer maken. Als je aan het einde van een persoonsvorm een /t/ hoort, dan schrijf je een t, behalve bij had, deed en stond. Dus schrijf je deed met een d aan het eind.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen de Persoonsvorm-kaart, achter in het Spellingboek, voor zich. U geeft hardop denkend een voorbeeld van het schrijven van de persoonsvorm. U zegt: "Het huis staat in brand." Staat, ik hoor een /t/-klank aan het einde. Schrijf ik staat met een t of een d aan het eind? Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is staat een persoonsvorm? Ik zet de zin in een andere tijd: "Het huis stond in brand." Staat is het woord dat verandert. Staat is dus de persoonsvorm. Ik mag staat niet langer maken. Ik schrijf een t aan het eind, behalve als het een van de drie uitzonderingen is. Is het een uitzondering? Nee, dat is het niet. Ik weet nu dat ik staat met een t aan het eind moet schrijven.' U geeft hardop denkend nog een voorbeeld: "Moeder stond voor de school te wachten." Stond, ik hoor een /t/-klank aan het einde. Schrijf ik stond met een t of een d aan het eind? Ik kijk op de Persoonsvorm-kaart. Is stond een persoonsvorm? Ik zet de zin in een andere tijd: "Moeder staat voor de school te wachten." Stond is het woord dat verandert. Stond is dus de persoonsvorm. Ik mag stond niet langer maken. Ik schrijf een t aan het eind, behalve als het een van de drie uitzonderingen is. Is het een uitzondering? Ja, dat is het wel. Stond schrijf ik met een d.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. Kijk mee op de Persoonsvorm-kaart. We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord of een woorddeel een /t/ hoort. We vragen steeds bij zo'n woord of het wel of niet een persoonsvorm is. Dat vinden we uit door de zin in de andere tijd te zetten. Het woord dat verandert is de persoonsvorm. Een persoonsvorm die eindigt op een /t/-klank, schrijven we met een t, behalve had, deed en stond.'

U laat de leerlingen nu steeds aanvullen.

U zegt: "'Kaja koopt een zak knikkers.'"

'Koopt, ik hoor (een /t/-klank aan het einde).'

'Ik kijk op de (Persoonsvorm-kaart).'

'Is koopt de (persoonsvorm)?'

'Ik (verander de tijd).'

“Kaja koopt een zak knikkers” wordt “Kaja (kocht een zak knikkers.)”
 ‘Het woord dat verandert is (koopt).’
 ‘Koopt is dus (de persoonsvorm).’
 ‘Maak ik het woord wel of niet langer?’ (niet)
 ‘Ik controleer (of koopt een van de uitzonderingen is).’
 ‘De uitzonderingen zijn (had, deed en stond).’
 ‘Koopt schrijf ik met een (t).’

U behandelt op dezelfde wijze de volgende zinnen:

- 1 Juul **deed** erg raar.
- 2 Wie **had** het gedaan?
- 3 De hond **plast** tegen de boom.
- 4 Joep **verrast** zijn moeder.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemt u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 Op de gang **stond** een vreemde man.
- 2 Wie **belt** er nog zo laat?
- 3 Ton **belooft** dat hij op tijd thuis is.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de kinderen na. Laat de leerlingen daarbij de stappen van de Persoonsvorm-kaart toepassen.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 24 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 25

SPELLINGBOEK BLZ. 182
STAPPENPLAN 11

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 25 van Taalleesland Spelling. Er zijn meer woorden met /ie/ die als i wordt geschreven. In groep 6 beperken we ons tot de lijst op pagina 182 van het Spellingboek van groep 6. In groep 7 en in groep 8 wordt deze lijst steeds uitgebreid.

U wijst de leerlingen erop dat zij bij het oefenen de woordenlijst op bladzijde 182 in het Spellingboek van groep 6 moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met i of met ie geschreven moet worden.

Stap 1 Oriëntatie

‘In deze les gaan we weer oefenen met woorden met een /ie/-klank. Soms schrijf je die klank met ie, maar soms ook met i.’
 ‘Bijvoorbeeld bij: **dirigent**.’ U schrijft dit woord op het bord. ‘Je hoort twee keer een /ie/-klank, maar je schrijft beide keren een i.’
 ‘Bijvoorbeeld bij: **giechelen**.’ U schrijft dit woord op het bord. ‘Je hoort een /ie/-klank, en je schrijft ie.’
 ‘Er is geen regel voor of je de /ie/ met ie of met i schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat op bladzijde 182 een lijst met /ie/-woorden die je met i schrijft.’

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 182 van het Spellingboek van groep 6 voor zich. U leest de lijst woorden met /ie/ = i voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

introduce

interactie

U zegt: 'Een woord waarin je /ie/ hoort, schrijf je met een i als het in deze lijst staat. En je schrijft het woord met ie als het niet in deze lijst staat.'

'Nu gaan we oefenen. Ik moet schrijven: olifant. Ik hoor /ie/, ik kijk of het woord in de lijst van woorden met /ie/ = i staat. Ik zie olifant in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in olifant met een i geschreven wordt.'

'Ik moet schrijven: piekeren. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie piekeren niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in piekeren met ie geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met /ie/ = i en een kolom met /ie/ = ie.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Minister, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie minister in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in minister met een i geschreven wordt. Ik schrijf minister in de goede kolom.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Iedereen, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie iedereen niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in iedereen met ie geschreven wordt.' U schrijft iedereen in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Viool, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie viool in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in viool met een i geschreven wordt.' U schrijft viool in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Geschiedenis, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie geschiedenis niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in geschiedenis met ie geschreven wordt.' U schrijft geschiedenis in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Lucifer, ik kijk of het woord (in de lijst staat).'

'Zie ik lucifer in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in lucifer met (een i geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven lucifer in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Muziek, ik kijk (of het woord in de lijst staat).'

'Zie ik muziek in de lijst staan?' (nee)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in muziek met (ie geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven muziek in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: vlieger, gitaar, taxi, koffie. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 In **juni** komen **jullie** bij ons.

2 Die ring is een prachtig **sieraad**.

3 De **minister** kriebelt aan zijn neus.

4 Iemand schreef de **titel** van het verhaal op **papier**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 11 (Woorden met een /ie/-klank). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 25 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 26

STAPPENPLAN 2

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op ig of lijk.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 26 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind /ug/ of /luk/ hoort. Eindelijk is zo'n woord. /Ein/ /du/ /luk/. Spreek /ein/ nadrukkelijk uit en /du/ en /luk/ minder nadrukkelijk. 'Je hoort /luk/ op een lage stemtrap. Je schrijft het dan als lijk.'

'Hetzelfde geldt voor woorden die eindigen op /ug/. Spijtig is zo'n woord: /spij/ /tug/. Spreek /spij/ nadrukkelijk uit en /tug/ minder nadrukkelijk. 'Je hoort /tug/ op de lage stemtrap, daarom schrijf je spijtig met ig.'

U ondersteunt de uitleg bij eindelijk en spijtig ook met handgebaren om de lage stemtrap aan te geven.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Hartig' en u herhaalt het langzaam in lettergrepen (/har/ /tug/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /tug/ op de lage stemtrap. Daarom schrijf ik hartig met ig.' U schrijft hartig op het bord.

'Onschuldig, ik spreek het woord langzaam uit (/on/ /sgul/ /dug/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /dug/ op de lage stemtrap. Ik weet dan dat ik onschuldig met ig moet schrijven.' U schrijft onschuldig op het bord.

U laat de leerlingen de volgende zinnen een paar keer nazeggen: 'Als ik een woord met /ug/ aan het eind hoor, spreek ik het woord langzaam uit. Als ik /ug/ op de lage stemtrap hoor, dan schrijf ik ig.'

U zegt: 'Gevaarlijk' en u herhaalt het langzaam in lettergrepen (/gu/ /vaar/ /luk/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /luk/ op een lage stemtrap. Daarom schrijf ik gevaarlijk met lijk.' U schrijft gevaarlijk op het bord.

'Behoorlijk, ik spreek het woord langzaam uit (/bu/ /hoor/ /luk/). U ondersteunt dit met handgebaren. 'Ik hoor /luk/ op een lage stemtrap. Ik weet dan dat ik behoorlijk met lijk moet schrijven.' U schrijft behoorlijk op het bord.

U laat de leerlingen de volgende zinnen een paar keer nazeggen: 'Als ik een woord met /luk/ hoor, spreek ik het woord langzaam uit. Als ik /luk/ op een lage stemtrap hoor, dan schrijf ik lijk.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Toevallig. Spreek het woord langzaam uit: (/toe/ /va/ /lug/).'

'Ik hoor /lug/ (op een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /lug/ als (lig).'

'Ik schrijf toevallig met (lig).' U schrijft toevallig op het bord.

U zegt: 'Behoorlijk. Spreek het woord langzaam uit: (/bu/ /hoor/ /luk/).'

'Ik hoor /luk/ (op een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /luk/ als (lijk).'

'Ik schrijf behoorlijk met (lijk).' U schrijft behoorlijk op het bord.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden met /luk/ en /ug/ schrijven.'

'Ik zeg: Schriftelijk. /sgrif/ /tu/ /luk/, zeg maar na: (/sgrif/ /tu/ /luk/).'

'Ik hoor /luk/ (op een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /luk/ als (lijk).'

'Ik schrijf schriftelijk met (lijk).' De leerlingen schrijven schriftelijk in hun schrift en u controleert of dit goed is gebeurd.

U zegt: 'Misselijk, /mi/ /su/ /luk/, zeg maar na: (/mi/ /su/ /luk/).'

'Ik hoor /luk/ (op een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /luk/ als (lijk).'

'Ik schrijf misselijk met (lijk).' De leerlingen schrijven misselijk in hun schrift en u controleert of dit goed is gebeurd.

U zegt: 'Voorzichtig, /voor/ /zig/ /tug/, zeg maar na: (/voor/ /zig/ /tug/).'

'Ik hoor /tug/ op (een lage stemtrap).'

'Daarom schrijf ik /tug/ als (tig).'

'Ik schrijf voorzichtig met (tig).' De leerlingen schrijven voorzichtig in hun schrift en u controleert of dit goed is gebeurd.

Bij de volgende woorden laat u de leerlingen de stappen steeds zelf verwoorden: plezierig, grappig, moeilijk, eigenlijk.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De juf vertelt een **grappig** verhaal.
- 2 Wat een **wonderlijke** gebeurtenis.
- 3 Je moet het **schriftelijke** werk **nauwkeurig** nakijken.
- 4 Doe niet zo **gevaarlijk**.
- 5 Bas is soms erg **driftig**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 2 (Woorden waarbij je aan het eind /ug/ of /luk/ hoort). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 26 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 27

SPELLINGBOEK
STAPPENPLAN 8

BLZ. 182

introdactie

interactie

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 27 van Taalleesland Spelling. Er zijn meer woorden met een /ei/-klank, geschreven als ei of ij. In groep 6 beperken we ons tot de lijsten op pagina 182 en 183 van het Spellingboek van groep 6.

U wijst de leerlingen erop dat ze bij het oefenen de woordenlijsten op bladzijde 182 en 183 in het Spellingboek moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met ij of ei geschreven moet worden.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we oefenen met woorden met een /ei/-klank. Soms schrijf je die klank met ij, en soms met ei.'

'Ik zeg: reiger.' U schrijft **reiger** op het bord. 'Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ei.' U wijst de ei in reiger aan.

'Ik zeg: lijster.' U schrijft **lijster** op het bord. 'Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ij.' U wijst de ij in lijster aan.

'Er is geen regel voor of je de /ei/ met ei of met ij schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 182 een lijst met /ei/-woorden die je met ei schrijft. En op bladzijde 183 een lijst met /ei/-woorden die je met ij schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 182 van het Spellingboek voor zich. U leest de lijst woorden met ei voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen en tot slot leest de hele groep de lijst nogmaals hardop in koor. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat.'

De leerlingen nemen bladzijde 183 van het Spellingboek voor zich. U leest de lijst woorden met ij voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen en tot slot leest de hele groep de lijst nogmaals hardop in koor. U legt weer uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ij als het in deze lijst staat.'

'Nu gaan we oefenen. We proberen een woord snel te vinden in de ei-lijst of in de ij-lijst. Daarvoor is het handig om steeds naar de eerste letter van het woord te kijken. Ik moet schrijven: aardbei. Ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Aardbei is met een a aan het begin, dus het woord moet vooraan in een van de lijsten staan. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Aardbei staat in deze lijst. Aardbei schrijf ik met ei.'

'Ik moet schrijven: maaltijd. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Zijn er woorden die met een m beginnen? Maaltijd staat er niet bij. Ik kijk nu in de lijst met ij-woorden bij de woorden die met een m beginnen. Ik zie maaltijd in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in maaltijd met ij geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met woorden met ei en een kolom met woorden met ij.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Scheiding, ik kijk eerst of het woord in de lijst met ei-woorden staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met s. Ik zie scheiding in de lijst met ei-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in scheiding met ei geschreven wordt. Ik schrijf **scheiding** in de goede kolom.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Weigeren, ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een w. Ik zie weigeren in de lijst met ei-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in weigeren met ei geschreven wordt.' U schrijft **weigeren** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Medelijden, ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Ik kijk bij woorden die met een m beginnen. Ik zie medelijden niet in deze lijst staan. Nu kijk ik in de lijst met ij-woorden. Ik kijk weer bij de woorden die met m beginnen. Ik zie medelijden in deze lijst staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in medelijden met ij geschreven wordt.' U schrijft **medelijden** in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Onderwijs, ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Ik kijk bij de woorden die met o beginnen. Ik zie onderwijs niet in deze lijst staan. Nu kijk ik in de lijst met ij-woorden. Ik kijk weer bij de woorden die met o beginnen. Ik zie onderwijs in deze lijst staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in onderwijs met ij geschreven wordt.' U schrijft **onderwijs** in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen aanvullen.

'Snijden, ik kijk eerst of het woord (in de lijst met ei-woorden staat).'

'Ik kijk bij (de woorden die met s beginnen).'

'Ik zie snijden niet in deze lijst staan en daarom kijk ik nu (in de lijst met ij-woorden).'

'Ik kijk weer bij (de woorden die met s beginnen).'

'Ik zie snijden in de (lijst met ij-woorden staan).'

'Nu weet ik dat de /ei/-klank in snijden met (ij geschreven wordt).' De leerlingen schrijven snijden in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Keizer, ik kijk eerst of het woord (in de lijst met ei-woorden staat).'

'Ik kijk bij (de woorden die met k beginnen).'

'Ik zie keizer (in de lijst met ei-woorden staan).'

'Nu weet ik dat de /ei/-klank in keizer met (ei geschreven wordt).' De leerlingen schrijven keizer in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: keihard, ontbijt, paleis, dikwijls. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De paarden **weigeren** hard te rennen.
- 2 Bij het **ontbijt** drink ik **altijd** een kop thee.
- 3 De **scheiding** van haar ouders deed Shoni veel verdriet.
- 4 Wij hebben **medelijden** met haar.
- 5 De koningin woont in een **paleis**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 8 (Woorden met ei of ij). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 27 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 28

STAPPENPLAN 4

Doel 1 — Woorden schrijven met een open of een gesloten lettergreep.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 28 van Taalleesland Spelling. Extra aandacht wordt besteed aan woorden met -ss- of -z- (vissen, glazen) en woorden met -ff- of -v- (schoffel, snavel).

Er zijn enkele uitzonderingen die in Taalleesland Spelling worden benoemd. In Spelspoor gebeurt dat in een later stadium.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Dit schooljaar hebben jullie geleerd woorden in klankgroepen te verdelen.

Bijvoorbeeld: /haa/ /zun/ en /vo/ /sun/. En je hebt de regels geleerd die daar bij horen. De eerste regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je hem met één klinker. Bijvoorbeeld bij: /waa/ /ful/. 'U schrijft wafel op het bord en schrijft de a met een andere kleur.

'De tweede regel is: Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker. Bijvoorbeeld: /pla/ /sun/. 'U schrijft plassen op het bord en schrijft de dubbele s met een andere kleur.

'We gaan zulke woorden weer oefenen, en dan vooral woorden met /v/ of /z/ na een klankgroep die eindigt op een lange klanken en met /s/ of /f/ na een klankgroep die eindigt op een korte klank.' U laat hierbij duidelijk het verschil horen tussen de stemhebbende /v/ en /z/ en de stemloze /s/ en /f/.

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Mussen. Het woord mussen bestaat uit twee klankgroepen: /mu/ en /sun/. De eerste klankgroep /mu/ eindigt op de korte klank /u/. En na een korte klank volgt een

dubbele medeklinker. Je schrijft mussen dus met ss.' U schrijft mussen op het bord en schrijft de dubbele s met een andere kleur.

U zegt: 'Treffen. Het woord treffen bestaat uit twee klankgroepen: /tre/ en /fun/. De eerste klankgroep /tre/ eindigt op de korte klank /e/. En na een korte klank volgt een dubbele medeklinker. Je schrijft treffen dus met ff.' U schrijft treffen op het bord en schrijft de dubbele f met een andere kleur.

U zegt: 'Boze. Het woord boze bestaat uit twee klankgroepen: /boo/ en /zu/. De eerste klankgroep /boo/ eindigt op de lange klank /oo/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft boze dus met één o.' U schrijft boze op het bord en schrijft de o met een andere kleur.

U zegt: 'Schaven. Het woord schaven bestaat uit twee klankgroepen: /schaa/ en /vun/. De eerste klankgroep /schaa/ eindigt op de lange klank /aa/. Je schrijft deze dan met één klinker. Je schrijft schaven dus met één a.' U schrijft schaven op het bord en schrijft de a met een andere kleur.

U zegt: 'Na een korte klank volgt er bijna nooit zz of vv, maar bijna altijd ss of ff. En na een lange klank volgt er bijna nooit een s of f, maar bijna altijd een z of v.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift. Boven de kolommen schrijft u **verenkelingsregel** en **verdubbelingsregel**.

U laat de leerlingen steeds aanvullen.

U zegt: 'Doven.'

'Doven. De klankgroepen zijn (/doo/) en (/vun/).'

'De eerste klankgroep eindigt op (de lange klank /oo/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: o).' U schrijft **doven** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Verbazen.'

'Verbazen. De klankgroepen zijn (/vur/) en (/baa/) en (/zun/).'

'De tweede klankgroep eindigt op (de lange klank /aa/).'

'Je schrijft deze dan met (één klinker: a).' U schrijft **verbazen** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Pantoffel.'

'Pantoffel. De klankgroepen zijn (/pan/) en (/to/) en (/ful/).'

'De tweede klankgroep eindigt op (de korte klank /o/).'

'Na een korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ff).' U schrijft **pantoffel** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U zegt: 'Vergissen.'

'Vergissen. De klankgroepen zijn (/vur/) en (/gi/) en (/sun/).'

'De tweede klankgroep eindigt op (de korte klank /i/).'

'Na een korte klank schrijf je (een dubbele medeklinker: ss).' U schrijft **vergis** op het bord in de goede kolom en de leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U behandelt vervolgens de volgende woorden: blaffen, schoffelen, krassen, hazen, beleven. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 **Passen** die laarzen jou wel?

2 Tot mijn **verbazing** vonden we veel **frambozen** in het bos.

3 De **Russen** zaten te **suffen** op het bankje.

4 Papa is **boven** aan het **klussen**.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 4 (Open en gesloten lettergrepen). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 28 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 29

STAPPENPLAN 7

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met ou of au.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 29 van Taalleerland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarin je /ou/ hoort. Deze woorden schrijf je meestal met ou, maar soms ook met au. De woorden met au moet je leren en onthouden door ze veel te lezen en te schrijven. We hebben elf zinnen geleerd, waarin een heleboel woorden met au voorkomen.'

Stap 2 Instructie

U leest de zinnen met au-woorden zin voor zin voor en laat de leerlingen deze steeds nazeggen. Dan zegt u steeds zelf het begin van een zin en laat u deze afmaken door een leerling. Daarna leest u de zin voor zonder de au-woorden te noemen en laat u de au-woorden door de leerlingen invullen. Tot slot vraagt u wie één of meer van de zinnen uit het hoofd kan opzeggen.

Het gaat om de volgende zinnen:

- 1 De paus rijdt in een **blauwe** auto.
- 2 In de pauze eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn **klauw** naar de **pauw**.
- 5 Au! Die broek zit me veel te **nauw**.
- 6 'Haal een glas **lauwe** melk voor me!', **snauwt** de man.
- 7 De poes **klauterde** in een hoge boom, waar ze de hele dag bleef **miauwen**.
- 8 Oma vindt het erg **benauwd** in de **sauna**.
- 9 'Ik heb een **kabeljauw** gevangen met een stukje **kauwgom**!', roept de visser.
- 10 De dirigent trok zijn **wenkbrauwen** op toen er **nauwelijks** **applaus** klonk uit de zaal.
- 11 Grijs wolken en **grauwe** luchten zie je niet in de maand **augustus**.

U zegt: 'Om te weten of de /ou/ in een woord met au of met ou moet worden geschreven, moet je steeds aan de au-zinnen denken. Bijvoorbeeld: Klautert, ik ken het woord van de au-zinnen. "De poes **klauterde** in een hoge boom, waar ze de hele dag bleef **miauwen**." Ik schrijf klautert dus met au.' U schrijft klautert op het bord.

'Wenkbrauwen, ik ken het woord van de au-zinnen. "De dirigent trok zijn **wenkbrauwen** op toen er **nauwelijks** **applaus** klonk uit de zaal." Ik schrijf wenkbrauwen dus met au.' U schrijft wenkbrauwen op het bord.

'"Mijn zus is vorig jaar getrouwd." Getrouwd, ik ken dit woord **niet** van de au-zinnen. Dus schrijf ik getrouwd met ou.' U schrijft getrouwd op het bord.

U zegt: 'Soms staat een andere vorm van een au-woord in een zin. Dan schrijf je het woord ook met au. Bijvoorbeeld: miauwt in "Het poesje **miauwt**." In de au-zinnen staat: "De poes **klauterde** in een hoge boom, waar ze de hele dag bleef **miauwen**." **Miauwt** is een andere vorm van miauwen uit de au-zinnen. Je schrijft miauwt dan ook met au.'

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord schrijft u twee kolommen. Boven de ene kolom schrijft u **au** en boven de andere **ou**. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift. U zegt: 'We gaan nu woorden opschrijven met **au** of **ou**. We vragen steeds eerst of we het woord kennen uit de **au**-zinnen of niet. Daarna schrijven we het woord in de goede kolom.'

U zegt: 'Bouwwakker, kennen we dit woord uit de **au**-zinnen?' (nee) 'Dan schrijven we het in de kolom met **ou**.'

'Kabeljauw, kennen we dit woord uit de **au**-zinnen?' (ja) 'Dan schrijven we het in de kolom met **au**.'

Op deze manier behandelt u de volgende woorden: nauwelijks, touwtrekken, bierbrouwer, sauna, autootje, springtouw, dubbelvrouwen, augustus.

U laat de leerlingen nog enkele **au**- of **ou**-woorden bedenken. U behandelt deze woorden op dezelfde wijze als hiervoor. Mocht een van de leerlingen een **au**-woord noemen dat niet in de **au**-zinnen voorkomt, dan legt u uit dat er nog een aantal andere **au**-woorden zijn. Deze worden in groep 7 geleerd.

U herhaalt nog eens de **au**-zinnen. De leerlingen zeggen ze steeds hardop na.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 In de **sauna** zat een **mevrouw** met een **blauwe** hoed op.
- 2 In **augustus** is het vaak mooi weer.
- 3 Mijn **wenkbrauwen** schroelden doordat ik te dicht bij het kaarsje kwam.
- 4 In de **schouwburg** keken veel **toeschouwers** naar het toneelstuk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 7 (Woorden met **au** of **ou**). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 29 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 30

Doel 1 Werkwoordsvormen herleiden tot het hele werkwoord.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 30 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les ga je iets nieuws leren over werkwoorden. We gaan steeds het hele werkwoord zoeken bij verschillende werkwoordsvormen. Dit is belangrijk om te weten, want als je in een woordenboek de betekenis van een werkwoordsvorm wilt opzoeken, moet je altijd kijken bij het hele werkwoord. Ik geef een voorbeeld: Bidt, bad en gebeden zijn alle drie werkwoordsvormen van hetzelfde werkwoord bidden. Je vindt het hele werkwoord met het zinnetje: "Ik kan" Bijvoorbeeld: "Ik kan bidden." Bidden is het hele werkwoord.'

Stap 2 Instructie

U schrijft de volgende werkwoordsvormen op het bord: **sluit**, **gesloten**, **sloten**, **sloot**.

U zegt: 'Dit zijn allemaal werkwoordsvormen van hetzelfde werkwoord. Wat is het hele werkwoord? Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" "Ik kan sluiten." Nu weet ik dat sluiten het hele werkwoord is.'

U schrijft de volgende werkwoordsvormen op het bord: **steel**, **stal**, **stalen**, **gestolen**.

interactie

U zegt: 'Dit zijn allemaal werkwoordsvormen van hetzelfde werkwoord. Wat is het hele werkwoord? Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" "Ik kan stelen." Nu weet ik dat stelen het hele werkwoord is.'

U zegt: "De fiets stond tegen de boom." Stond is een werkwoordsvorm. Wat is het hele werkwoord? Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" "Ik kan staan." Nu weet ik dat staan het hele werkwoord is.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen.' U maakt twee kolommen op het bord. Boven de kolommen schrijft u: **werkwoordsvorm** en **hele werkwoord**. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U schrijft op het bord: **Daar wandelt mijn tante.**

'Wandelt is een werkwoordsvorm. Ik schrijf wandelt in de goede kolom.'

'Wat is het hele werkwoord? Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" (Ik kan wandelen.)'

'Nu weet ik dat wandelen het hele werkwoord is.'

'Ik schrijf wandelen in de kolom van de hele werkwoorden.'

U schrijft op het bord: **Wie klopte op de deur?**

'Klopte is een werkwoordsvorm. Ik schrijf klopte in de goede kolom.'

'Wat is het hele werkwoord? Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" (Ik kan kloppen.)'

'Nu weet ik dat kloppen het hele werkwoord is.'

'Ik schrijf kloppen in de kolom van de hele werkwoorden.'

U laat de leerlingen nu steeds aanvullen.

U schrijft op het bord: **Boorde je vader een gat in de muur?**

'De werkwoordsvorm in deze zin is (boorde). Ik schrijf boorde in de goede kolom.'

'Hoe vind ik het hele werkwoord?' (Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" "Ik kan boren.")

'Nu weet ik dat boren (het hele werkwoord is).'

'Ik schrijf boren in de kolom van de hele werkwoorden.'

U schrijft op het bord: **Wij spaarden voor onze vakantie.**

'De werkwoordsvorm in deze zin is (spaarden). Ik schrijf spaarden in de goede kolom.'

'Hoe vind ik het hele werkwoord?' (Ik maak het volgende zinnetje af: "Ik kan" "Ik kan sparen.")

'Nu weet ik dat sparen (het hele werkwoord is).'

'Ik schrijf sparen in de kolom van de hele werkwoorden.'

Op dezelfde wijze behandelt u nog de volgende zinnen:

1 De huizen **staan** op een rij.

2 Wilden jullie ook naar die film?

Stap 4 Dictee

U toetst of de leerlingen het hele werkwoord kunnen benoemen bij de werkwoordsvormen uit de onderstaande zinnen. U zegt eerst de zin. Vervolgens zegt u: 'Bedenk welke werkwoordsvorm in deze zin staat en bedenk welk hele werkwoord erbij hoort.' De leerlingen schrijven dit hele werkwoord op.

1 Debby **vindt** mijn fiets erg mooi.

2 Wat **bedoelde** jij daarmee?

3 **Kwamen** die mensen bij jullie op visite?

4 Frits **draagt** zijn nieuwe rugzak.

zelfstandig

SPELLINGBOEK BLZ. 182
STAPPENPLAN 8

introductie

interactie

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. U laat de leerlingen steeds verwoorden hoe ze het hele werkwoord hebben gevonden.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 30 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 31

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met ei of ij.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 31 van Taalleerland Spelling.

U wijst de leerlingen erop dat zij bij het oefenen de woordenlijsten op bladzijde 182 en 183 in het Spellingboek moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met ei of met ij geschreven moet worden.

U zegt dat er heel veel woorden zijn met /ei/ die als ei of ij wordt geschreven. In groep 6 worden alleen de woorden op pagina 182 en 183 van het Spellingboek geleerd.

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we weer oefenen met woorden met een /ei/-klank. Soms schrijf je die klank met ij, en soms ook met ei. Ik zeg: karwei.' U schrijft **karwei** op het bord. 'Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ei.' U wijst ei in karwei aan. 'Ik zeg: gordijnen.' U schrijft **gordijnen** op het bord. 'Ik hoor een /ei/-klank, ik schrijf ij.' U wijst ij in gordijnen aan.

'Er is geen regel voor of je de /ei/ met ei of met ij schrijft. Het zijn kijkwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In het Spellingboek staat op bladzijde 182 een lijst met /ei/-woorden die je met ei schrijft. En op bladzijde 183 een lijst met /ei/-woorden die je met ij schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 182 van het Spellingboek voor zich. U leest de eerste kolom van de lijst woorden met ei voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen deze kolom hardop lezen, waarna de hele groep de kolom hardop in koor leest. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan. Hierna laat u de leerlingen een woord uit de eerste kolom kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met ei-woorden. Heb je het woord met ei geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

U leest de tweede kolom van de lijst woorden met ei voor. De leerlingen lezen mee. Enkele leerlingen lezen deze kolom vervolgens hardop, waarna de hele groep de kolom hardop in koor leest. Vervolgens laat u de leerlingen een woord uit deze tweede kolom kiezen en opschrijven. U vraagt welk woord de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ei als het in deze lijst staat. Jouw woord staat in de lijst met ei-woorden. Heb je het woord met ei geschreven?' U laat de leerlingen hun woord controleren.

Op dezelfde manier behandelt u kolom 3 en 4 van de lijst met ei-woorden.

De leerlingen nemen bladzijde 183 van het Spellingboek voor zich. U leest de eerste kolom van de lijst woorden met ij voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst per kolom hardop lezen, waarna de hele groep dit hardop in koor herhaalt. U laat de leerlingen nu twee woorden uit de lijst kiezen en opschrijven. U vraagt welk woorden de leerlingen hebben opgeschreven. U zegt: 'Een woord waarin je /ei/ hoort, schrijf je met ij als het in deze lijst staat. Jouw woorden staan in de lijst met ij-woorden. Heb je de woorden met ij geschreven?' U laat de leerlingen hun woorden controleren.

U zegt: 'Nu gaan we proberen een woord snel te vinden in de ei-lijst of in de ij-lijst. Daarvoor moet je steeds naar de eerste letter van het woord kijken. Ik moet schrijven:

weigeren. Ik kijk eerst of het woord in de lijst met ei-woorden staat. Weigeren is met een w aan het begin, dus het woord moet achter in de lijst staan. Weigeren staat in de ei-lijst. Weigeren schrijf ik met ei.'

'Bevrijding. Ik kijk eerst in de lijst met ei-woorden. Ik kijk bij de woorden die met b beginnen. Bevrijding staat er niet bij. Ik kijk nu in de lijst met ij-woorden bij de woorden die met een b beginnen. Ik zie bevrijding in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in bevrijding met ij geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan samen oefenen. We maken twee kolommen, een kolom met ei-woorden en een kolom met ij-woorden.' U tekent twee kolommen op het bord. Boven de kolommen schrijft u: **ij** en **ei**. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Refrein, ik kijk of het woord in een van de twee lijsten staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een r. Ik zie refrein in de lijst met ei-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in refrein met ei geschreven wordt. Ik schrijf **refrein** in de goede kolom.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Vallei, ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Ik kijk bij de woorden die beginnen met een v. Ik zie vallei in de lijst met ei-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in vallei met ei geschreven wordt.' U schrijft **vallei** in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Lekkernij, ik kijk of het woord in een van de lijsten staat. Ik kijk bij de woorden die met een l beginnen. Ik zie lekkernij in de lijst met ij-woorden staan. Nu weet ik dat de /ei/-klank in lekkernij met ij geschreven wordt.' U schrijft **lekkernij** in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Waarschijnlijk, ik kijk of het woord (in een van de lijsten staat).'

'Ik kijk bij de woorden die (met een w beginnen).'

'Ik zie waarschijnlijk in de (lijst met ij-woorden staan).'

'Nu weet ik dat de /ei/-klank in waarschijnlijk met (ij geschreven wordt).'

 De leerlingen schrijven waarschijnlijk in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Arbeider, ik kijk of het woord (in een van de lijsten staat).'

'Ik kijk bij de woorden die (met een a beginnen).'

'Ik zie arbeider in (de lijst met ei-woorden staan).'

'Nu weet ik dat de /ei/-klank in arbeider met (ei geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven arbeider in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: fontein, nijlpaard, schilderij, breien. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De **fontein** in het park spuit wel drie meter hoog.
- 2 We gaan **waarschijnlijk** morgen naar de dierentuin.
- 3 Het **schilderij** hangt scheef aan de muur.
- 4 Na elk couplet volgt het **refrein**.
- 5 Er stroomt een riviertje door de **vallei**.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 8 (Woorden met ei of ij). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 31 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 32

STAPPENPLAN 14

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven die eindigen op tie (/tsie/ of /sie/).**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 32 van Taalleesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind van het woord /tsie/ of /sie/ hoort. Deze woorden schrijf je met tie aan het eind. Politie is zo'n woord. Je hoort /tsie/, maar je schrijft politie met tie aan het eind. Advertentie is ook zo'n woord. Je hoort /sie/, maar je schrijft advertentie met tie aan het eind.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Operatie. /oo/ /pu/ /raa/ /tsie/. Ik hoor /tsie/ aan het einde van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /tsie/ dan schrijf je tie. Operatie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **operatie** op het bord.

U zegt: 'Traditie. /traa/ /die/ /tsie/. Ik hoor /tsie/ aan het einde van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /tsie/ dan schrijf je tie. Traditie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **traditie** op het bord.

U zegt: 'Attentie. /a/ /ten/ /sie/. Ik hoor /sie/ aan het einde van het woord. De regel is: Hoor je aan het eind van een woord /sie/ dan schrijf je tie. Attentie schrijf je dus met tie aan het eind.' U schrijft **attentie** op het bord.

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Relatie. Het woord eindigt op (/tsie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/tsie/), dan schrijf je (tie).'

'Relatie schrijf je dus met (tie aan het eind).'

 U schrijft **relatie** op het bord.

U zegt: 'Feliciteatie. Het woord eindigt op (/tsie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/tsie/), dan schrijf je (tie).'

'Feliciteatie schrijf je dus met (tie aan het eind).'

 U schrijft **feliciteatie** op het bord.

U zegt: 'Actie. Het woord eindigt op (/sie/).'

'De regel is: Hoor je aan het eind (/sie/), dan schrijf je (tie).'

'Actie schrijf je dus met (tie aan het eind).'

 U schrijft **actie** op het bord.
Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen woorden schrijven. Woorden waarbij je aan het eind /tsie/ of /sie/ hoort.'

U zegt steeds een zin en de leerlingen noemen het woord met /sie/of /tsie/. U laat de leerlingen bij de aanpak steeds aanvullen.

'"Ijs met slagroom is een goede combinatie." Om welk woord gaat het?' (combinatie)

'Combinatie is een woord met (/tsie/ aan het eind).'

'De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /tsie/ dan schrijf ik tie).'

 U schrijft **combinatie** op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

“Geef mijn portie maar aan Fikkie.” Om welk woord gaat het? (portie)

‘Portie is een woord met (/sie/ aan het eind).’

‘De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /sie/ dan schrijf ik tie).’ U schrijft portie op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

“Die voorzet van de rechtsbuiten was een mooie actie.” Om welk woord gaat het? (actie)

‘Actie is een woord met (/sie/ aan het eind).’

‘De regel is dan: (Hoor ik aan het eind /sie/ dan schrijf ik tie).’ U schrijft actie op het bord, waarbij u tie met een andere kleur schrijft. U laat de leerlingen het woord overnemen in hun schrift.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De meester zegt: ‘**Attentie**, mag ik even jullie aandacht?’
- 2 We voeren **actie** voor een nieuwe speelplaats.
- 3 Omar heeft een zwakke **conditie**.
- 4 Heb jij **informatie** over de Olympische Spelen?
- 5 De **politie** controleert alle fietsen.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 14 (Woorden met tie aan het einde). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 32 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 33

SPELLINGBOEK BLZ. 181
STAPPENPLAN 12

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met een c die als /s/ of /k/ wordt uitgesproken.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 33 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

‘In deze les gaan we oefenen met woorden die je schrijft met een c terwijl je een /s/ of een /k/ hoort. Seconde is zo’n woord. Je hoort een /k/, maar je schrijft een c. Centrum is ook zo’n woord. Je hoort een /s/, maar je schrijft een c. Er is geen regel voor om te weten of woorden met een /s/-klank of een /k/-klank met een c moeten worden geschreven. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat een lijst met woorden met een /k/ die je als c schrijft. En er staat een lijst met woorden met een /s/ die je als c schrijft.’

Stap 2 Instructie

U laat de leerlingen bladzijde 181 van het Spellingboek voor zich nemen. U leest de woorden uit de lijst /k/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan en u zegt: ‘Een woord met een /k/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan nu samen oefenen.’ ‘Ik zeg het woord disco. Ik hoor een /k/ en ik kijk of het woord in de lijst staat. Disco begint met een d. Ik zie disco in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in disco met een c geschreven wordt.’

'Ik zeg het woord pestkop. Ik kijk of het woord in de lijst van /k/ = c staat. Pestkop begint met een p. Ik zie pestkop niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /k/ in pestkop gewoon met k geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook de woorden: microfoon, directeur, bekende, locomotief.

U leest nu de woorden uit de lijst /s/ = c voor en laat de leerlingen elk woord een keer nazeggen. U zegt: 'Een woord met een /s/-klank schrijf je met een c als het in deze lijst staat. We gaan samen weer enkele woorden oefenen. Ik zeg het woord december. Ik hoor een /s/ en kijk of het woord in de lijst staat. December begint met een d. Ik zie december in de lijst staan. Nu weet ik dat de /s/ in december met een c geschreven wordt.'

Op deze manier behandelt u ook: provincie, lucifer, cirkel, citroen, slippen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen.' U maakt twee kolommen op het bord en schrijft boven de linkerkolom /k/ = c. Boven de rechterkolom schrijft u /s/ = c. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Dictee ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Dictee begint met een d. Ik zie dictee in de lijst van /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in dictee met een c geschreven wordt. Ik schrijf dictee in de linkerkolom.'

'Reclame. Ik hoor een /k/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie reclame in de lijst van /k/ = c staan. Nu weet ik dat de /k/ in reclame met een c geschreven wordt. Ik schrijf reclame in de linkerkolom.'

'Provincie. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie provincie in de lijst van /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in provincie met een c geschreven wordt. Ik schrijf provincie in de rechterkolom.'

'Precies. Ik hoor een /s/, ik kijk of het woord in de lijst staat. Ik zie precies in de lijst van /s/ = c staan. Nu weet ik dat de /s/ in precies met c geschreven wordt. Ik schrijf precies in de rechterkolom.'

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Chocolade. Ik hoor (een /k/). Ik kijk of het woord (in de lijst van /k/ = c staat).'

'Zie ik chocolade in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /k/ in chocolade met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf chocolade in de goede kolom.'

'Centraal. Ik hoor (een /s/). Ik kijk of het woord (in de lijst van /s/ = c staat).'

'Zie ik centraal in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /s/ in centraal met (een c geschreven wordt).'

'Ik schrijf centraal in de goede kolom.'

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: feliciteren, officier, inspecteur, club. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

1 De **lucifers** liggen op het aanrecht.

2 In **december** **feliciteren** we Sinterklaas.

3 Het **viaduct** is afgesloten voor verkeer.

4 **Macaroni** is een Italiaans gerecht.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 12 (Woorden met een c). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 33 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 34

SPELLINGBOEK BLZ. 182
STAPPENPLAN 11

Doel 1 Meerlettergrepige woorden schrijven met i of ie aan het eind van een lettergreep.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 34 van Taalleesland Spelling. Er zijn meer woorden met /ie/ die als i wordt geschreven. In groep 6 beperken we ons tot de lijst op pagina 182 van het Spellingboek van groep 6. In groep 7 en in groep 8 wordt deze lijst steeds uitgebreid.

introduce

U wijst de leerlingen erop dat zij bij het oefenen de woordenlijst op bladzijde 182 in het Spellingboek van groep 6 moeten gebruiken. Bij elk woord controleren de leerlingen of het met i of met ie geschreven moet worden.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'In deze les gaan we weer oefenen met woorden met een /ie/-klank. Soms schrijf je die klank met ie, maar soms ook met i. Bijvoorbeeld bij: abrikoos (u schrijft abrikoos op het bord). Je hoort een /ie/-klank, maar je schrijft een i. Bijvoorbeeld bij: gierig (u schrijft gierig op het bord), je hoort een /ie/-klank, en je schrijft ie. Er is geen regel voor of je de /ie/ met ie of met i schrijft. Het zijn kijkweetwoorden. Je moet deze woorden leren door ze veel te zien en te schrijven. In je Spellingboek staat op bladzijde 182 een lijst met /ie/-woorden die je met i schrijft.'

Stap 2 Instructie

De leerlingen nemen bladzijde 182 van het Spellingboek voor zich. U leest de lijst woorden met /ie/ = i voor. De leerlingen lezen mee. Vervolgens laat u enkele leerlingen de lijst hardop lezen, waarna de hele groep dit hardop in koor herhaalt. U legt uit dat de woorden in alfabetische volgorde staan.

U zegt: 'Een woord waarin je /ie/ hoort, schrijf je met een i als het in deze lijst staat. En je schrijft het woord met ie als het niet in deze lijst staat. Nu gaan we oefenen.'

'Ik moet schrijven: visite. Ik hoor twee keer een /ie/, ik kijk of het woord in de lijst van woorden met /ie/ = i staat. Visite begint met een v. Ik zie visite in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in visite met een i geschreven wordt.'

'Ik moet schrijven: dierentuin. Ik kijk of het woord in de lijst staat. Dierentuin begint met een d. Ik zie dierentuin niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in dierentuin met ie geschreven wordt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we het samen doen. We maken twee kolommen, een kolom met /ie/ = i en een kolom met /ie/ = ie.' U maakt twee kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Kapitein, ik kijk of het woord in de lijst staat. Kapitein begint met een k. Ik zie kapitein in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in kapitein met een i geschreven wordt. Ik schrijf kapitein in de goede kolom.' De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Liegen, ik kijk of het woord in de lijst staat. Liegen begint met een l. Ik zie liegen niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in liegen met ie geschreven wordt.' U schrijft liegen in de goede kolom op het bord. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Liter, ik kijk of het woord in de lijst staat. Liter begint met een l. Ik zie liter in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in liter met een i geschreven wordt.' U schrijft liter in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

'Miertje, ik kijk of het woord in de lijst staat. Miertje begint met een m. Ik zie miertje of mier niet in de lijst staan. Nu weet ik dat de /ie/-klank in miertje met ie geschreven wordt.' U schrijft **miertje** in de goede kolom. De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U laat de leerlingen nu aanvullen.

'Minuut, ik kijk of het woord (in de lijst staat).'

'Minuut begint met een (m).'

'Zie ik minuut in de lijst staan?' (ja)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in minuut met (een i geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven minuut in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

'Gebied, ik kijk (of het woord in de lijst staat).'

'Gebied begint met een (g).'

'Zie ik gebied in de lijst staan?' (nee)

'Nu weet ik dat de /ie/-klank in gebied met (een ie geschreven wordt).'

De leerlingen schrijven gebied in de goede kolom. U controleert of dit juist is gebeurd.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: benieuwd, lampion, liniaal, rivier. Hierbij verwoorden de leerlingen zelf de stappen, waarna ze de woorden in de juiste kolom schrijven. Na elk woord controleert u samen met de leerlingen of het op de juiste wijze en in de goede kolom is geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest eerst de hele zin voor en vervolgens dicteert u deze in gedeelten. Hierbij beklemtoont u de vetgedrukte woorden niet.

- 1 De **kapitein** voer met zijn boot naar het **gebied** van de ramp.
- 2 Het **stierengevecht** was van de eerste tot de laatste **minuut** spannend.
- 3 Langs de **rivier** waren heel veel **lampions** opgehangen.

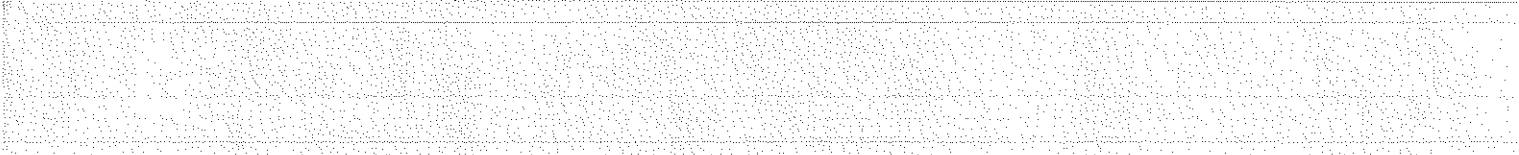

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Gebruik hierbij Stappenplan nummer 11 (Woorden met een /ie/-klank). Hiermee controleren ze zelf of de doelwoorden goed zijn geschreven. Aan de fouten die in de overige woorden zijn geschreven, besteedt u geen extra aandacht.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 34 van de Spelspoor-software.

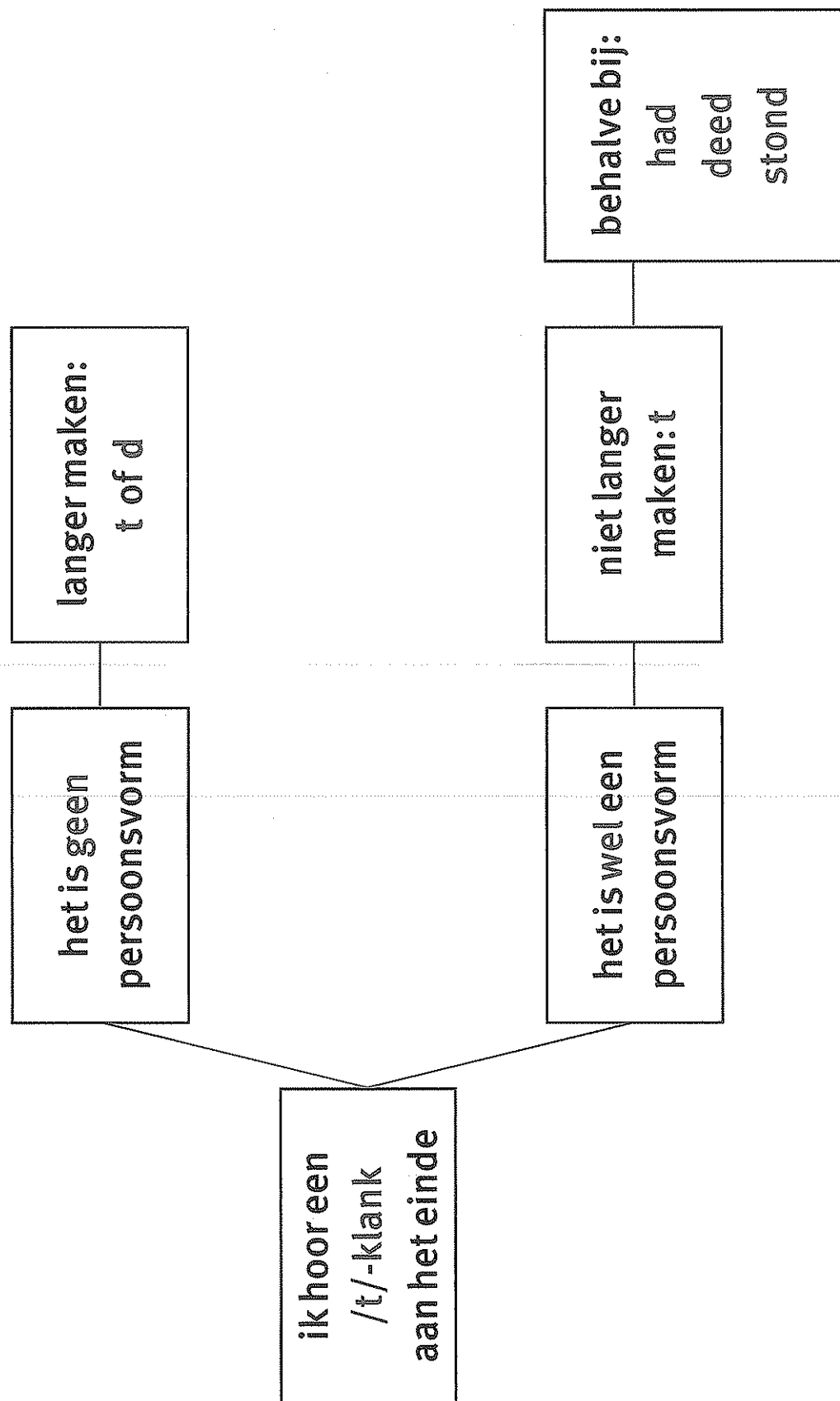
AU-ZINNEN

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** auto.
- 2 In de **pauze** eten we gauw een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn **klauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit me veel te **nauw**.
- 6 'Haal een glas **lauwe** melk voor me!', **snauwt** de man.
- 7 De poes **klauterde** in een hoge boom, waar ze de hele dag bleef **miauwen**.
- 8 Oma vindt het erg **benauwd** in de **sauna**.
- 9 'Ik heb een **kabeljauw** gevangen met een stukje **kauwgom!**', roept de visser.
- 10 De dirigent trok zijn **wenkbrauwen** op toen er **nauwelijks** **applaus** klonk uit de zaal.
- 11 Grijze wolken en **grauwe** luchten zie je niet in de maand **augustus**.

Persoonsvorm-kaart

Spelling Groep 6

Taal leesland

STAPPENPLAN 1

Kijk na: Lange woorden met een kmmk-middenstukje.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je lange woorden met een middenstukje?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een lang woord hoort met een middenstukje, spreek dan dit middenstukje langzaam uit.

- Ik weet: Hoor je een korte klank aan het begin van het middenstukje, dan schrijf het met twee medeklinkers:

○ ● ● ○

Stap 4

Heb je na de korte klank twee medeklinkers geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 2

Kijk na: Lange woorden met een kmk-middenstukje.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je lange woorden met een middenstukje?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je een lang woord hoort met een middenstukje, spreek dan dit middenstukje langzaam uit.

- Ik weet: Als ik een lange klank aan het begin van het middenstukje hoor, dan schrijf ik het met één medeklinker: ○●○

Stap 4

Heb ik het middenstukje dat met een lange klank begint met één medeklinker geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 3

Kijk na: Woorden met uw, eeuw of ieuw.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met ieuw, eeuw of uw?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Ik weet: Als je een woord met uw, eeuw of ieuw hoort, dan schrijf je een u voor de w. Ook als je het woord langer maakt, komt er een u voor de w.

Stap 4

Heb je een u voor de w geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 4

Kijk na: Open en gesloten lettergrepen.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een klankgroep met een lange klank aan het eind? Of met een korte klank aan het eind?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een klankgroep met een lange klank aan het eind hoort, dan schrijf je die met één klinker.

- Als je in een woord een klankgroep met een korte klank aan het eind hoort, dan schrijf je een dubbele medeklinker.

Stap 4

Heb je de lange klank aan het eind van een klankgroep met één klinker geschreven?

- Ja? Dan is het goed.
- Heb je na een klankgroep met een korte klank aan het eind een dubbele medeklinker geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 5

Kijk na: Woorden met /sg/ of /sgr/ aan het begin en met een middenstukje.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met /sg/ of /sgr/ en met een middenstukje?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Ik weet: Woorden met /sg/ of /sgr/ aan het begin schrijf je met sch of schr.

- Ik weet: Een middenstukje dat met een korte klank begint, schrijf je met een dubbele medeklinker.
- Ik weet: Een middenstukje dat met een lange klank begint, schrijf je met één medeklinker.

Stap 4

Heb ik de /sg/ of /sgr/ aan het begin als sch of schr geschreven?

- Ja? Dan is het goed.
- Heb ik het middenstukje dat met een korte klank begint met een dubbele medeklinker geschreven?
- Ja? Dan is het goed.
- Heb ik het middenstukje dat met een lange klank begint met één medeklinker geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 6

Kijk na: Woorddelen met een /u/-klank op een lage stemtrap.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een woorddeel waarin je een /u/-klank hoort?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Hoor je de /u/-klank op een lage stemtrap?

- Schrijf deze /u/-klank dan als e.

Stap 4

Hoor je op een lage stemtrap een /u/ en heb je deze als e geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 7

Kijk na: Woorden met eer, oor of eur.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met eer, oor of eur?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Ik weet: De r in eer, oor en eur maakt de klank van de /ee/, de /oo/ en de /eu/ anders, maar je schrijft wel eer, oor en eur.

- Zit er nog een schrijfprobleem in het woord?
- Kijk dan op het Stappenplan dat daar bij past.

Stap 4

Heb je eer, oor of eur met ee, oo of eu geschreven?

- Ja? Dan is het goed.
- Heb je bij de andere schrijfproblemen gekeken op het Stappenplan dat daarbij past?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 8

Kijk na: Woorden met ei of ij.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /ei/-klank?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een /ei/-klank hoort, kijk dan of het woord in de ei-lijst of in de ij-lijst in het Spellingboek staat.

- Staat het woord in de ei-lijst, dan schrijf je het met ei.
- Staat het woord in de ij-lijst, dan schrijf je het met ij.

Stap 4

Heb je het woord met de /ei/-klank opgezocht in een van de lijsten?

- Heb je het gevonden en goed overgenomen uit de lijst?
- Ja? Dan is het goed.
- Heb je het niet gevonden in een van de lijsten? Vraag het dan aan de juf of meester.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 9

Kijk na: Woorden waarbij je /ng/ of /ngk/ hoort.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met /ng/ of /ngk/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Ik weet: Als je een woord met een /ng/ of /ngk/ aan het eind hoort, dan maak je het woord langer. Je hoort dan of je het met ng of nk moet schrijven.

- Ik weet: Als je een woord hoort met /ng/ of /ngk/, maar niet aan het eind, dan spreek je het woord langzaam en duidelijk uit. Je hoort dan of je het met ng of nk moet schrijven.

Stap 4

Hoor je /ngk/ bij het langer maken of langzaam uitspreken en heb je het woord met nk geschreven?

- Ja? Dan is het goed.
- Hoor je /ng/ bij het langer maken of langzaam uitspreken en heb je het woord met ng geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 10

Kijk na: Samenstellingen zoals dikkop.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Zie je in de zin een samenstelling?

- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Zeg de woorddelen elk apart. Luister naar de laatste letter van het eerste deel en de eerste letter van het tweede deel.

Stap 4

Zijn de laatste letter van het eerste deel en de eerste letter van het tweede deel gelijk?

- Schrijf dan de samenstelling met twee keer dezelfde letter in het midden, zoals dikkop.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 11

Kijk na: Woorden met een /ie/-klank.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /ie/-klank?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een /ie/-klank hoort, kijk dan of het in de /ie/ = i-lijst in het Spellingboek staat.

- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met i.
- Staat het woord niet in de lijst, dan schrijf je het met ie.

Stap 4

Heb je het woord met de /ie/-klank opgezocht in de lijst?

- Stond het woord in de lijst en heb je het met i geschreven?
- Ja? Dan is het goed.
- Stond het woord niet in de lijst en heb je het met ie geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 12

Kijk na: Woorden met een c.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met een /s/ of een /k/.
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord een /s/ hoort, kijk dan of het in de lijst met /s/ = c in het Spellingboek staat.

- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.
- Als je in een woord een /k/ hoort, kijk dan of het in de lijst met /k/ = c in het Spellingboek staat.
- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met een c.

Stap 4

Heb je het woord opgezocht in een van beide lijsten?

- Stond het woord in een van beide lijsten en heb je het met c geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 13

Kijk na: Woorden met ch.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met /g/ of woorden met /sj/?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord /g/ hoort, kijk dan of het in de lijst met /g/ = ch staat.

- Staat het woord in de lijst, dan schrijf je het met ch.
- Als je in een woord /sj/ hoort, kijk dan of het in de zinnen met /sj/ = ch staat.
- Komt het woord in die zinnen voor, dan schrijf je het met ch.

Stap 4

Heb je het woord met de /g/-klank opgezocht in de lijst met /g/ = ch?

- Stond het woord in de lijst en heb je het met ch geschreven?
- Ja? Dan is het goed.
- Heb je het woord met de /sj/-klank opgezocht in de zinnen met /sj/ = ch?
- Kwam het woord in de zinnen voor en heb je het met ch geschreven?
- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

STAPPENPLAN 14

Kijk na: Woorden met tie aan het einde.

Stap 1

Kijk de zin na:

- Begint de zin met een hoofdletter?
- Staat er een punt aan het eind van de zin?
- Of is het een vraagzin? Denk dan aan het vraagteken.

Stap 2

Lees de zin zachtjes voor jezelf.

- Hoor je woorden met /tsie/ of /sie/ aan het eind?
- Nee, ga dan naar de volgende zin.
- Ja, ga naar stap 3.

Stap 3

Als je in een woord /tsie/ of /sie/ aan het eind hoort, dan schrijf je het met tie.

Stap 4

Heb je het woord met tie geschreven?

- Ja? Dan is het goed.

Stap 5

Ga nu naar de volgende zin.

- Voer alle stappen opnieuw uit.

Aan de ouders/verzorgers van

Uw kind krijgt extra spellinglessen met Spelspoor. Dat betekent dat we wekelijks een extra instructie geven ter voorbereiding op de reguliere spellinglessen. Ook wordt er extra geoefend met behulp van een computerprogramma. De aanpak van Spelspoor sluit aan bij de methode Taalleerland Spelling die wij op school gebruiken.

Spelspoor leert de leerlingen spellingproblemen volgens een vast stappenplan op te lossen. Dit stappenplan ziet er als volgt uit:

- **Stap 1** Ik hoor het woord, ik zeg het woord.
- **Stap 2** Ik bedenk en zeg wat voor soort woord het is.
- **Stap 3** Ik weet wat ik moet doen.
- **Stap 4** Ik schrijf het woord op.
- **Stap 5** Ik kijk of ik het woord goed geschreven heb.

Bijvoorbeeld:

- 1 De leerlingen leren woorden waarbij je aan het eind een /t/ hoort.
- 2 Geit is zo'n woord. Maar baard is ook zo'n woord.
- 3 Sommige woorden schrijf je met een t aan het eind.
- 4 Maar er zijn ook woorden waarbij je een /t/ aan het eind hoort, maar een d schrijft.
- 5 De leerlingen leren zelf uit te vinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d door het woord langer te maken.

Als de leerling nu **baard** moet schrijven, dan gaat dat als volgt:

- 1 Ik hoor /baart/, ik zeg /baart/.
- 2 Ik hoor een woord met een t aan het eind.
- 3 Ik maak het woord langer: baarden. Ik hoor nu een /d/.
- 4 Ik schrijf baard met een d.
- 5 Ik kijk nog eens naar het woord: baard, ik hoor /t/ aan het eind, maar ik schrijf een d.

Als u uw kind thuis wilt helpen met spelling, is het van belang dit op dezelfde manier te doen als op school. Dat is belangrijk voor uw kind. Wanneer er op verschillende manieren uitleg wordt gegeven, is dat heel verwarrend.

Voor nadere informatie kunt u altijd bij de leerkracht van uw kind terecht.

Tips om uw kind bij spelling te helpen

- 1 Overleg met de leerkracht aan welk spellingprobleem aandacht besteed wordt.
- 2 Informeer naar de aanpak en gebruik dezelfde uitleg als op school.
- 3 Oefen alleen met uw kind als uw kind dat wil. Zorg voor een prettige sfeer.
- 4 Laat uw kind thuis niet langer dan een kwartier per dag oefenen.
- 5 Gebruik zo mogelijk de computer om woorden en zinnen te schrijven.
- 6 Wanneer uw kind een woord fout schrijft, laat dan direct het goede woord zien.
- 7 Werk altijd met de vijf stappen van het stappenplan.

1. Содержание

2. Введение

3.

4. Заключение

5. Список литературы

6.

7. Приложение

8. Содержание

9. Введение

10. Заключение

11. Список литературы

12. Приложение

13. Содержание

14. Введение

15. Заключение

16. Список литературы

17. Приложение

18. Содержание

19. Введение

20. Заключение

21. Список литературы

22. Приложение